

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נֹתֵנִים
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֵשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

דאָפּשֵׁר למיטרח ואתווי. וא"ת ונילף משבחה וי"ל דשבחה לא אפשר כולי האי למיטרח ואתווי: **שׁוֹאֵל** שתיב בשבחה ומתא. פיר' בחכונס (ביק דף נו: ד"ה לא) ובהמפקדי (לעיל דף מא: ד"ה קרנא): **הַגְּנִיבָא** למאן דאית ליה דין. מימא דבפרק ביבא הרגל (ביק דף כה): מוכח דהתיב דלא מיפרך ק"ו דלכ"ע אמרינן דיו והקא לא מיפרך ר"ל הייב

דלא מיפרך קאמר התיבא כו' וה"ו אשבתן לעיל פ"ק (דף טו) ובהמפקדי (לעיל דף ק"ו) דקאמר התיבא למי"ד דמצי לוקח מסלק ליה לבע"ח אלא למי"ד דלא מצי מעיקרא אפ"ה אפ"ה למימר והיינו רמי בר חמא דקסבר מעיקרא בריש מי משנה דהתם ס"ד מעיקרא דתיבא אפ"ה אפ"ה הייב דלא מסלק ליה ולא מצי הכי ואפילו הכי קאמר אלא למי"ד כו': וי"ל ו' מסוכי פ"ה מאי ראשון. למימר לא עריך וו ק"ו לתיב שואל בגניבה ואבדיה משומר שקרי: **אִיתְמַר** פשיעה בעבליים. פסק ר"ח דפטור משמע דכל היבא דפליגי רב אחא ורבינא הלקה דברבי המיקל אף על גב דהוה חומרא לגבי מפקדי מפל מקום חשיב קולא לפטור המוחזק דכאמרי' ספק ממונא לקולא ונש' להתיב רא"י דתרי"ו דפי' העור הרוטב (חולין דף סח) פליגי רב ורבי יוחנן וקסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו וקיימא לן כו' ר"י יוחנן ומיהו למאי דמוקי דהתם דפליגי בסבא אין ראיה ועוד דאפשר למי"ד מקרא נדרש לפניו או אין נדרש לא אמרינן כן בכל מקום ומה שיחשקה בהאמרינן (לעיל דף פא) וכן לקמן בפירקין (דף צז.) אלא למי"ד פשיעה בעבליים תיבא אמאי איכסוף א משום שן הלקבא אלא שלא יקשה לדידה משום ממונא: **אִיתְמַר** ראשונים איבעית

עד שפירוש לך התיב יתרו. כמו שפרט לך הכתוב (ירמס כב) בחורש שור וחמור דמדיאצטרך למיכתב יתרו שמענין דאי לא כתיביה הוה משמע שלא יתרוש לא בשור ולא בחמור ודביו ואמו קלל דרש ליה בסנהדרין (דף פה) להביא את המקלל לאחור מיתה: **קָרָא** הוא. דלמיבא בלא מת גמי מתיב דהוה ליה קטלה פלגא: **הַאֲמַר** בגניבה וְאָבִידָהּ **דאָפּשֵׁר** וְאֶתְוִי. וְאֶתְוִי דלמינר יתרו

בעליה אחריה אולי תמצא: תשובה. פירכא: **מֵאִי** 1
לו עזי תשובה. מאי יש לו לתנא להשיב 2
דאיצטרך לתנא דאשמעינן דאינה תשובה: 3
מְשׁוּמַר מַעֲנַת לַפְּסִין מוֹיָוִי. דהוה למיטר 4
בתשלומין הוי אוגס וטוען טענת גבב הוי לענן 5
כפל אם נשבע ובאר עדים שהיא אצלו תאמר 6
שואל שאינו בא ללדי כפי דבי טעין ואמר 7
לסטים מותיקן בא עלי גזלתי מותיקן. אם עצמו 8
בקרן: **אִם** א"י הוה תשובה דקרנא דמחייבת ליה 9
לשואל מכי טעין לסטים מותיקן טעלה ואפילו לא 10
נשבע לשקר עדיפא להיות המורה משתי א"ש 11
לידי כפל אם עלי נשבע על כך לשקר ואם 12
אמת אמר פטור מן הקרן: גזלן הוה. ואפי' נשבע 13
ש"ש על כך לשקר ונמצא שהיה אצלו. לא 14
מחייב כפל שאין כפל אלא בגזב או בפטור 15
עצמו טענת גבב שאומר נגזבתי ואנישבע 16
ובאר עדים ואין זאת אלא בישה שפטור בגניבה: 17
אֲשַׁבְּחֶנּוּ לחיוב. גניבה ואבדיה בשואל לחיוב 18
בשאין בעליו עמו: למי"ד מנלן. שאם בעליו 19
עמו נשבע גמר מ"ש"ש. פה ש"ש בעבליים פטור 20
בגניבה ואבדיה אף שואל בעבליים פטור: גמר' 21
חֵיבֵא דש"ש. דהיינו גניבה ואבדיה: **מְחִיבֵא** 22
דְּשׁוֹאֵל. משבחה ומתא דשואל: פה לש"ש. דין 23
הוה שיתא בעבליים פטור אף על ההיגבה 24
ואבדיה אע"פ שאינו אוגס שכן היכל בו התיב 25
לפטור משבחה ומתא שלא בעבליים: **הַאֲמַר** 26
בְּשׁוֹאֵל. שיפטר בעבליים על גניבה ואבדיה שהרי 27
החמיר בו לחיוב על שבחה ומתא שלא 28
בעבליים: אלא גניבה ואבדיה בשואל מנלן. 29
כלומר אלא הכי ולפינו לה בעבליים לפטור 30
גניבה ואבדיה בשואל לחיובא שלא בעבליים 31
מנלן ודלפינו משיש וכיון דהיינו דלפינו דיו 32
לבא מן הדין להיות כדון דהיינו שואל דילפינו 33
בחיובא מק"ו משומר שכן להיות בענין ש"ש מה 34
להלן בעבליים פטור דהא לפת ליה בהיקשא 35
דילמד עליו מתחילין. א"ת אב בעבליים פטור: 36
לְמַאן דלית ליה דין. ר' טרפון פירק ביבא בב"ק 37
דף כה: **וְלִפְנֵי** עליון מתחתון וחתתון מעליון. 38
גניבה ואבדיה דשומר שכן מחייבא דשואל מה 39
שבויה ומתא דשואל פטור אף חייבא 40
דשומר שכן בעבליים בעליו ותחתון מעליון או 41
שומר שכן חייב בגניבה ואבדיה שלא בעבליים 42
אף שואל כן ומה ש"ש בעבליים פטור אף שואל 43
כן ואין משיבוי על הדיקשא: פשיעה בעבליים. 44
אח"כ מן השומרים שפשה כשהיו בעליים 45
במלאכתה. פירכא. אם בעליו עמו (שמות כב):

ראשון וילמד עליון מתחתון ואפתי שואל משומר שכן לא גמר דאיבא למיפרך מה לשומר שכן שכן פטור בשבחה ומתא תאמר בשואל שתיב בשבחה ומתא אלא גניבה ואבדיה בשואל לחיובא מנלן דגמר משומר שכן דיו לבא מן הדין להיות כדון מה גניבה ואבדיה דשומר שכן בעבליים פטור אף גניבה ואבדיה דשואל נמי בעבליים פטור התיבא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו מאי איבא למימר אלא אמר קרא וכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון איתמר פשיעה בעבליים פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר תיב וחד אמר פטור מ"ד תיב קסבר מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך אם בעליו עמו אשומר התם לא פתיב ופשיעה נמי בשומר שכן ובשואל לא פתיב הלכך בשומר שכן ובשואל לחיוב אתיבא בקל וחומר משומר התם אכל בעבליים לפטור אף בשומר שכן ובשואל לא מ"ט פתיב אם בעליו עמו לא ישלם אשואל ואשומר שכן אהנד חייבי דכתיב בהו ביהדיא הוא דמייכתב מ"ד פטור קסבר מקרא נדרש לפניו ולפני פניו וכי פתיב אם בעליו עמו אשומר התם נמי פתיב תנן השואל הפדה וישאל בעליה עמה השואל הפדה ושכר בעליה עמה שאל בעליה או אחר פד שאל הפדה ומתא פטור ואילו ש"ח לא קתני ולמעמיק ש"ש מי קתני אלא תנא מילתא דכתיבא

ראשון וילמד עליון מתחתון ואפתי שואל משומר שכן לא גמר דאיבא למיפרך מה לשומר שכן שכן פטור בשבחה ומתא תאמר בשואל שתיב בשבחה ומתא אלא גניבה ואבדיה בשואל לחיובא מנלן דגמר משומר שכן דיו לבא מן הדין להיות כדון מה גניבה ואבדיה דשומר שכן בעבליים פטור אף גניבה ואבדיה דשואל נמי בעבליים פטור התיבא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו מאי איבא למימר אלא אמר קרא וכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון איתמר פשיעה בעבליים פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר תיב וחד אמר פטור מ"ד תיב קסבר מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך אם בעליו עמו אשומר התם לא פתיב ופשיעה נמי בשומר שכן ובשואל לא פתיב הלכך בשומר שכן ובשואל לחיוב אתיבא בקל וחומר משומר התם אכל בעבליים לפטור אף בשומר שכן ובשואל לא מ"ט פתיב אם בעליו עמו לא ישלם אשואל ואשומר שכן אהנד חייבי דכתיב בהו ביהדיא הוא דמייכתב מ"ד פטור קסבר מקרא נדרש לפניו ולפני פניו וכי פתיב אם בעליו עמו אשומר התם נמי פתיב תנן השואל הפדה וישאל בעליה עמה השואל הפדה ושכר בעליה עמה שאל בעליה או אחר פד שאל הפדה ומתא פטור ואילו ש"ח לא קתני ולמעמיק ש"ש מי קתני אלא תנא מילתא דכתיבא

נדרש לפניו. אשומר שכן בהדיקשא: ולא לפני פניו. א"ש"ח דפרשיות של ש"ח של ש"ש לא איתקש ברי"ו יתירה דלא כתיב וכי יתן בש"ש: אש"ח. דכתיבא ביה פשיעה על כל דבר פשע: לחיובא. לחיוב שלא בעבליים בפשיעה: אכל לפימרו לא. כלומר אפי' בש"ש ושואל לא ידו פטור דכי גמרינן פשיעה בעבליים בש"ש ובשואל בק"ו משומר התם דחייב לגמרי הוא בין בעבליים בין שלא בעבליים דכי פתיב אם בעליו עמו אהנד חייבי דכתיב בש"ש ובשואל אכל בפשיעה דלא כתיבא בהו ביהדיא לא שניא בעבליים ל"ש לא בעבליים מקרא נדרש. בסמיכות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהו: השואל את הפדה. נרסין בתרווייהו ולא גר' השוכר גבי פדה אלא גבי בעליים: ואילו שומר התם דפרה לא קתני: בעבליים פטור משום דחייביה לימיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה בעבליים:

נדרש לפניו. אשומר שכן בהדיקשא: ולא לפני פניו. א"ש"ח דפרשיות של ש"ח של ש"ש לא איתקש ברי"ו יתירה דלא כתיב וכי יתן בש"ש: אש"ח. דכתיבא ביה פשיעה על כל דבר פשע: לחיובא. לחיוב שלא בעבליים בפשיעה: אכל לפימרו לא. כלומר אפי' בש"ש ושואל לא ידו פטור דכי גמרינן פשיעה בעבליים בש"ש ובשואל בק"ו משומר התם דחייב לגמרי הוא בין בעבליים בין שלא בעבליים דכי פתיב אם בעליו עמו אהנד חייבי דכתיב בש"ש ובשואל אכל בפשיעה דלא כתיבא בהו ביהדיא לא שניא בעבליים ל"ש לא בעבליים מקרא נדרש. בסמיכות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהו: השואל את הפדה. נרסין בתרווייהו ולא גר' השוכר גבי פדה אלא גבי בעליים: ואילו שומר התם דפרה לא קתני: בעבליים פטור משום דחייביה לימיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה בעבליים:

איבעית

אימא כדמחליף רבה בר אבונה. תימא דאמאי דחזק לאוקמי בר' יהודה דלית הלכתא כותיה דק"ל דשוכר בשומר שכר כדמשמע בריש המפקיד (לעיל דף לד.) ולקמן (דף צו.) גבי מרימר דאגד כדנרתיקא לכי חזאי ובבמה דוכתי: **הא** מדיסיפא על גבה רישא במלאכה אחרת. דאי במרפי ואזיל היינו ממש על גבה תימיה דמאי צריך לן דקוק?

מכח סיפא בלא סיפא תיקשי ליה רישא דאי במרפי ואזיל היינו ע"ג ממש ומאי אפילו וכו' 1
דמרישא גופא לא מצי למיפרך דאיבא למימר 2
דהיא גופא אהת לאשמעינן מרפי ואזיל הוי 3
כע"ג אכל מסיפא פריך שפיר דאמאי נקט אפילו 4
ע"ג אף על גב דלא מרפי ואזיל הא מרישא 5
שמעינן לה דאי"כ בני מוקי רישא במלאכה 6
אחרת תיקשי אמאי איצטרך סיפא אפילו הא 7
מרישא שמעינן דמלאכה אחרת הוא כע"ג ו"ל 8
דאי רישא במלאכה אחרת מציא ליה דנקט 9
בסיפא אפילו בעליה ע"ג לרבותא אע"ג 10
דמרישא שמעינן כיון דע"ג הוי רחוק ממלאכה 11
אחרת אכל אי רישא באותה מלאכה ובגון 12
דמרפי ואזיל כיון דאשמעינן רישא דהיינו כע"ג 13
תו לא הוה צריך למינקט בסיפא אפי' בעלים 14
חורשיש על גבה 15

ממונא

שיהו בעלים משעת שאילה עד שעת שבורה ומתה אלמא קסבר בעליו עמו אפולא 14
מילתא משמע מתיב רבא שאילה ושאל בעליה עמה שכרה ושכר בעליה עמה שכרה 15
ושאל בעליה עמה שאילה ושכר בעליה עמה אע"פ שהבעלים עושין מלאכה במקום אחר 16
ומתה פטור מאי לאו במלאכה אחרת לא באותה מלאכה אלא מאי מקום אחר דקא 17
מרפי ואזיל קמה והא מדיסיפא על גבה הוי רישא במלאכה אחרת דקתני סיפא שאילה 18
ואח"כ שאל בעליה שכרה ואח"כ שכר בעליה עמה אע"פ שהבעלים חורשין ע"ג ומתה 19
חייב אמרי רישא וסיפא באותה מלאכה ורישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל ורישא 20
רבותא קמ"ל דאע"ג דלאו על גבה אלא באותה מלאכה כיון דהווי בעלים בשעת שאילה 21
פטור וסיפא רבותא קמ"ל דאע"ג דעל גבה כיון דלא הוי בעלים בשעת שאילה חייב האי 22
מאי אי אמרת בשלמא רישא במלאכה אחרת וסיפא באותה מלאכה היינו רבותא אלא אי 23
אמרת רישא וסיפא באותה מלאכה מאי רבותא אידי ואידי באותה מלאכה הוי ועוד תניא 24
מפושמע שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם איני יודע שאם בעליו אין עמו שלם ישלם אלא 25
מה ת"ל בעליו אין עמו לומר לך היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת 26
שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה ותניא 27
איך מפושמע שנאמר בעליו אין עמו שלם איני יודע שאם בעליו עמו לא ישלם 28
אלא מה ת"ל אם בעליו עמו לומר לך כיון שצאצא מרשות משאיל שעה אחת בבעלים 29
ומתה פטור תיובתא דרב המנונא תיובתא אפי' סבר לה סבר לה ר' אישיה ומתריץ לקראי בר' 30
אישיה רבא סבר לה בר' יונתן ומתריץ לקראי בר' יונתן אפי' סבר לה בר' אישיה ומתריץ 31
לקראי בר' אישיה בעליו אין עמו שלם טעמא דליתיה בתרווייהו הא איתיה בתרא 32
וליתיה בתרא פטור והא כתיב והא עמו שלם עמו לא ישלם טעמא דאיתיה בתרווייהו הא אי 33
איתיה בתרא וליתיה בתרא כתיב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אינו צריך להיות 34
עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה 35

דכתיבא בהדיא. שואל דכתיב ביה פטור בעללים בהדיא: קתני. ממתניתין בעללים פטור [דאיתא מדרשא]. שאר שומרים דאית בהו פטור מדרשא לא קתני: הכא בהדיא גרסינן שכרה ושכר בעליה עמה: במקום אחר. שלא במקום הפרה ובכלל שתתא מלאכתו של שואל או של שוכר: כפי שרשי. והתנא שוכר בעללים פטור ודחי' לשומר שכר אבל שומר

חנם לא קתני והתנא שומר חנם. שאף על פי שאין חיובו לקרא שפיעה פטור בעללים: והוא הידיו לשומר שכר. בין שפיעה ובין בשאר חיוביו: איבעית איתא. לשומר חכם לאוקמא סתם בהדיא בר' יהודה טפי מר' מאיר אוקמא אשומר חנם וכו'. יהודה כמו דמחליף רבה בר אבונה: לעולם הוא חייב. ואפי' בעליו עמו עד שנתא במתה ובעלים במקלבה אחת. כאן אגד פרה היא יתא הבעל חורש כפרתו לצורך שואל בשדהו או אם חומר הוא יתא בעליו מחמר אחריו דקתני ל' ואזיל קמה. חופר וחולף בקרחה במקום בקראי תמיד לרבותא שיהא אשכח וקא מדיסיפא על גבה. ממש דתנא לה משום רבותא לאשמעינן דאפי' הכי חייב: רישא. מקום אחר נמי דנקט לה משום רבותא ואפי' פטור במלאכה אחרת: שאילה ואח"כ שאל בעליה. הואיל ולא הוי בשעת שאילה אע"פ שהיה בשעת שבורה מתה אפי' חייב דבעינן בעלים בשאלים בשעת שאילה דבהמה כדלית לה לקמה: באותה מלאכה. כדאמר רישא דקאזיל ומרפי קמה וסיפא שמעתינה במלמד הבקר דנקט ממש על גבה: אידי ואידי באותה מלאכה. ממש הוא מה ל' מרפי קמה ומה ל' מנתינה ועוד תנא. תיובתא לרב המנונא בסיפא דמילתא דאמר בעינן שהיא עמו משעת שאילה עד שעת שבורה: לומר לך היה עמו וכו'. והכי אשמעינן קרא בעליו אין עמו בשעת שאילה אף על פי שיהו עמו בשעת שבורה חייב ולקמן ממתריץ ממשמע ליה האי: תניא אידי. איהי. היא אלא מר' דרשב בהאי משמעותא ומר' דרשב בהאי משמעותא ולא בני הדרי' תניא: תיובתא דרב המנונא. בתרווייהו מילתיה כגוי דאמר אותה מלאכה בעינן אותהני: מבריתא קמייתא דקתני אע"פ שהבעלים עושין במקום אחר ובמאי דאמר עד שתתא עמו בשעת שבורה תיקא תיובתא מתוך בהדיא: אפי' סבר לה וכו'. תיבתא מדרב פרושי: מתיבא לפי הני תנאי דבשעת שאילה בעינן ובשעת שבורה ומתה לא בעינן: אפי' סבר לה. אישיה. דאמר בעין חלוק ואע"ג דהי' כתיב יהוה כמאן דכתיב וכו' ולא ממשע ליה פרושי: תניא איך בניי עמו בכל מקום שחייב בו' דברים ופסק עליהו דין או איסור: מתריץ לקראי. דלעיל: כתיב אישיה.

דמפרש דבשעת שאילה בעינן בשעת שבורה ומתה לא בעינן: וקא מתריץ ליהו כתי' דבשעת דרבי יונתן. דמשמע נמי איך אחת לעצמו ומיהו אפי' מצינו למחלף שפיר דתרא מצינו 1
הוא דבעינן דתנא תיבא איך לא גרסינן דבכל תרא ממתניא דלעיל שייכי תרווייהו קראי וברשא אלא ה"ג ומתריץ לה לקראי כרבי אישיה בעליו אין עמו טעמא דליתיה בתרווייהו 2
הא איתיה בתרא וליתיה בתרא פטור וכתיב אם בעליו עמו לא ישלם טעמא דאיתיה בתרווייהו וכו' וה"פ טעמא דליתא בתרווייהו שלא היה עמו לא בשעת שבורה 3
ומתה דע"כ לר' אישיה אתרווייהו קאי דרישא דקרא אידי' בשאלא ושבורה ומתה ועלה קאי ובעליו אין עמו ולר' אישיה ה"ק בעליו אין עמו לא בזה ולא בזה כי היכי דמשמע ליה 4
אשר יקלל את אביו ואמו עד שיקלל שניהם ה"ג משמע ליה בעליו אין עמו דהאי אין אתרווייהו קאי אינו בזה ואינו בזה הוא שלם ושלם הוא ישנו באחד מהן לא ישלם: והא כתיב אם 5
בעליו עמו. דמשמע נמי אתרווייהו ישנו בזה וישנו בזה הוא דלא משלם הוא איתיה בתרא מתייהו משלם הא כפיג ע"כ ישן אחת שפוטרתו ויש בזה אחת שאינו פוטרתו ומאי היא 6
שאלה פוטרתו שכירות אניה פוטרתו ולקמן פריך אישך רבא 7

רבא

רבא סבר לה קר' ליה וינתן; דאמר אחד אחד משמע ומתוך דרשא דקראי כרבי וינתן למירשבי כי הני מנתי דלעיל; דהנא ותנאי איך לא רסין אלא קראי קא נקיש ותא דמפין בהא דרבא וקא נקיש קראי איפכא לאו דוקא ונראה בעיניי ששעו בגירסא להגיה בספריים דסבירי דתא מנתי קמיינתא כרבי יאשיהו והתאי מתוך אבי ובתרייתא כר' וינתן והתאי תירץ רבא ולא היא דכל כהה דנקטיה

מְמוֹנָא דמיתתיה מנייה; פירוש שמשמשת בה: **מְמוֹנָא** בעין והאיכא; פי' דממונא בעינין שישאלו לו והאיכא ואית ליה נמי הנאה מנייה; ו**נְשָׂאָה** לו אחד מתן; תימה מאי קמייקתא ליה דכיון דאם נשאלו לו כל הבעלים פטור מהכל השתא יפטר מקציו כדאמר' במורה (ביק דף עא) משהו בקר אפי' משהו חזקתא כדאמר רבא

1 ליה לקראי בין כסדר בין התפ בין לר' יאשיהו
2 בין לר' וינתן תדא דרשא היא למר כדאית ליה
3 ולמר כדאית ליה ותרתייהו מנתי' מתוך אבי
4 כר' יאשיהו ורבא כרבי ונתן; איפוך אבא. לומר
5 שבשעת שבידה פוטרתו ולא בשעת שאילה
6 שכן חייב באונסין; על אותה שעה מתחייב הוא;
7 גופיה משמע דאשעת שאלה קפיד דמעם רעהו
8 משמע לא רעהו עצמו נשאל לו ועלה מסיק
9 קרא שלום ושלם אלמא אשעת שאלה קפידא
10 קאי אי לא תהי' בהזנותיה; ע"ז רב אשי מקרא
11 הנה מצינו למילף מעם רעהו ולא רעהו עצמו
12 דאיכא למימר אורחיה דקרא למשתעי הכי
13 ול"ש דבעלים וליש כל בעלים חייב והשתא
14 דגלי סיפא דבעלים פטור ואין מנייה קר' לא
15 פטור ולא על חבירתה; לפינן מנייה גילוי
16 מלתא דאשעת שאלה קפיד; שאלה לרביעה.
17 הוא עצמו; מהו מתחייב באונסיה או לא;
18 ליראה; קיחא קרא עשיר חושב ולא יושכו
19 בעלי בתים ודיחן ממנו להקיפו באמנה
20 ובאשראי; הנאה מנייה; שנתקב בהבוקר עצמה;
21 שא"ל ב' פרות וכו'; את"ל פחות מפרטה לאו
22 כולם הבא מאי; מן הושתפין; קרה שיהיה של
23 שניהו; הושתפין ששאלו לחרוש בה קרקע של
24 שותפות; ונשאל; הבעלים; לאחד מהן; למלאכתו
25 שאינה של שותפות; כולו שואל בעינין; שיהא
26 הבעל של נשאל לכל שואל פרות; אבל מן האשה
27 פרה של בכסי מלוגו ונשאל לו בעלה; למלאכתו
28 אשה ששאלה לחרוש קרקע מלוג ונשאלו
29 הבעלים לבעל למלאכת עצמו; קנין פירות;
30 שהבעל אובל פירות מלוג בקנין הגוף דמי ונתן
31 ליה בעלים; שואל ונשאל כבילי קר' ופירוש
32 שלו; השאל ל' בשבילי; המוכר שדהו לפירות;
33 שיאכל לוקח פירותיה ב' ג' שנים ואחר זמן
34 תתן; לבעלים מביא מבררין וקרא ארמי ונתן
35 אבי וכל הקהל פירות (וריים בו) וקרא אני בו הנה
36 הבאתי ואתו; ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי
37 דקנין פירות בקנין הגוף; לאפשרושים; הנה הולך
38 למדינת הים ומביא אפטרופוס; ל' נקסי לזון
39 אשתו וכלא; עבד דלאו בר מצוה לא; ושלחיות
40 נפקא לן (על דף עא) מאתם גם אתם לרבות
41 שולחכם דבעינן דומיא דמשלת שיתיו דיעו
42 נהיגים בו וזה איך דין שואל נהנה בו וגם משאיל
43 שאין לו כלום בלא רבה
44 שואל

רבא סבר לה קרבי וינתן ומתוך לקראי קרבי וינתן
דתני' אם בעליו עמו לא ישלם משמע דאיתיה
בתרתייהו ומשמע נמי דכי איתיה בהדא וליתיה
בהדא פטור וכתבי בעליו אין עמו שלם ישלם
משמע וליתיה בתרתייהו ומשמע נמי דכי איתיה
בהדא וליתיה בהדא חייב לומר דף הנה עמו בשעת
שאלה אין צריך להיות עמו בשעת שבויה ומתה
הנה עמו בשעת שבויה ומתה צריך להיות עמו
בשעת שאלה איפוך אבא מסתברא שאלה עדיפא
משום דקא מיייתי לה לרשותיה אדרבה שבויה
ומתה עדיפא שכן חייב באונסיה אי לא שאלה
שבויה ומתה מאי עביד ואי לא שבויה ומתה
שאלה מאי עביד אפילו הכי שאלה עדיפא שכן
חייב במזונותיה רב אשי אמר קרא וכי ישאל איש
מעם רעהו ולא רעהו עמו שלם ישלם הא רעהו
עמו פטור אי הכי בעליו אין עמו ואם בעליו עמו
למה לי אי לא הנהך הנה אמנא הוא אורחיה דקרא
הוא בעי רמי בר חמא שאלה לרביעה מהו פדשיילי
אינשי בעינן ולהכי לא שילי אינשי או דלמא מעמא
מאי משום הנאה והאי נמי הא אית ליה הנאה
שאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן והאיכא או
דלמא ממונא דאית ליה הנאה מנייה בעינן וליכא
שאלה לעשות בה פחות מפרטה מהו ואיכא או דלמא כל פחות מפרטה
לא כלום היא שאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו מי אמרינן ויל בתר שואל ומשאל
ויכא או דלמא ויל בתר פרות וכל תדא וקרא ליכא ממונא שאל משותפין ונשאל לו
אחד מהן מהו כולו בעליו ויהא ליכא או דלמא מההוא פלגא וידיה מיהא מיפטר
שותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן כולו שואל בעינן וליכא או דלמא בהתיא פלגא
דשיילי מיהת מיפטר שאל מהאשה ונשאל בעלה אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו קנין
פירות פקנין גוף דמי או לא אמר ליה רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי
עם פרתיה מהו בעליו ממש בעינא וליכא או דלמא שלוחו של אדם פחותא ויכא או לא
אחא פרייה דרב אוןא לרב אשי בעל פלוגתא דר' ויחנן ור' ל' שליח פלוגתא דר' ויחנן ור'
אשיה בעל פלוגתא דר' ויחנן ור' ל' דאיחמור המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' ויחנן ואמר
מביא וקורא ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' ויחנן אומר מביא וקורא ויחנן פירות
פקנין הגוף דמי וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא קנין פירות לא פקנין הגוף דמי שליח
פלוגתא דר' וינתן ור' יאשיהו דתניא האומר לאפטרופוס כל נדרים ששהא אשתו נודרת
מכאן עד שאבא ממקום פלוגי הפר לה והפיר לה יכול יהו מופרין ת"ל אישה וקמונו
37 ויאשיהו ופרנו דברי ר' יאשיהו ר' וינתן ר' וינתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם פחותא או לא רב עוליש לרבא האומר לעבדו צא
38 והשאל עם פרתיה מהו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם פחותא תיבעי למאן דאמר שלוחו של אדם אינו פחותא תיבעי למ"ד שלוחו
39 של אדם פחותא תני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם פחותא
40 ה"מ שליח אבל עבד יד עבד פיד רבו דמניא אמר ליה מסתברא יד עבד פיד רבו דמניא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו

ולא שלוחו :

אמר

ו**יאשיהו** ופרנו דברי ר' יאשיהו ר' וינתן ר' וינתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם פחותא או לא רב עוליש לרבא האומר לעבדו צא
ו**השאל** עם פרתיה מהו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם פחותא תיבעי למאן דאמר שלוחו של אדם אינו פחותא תיבעי למ"ד שלוחו
של אדם פחותא תני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם פחותא
ה"מ שליח אבל עבד יד עבד פיד רבו דמניא אמר ליה מסתברא יד עבד פיד רבו דמניא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו

שואל

אמר רבא לפום חורפא שבשקא כו. וי' מיז' למיפרך רבא ומתני' בדפרק אלמנא דייבמות (דף טו) וטע' דתנן נכסי מלוגו אם פחתו פחתו לה אלקמא אינם באחריות הבעל אלא דעדיפא פרי' אי נמי הדיא מתני' אינין אלאוקמא בקרקע שנעמטע מדין שומרין כדאמר בהנזב (לעיל דף ג) שומר חנם אינו נשבע שומר שקר אינו משלם וד"ה שואל זוכי ישאל קאי אמאי דקא איירו קראי לעיל:

דאמר מיהן פרה והדר נקבה וד"ה מיז' למימר
 1 דשאל מיהן פרה אלא מילתא דשכיחא
 2 נקט
 3 **אי** שוכר נמי הוי תיתי שכירות כו. ולא מסתבר
 4 ליה למימר דדוקא שאילה שהוסיף להתניב
 5 באונסין מפקיע שכירות שמתחילה
בעל בנכסי אשתו לא שואל הוי ולא שוכר הוי.
 6 ומיהו נראה לרי' דשומר חנם הוי ותיב
 7 בדשאו ופלי' זה הילוקב בהנזב לשלשים יום אע"ג
 8 דלאו שואל הוי ולא שוכר דבשלשון מקח לקח מקבל
 9 מקום שומר חנם הוי. **ואלמא** לוקח הוי תמריד יוסי
 10 ברבי הנינא. ואי' תלמי' דשומר חנם הוי דהייב
 11 דאיבא פסידא דאמרינא הוי יורש ולא לוקח
 12 כדאמר יוסף פ' יש נזילין (כ"ב דף קט"ג) והבא
 13 איבא פסידא אם שאילה האשה התניב בנזיקה
 14 ואבידה אי תוי יורש כדאמר רבא באלו נעזות
 15 (כתובות דף ל"ה) ותומני' שתיני' להם אביהם פרה
 16 שאילה ומתה בתוך מי' שאילתה או נאנסה אין
 17 תניבין באונסין משמע דבגדיה ואבידה תניבין
 18 י"ל דלא שיהי' רבנן יורש אלא משום פסידא
 19 דאלמנטו כדי שתתא וזונתו מנקסי כדאמרין
 20 הנה' אצל משום פסידא דמשאילת' אין לנו
 21 לעשות כוונת לחייבו בנזיקה ואבידה שאם
 22 ירצה לא ישאלנו ועל דמי דוחקי' להשאילו ותוי'
 23 אילו אפסידא אנפשה: **בעל** בנכסי אשתו מי
 24 מעל. מי אמרין בעל מעל שהוא עושה עיקר
 25 הפקיעה שאילה ועל דמי זה זוכה במעות או
 26 דלקא הוי עשה עיקר הפקיעה שהיא בשאל' לו
 27 או דלקא בית דין עשו עיקר הפקיעה שתיקנו
 28 שיזכה במעות: **אמר** רבא מאן נמעול נמעול
 29 בעל. הלא לא עשה שום מעשה דאיסורא לא
 30 ניקח ליה דליקני' לא דמי דוחקי' לטעם ד"ה דאפי'
 31 ניקח ליה דליקני' הכל מה שבקדו' אפילו של
 32 אחרים ושל הקדש לא היה עוה' כי לא תקנו לו
 33 בתקנים ואי' הדיק' היה לו למעול בניסאות לבדו
 34 כלא לקח מעות אלא כפי' בעבדי ב"ד החצר
 35 להאי טעמא נקטיה נמי הבא' או נמי נקטיה למימר
 36 דאפילו לקח המעות לא יתקנו בין דאיסורא לא
 37 ניקח ליה דליקני' לא נקטו' לזכות בשאילים
 38 ואני מתירין בגטילתו להוציא מרשות בעלים
 39 דקדשו שחן שלו ואינו מועל אלא כשבא להוציא
 40 מרשות בעלים כגון גזב או גזל הקדש מרשות
 41 תבירו כדמוכח פ"ד דתניגיה (דף י"ד) ושם דאמר נטל
 42 אבן או קורה של הקדש לא מעל נהנה' לתבירו
 43 הוא מעל ותבירו לא מעל ופרקי' מיגול גזלה מה

שואל תוי. קא ס"ד להתחייב באונסי' בהמות נכסי מלוגו שלה שהוא עושה בהן מלאכה:
 שאילה בבעלים היא. שהיא עמו תדיר במלאכתו והיא נשאלת לו תחלה משנשאה: **מאי**
 שואל תוי. מנישואין ואילך ומפקעת שכירות וכו' ופטור: והדר נקבת. וקבה הוא אף בקר
 להשתמש בה על יומי השכירות: **מאי** שואל מקנה הוא. וקבה ליה אידו שבוכר פרה
 מחבירו והשאילה לאחר ומתה דאפילו רבנן
 ור' יוסי בהמפקדי (לעיל ד' ל"ה) ואמר רבנן
 נשבע שוכר שמתה דברכה פטור ושואל משלם
 לשוכר רבא יוסי אמר תחזור פרה לבעלים:
 ואליבא דרבנן. דרינא דשואל בהדי' דמשאל
 הוא ולא אצל בעלים הראשונים לא תביעי לך
 דאפילו הוא שואל כן דלדידה בעי שלומי
 פטור דשאילה בבעלים היא כי תביעי לך לרבי
 יוסי דאמר תשלומי' לא לבעלים והשתא לא
 בבעלים היא מאי שואל הוי מקנה ושואל חביב
 באונסין ומשלם לבעלים או שוכר הוי ופטור
 מאונסין ומאי שכירותה שהרי תקנו לה בעמים
 פרקונה תחת פירות אם נשבות: **אלא** לוקח תוי.
 ופטור: ומתה. ובעל יורש אשתו דבר תורה
 הבעל לומצי' מיד הקלחות. אלמא אין לה
 רשות לכבוד דהוא הוי לוקח ראשון. מי' פעל
 כגון שנפלו לה נכסים מאביה משנשאת ועמון
 מעות של הקדש ואין דרועין שהן של הקדש
 והשומר רבנן ועל זוכה בהן בכל הנכסים
 להשתמש ולאכול פירות ובתקנה זו נעשה
 שליח בנכסי הקדש לקנותם וקא ס"ד הוי
 יציאתם לחולין ואפי' בעדן צוררין ומוקדחין
 מעל דבריהם: **ועל** דליקעול בעל. דאין היא מוסרין
 לו אלא באונסין ונקטים לו ממתית אביה
 דהיתרא ניקח ליה וכו': **דהיתרא** נפי' לא ניקח
 לה דלקני'. אלא ע"כ תקנו לו בתקנים נפעלו כ"ה.
 שישראל שבאותו דור שכל תקות משפט
 שלהן בהן ועל ידיהן נהגות וזכות המתקנים
 לצבור רבא והוי כמי שתקנו לו הם קנין ה'
 ומצאו הם המקנן לנכסי הקדש והוציאים
 לחולין: ה"ג כי בעבד תפקתא בהיתרא באיסורא
 לא בעבד תקנתא: **אלא אמר** רבא. בעדן צוררין
 ומוקדחין לא קנאם בעל או לא חולין ואין
 כאן מעלי' אלא לכשיציאים לחולין בעל מעל

שואל הוי או שוכר הוי אמר רבא לפום חורפא
שבשקתא מה נפישך אי שואל הוי שאילה בבעלים
היא אי שוכר הוי שכירות בבעלים היא אלא כי
קמיבעיא ליה לרמי בר חמא דאמר מינה פרה והדר
נסבה שואל הוי או שוכר הוי שואל הוי ואתאי
שאלה בבעלים מפקעא שכירות שלא בבעלים או
דלקא שוכר הוי ושכירות בדקיימא קיימא ומאי
שנא דאי שואל הוי דאתי שאלה בבעלים מפקעא
שכירות שלא בבעלים אי שוכר נמי הוי תיתי
שכירות בבעלים תיפוק שכירות שלא בבעלים אלא
כי מיבעיא לרמי בר חמא כגון דאגרא איהי פרה
מעלקא והדר נסבה ואליבא דרבנן דאמרי שואל
משלם לשוכר לא תביעי לך דודאי שאילה בבעלים
היא כי תביעי לך אליבא דר' יוסי דאמר תחזור פרה
לבעלים הראשונים מאי שואל הוי או שוכר הוי
אמר רבא בעל לא שואל הוי ולא שוכר הוי אלא
לוקח הוי מודרבי יוסי בר' חנינא דאמר רבי יוסי
ברבי חנינא באושא התקינו האשה שמברה בנכסי
מלוג פתי' פעלה ומתה הפעל מוציא מיד הקלחות
בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו מי מעל אמר
רבא מאן לימעול לימעול בעל דהיתרא ניקח ליה
דליקני' איסורא לא ניקח ליה דליקני' תימעול איהי
דהיתרא נמי לא ניקח לה דליקני' ניעעלו בית דין כי
עבדו רבנן תקנתא ואמרו בעל לוקח הוי להיתרא
לאיסורא לא עבדו רבנן תקנתא אלא אמר רבא בעל
מעל לכשיציאי' מידי דהנה' אמוציא מעות הקדש
לחולין איבעיא להו פחש בשר מחמת מלאכה מאי
אמר ליה הווא מרבנן ורב חלקיה בריה דרב אוןאי
שמוה מפלל דכי מתה מחמת מלאכה מוחיב ניקא
לאו לאוקמא בכילתא שאילתה אלא אמר רבא לא מיבעיא רבא
דפטור אלא אפי' מתה מחמת מלאכה אמר רבא ליה לאו
דאוקמא בכילתא דאמר ליה לאו דאוקמא בכילתא שאילתה
הווא גברא דשאלו נרנא מחמתיה איתבר מאי ת"ש דהווא
גברא דשאלו נרנא מחמתיה
דלאו שנית ביה ואיפטר ואי ליכא סהדי מאי ת"ש דהווא
גברא דשאלו נרנא מעלי' אי"ל רב כהנא ורב אפי' לרב
ואיתבר אתא לקמיה דרב אי"ל זיל שלים ליה נרנא
מעלי' אי"ל רב כהנא ורב אפי' לרב

בכילתא. בכילה' ואתברא בפשיעה:
 דינא

לי הוא ומה לי תבירו ומשני בגובר המסורות לו אבני כגון עסקינן אלמא כיון שהוא ברשותו שאינו מתכוון להוציא מרשות בעלים אלא סבר הוא שהוא שולט מועל בנטילתו תמעול
 אידי איהו נמי לא עשה כלום דלא ניקח לה דליקני' בנשואין אלא היתר שתיקנו לו בתקנים ואפי' לקחתם והנחם לו אינה מועלת כיון שאינה מתכוונת להוציא מרשות בעלים אלא
 את שלו סברה ליתן לו נמעלו בית דין וכו': **ואל** שלים ליה נרנא מעליא. פי' בקונטרס נרנא מעליא אתרת יתן לו והשברים יהיו של שואל ואין נראה להבינו שמואל דאפי' גזב ונזלן משמע
 שיכולין לפרוע טובין כמו מזיק כדאמר י' בפ"ד דבבא קמא (דף ה.) כולן אבות הן שלם ממיטב פי' עשרים וארבע אבות ונגזב ונזלן בכללן אלקמא מדמה תשלומי' גזב ונזלן לתשלומי' נזק
 וא"כ יפרע טובין ומפרע ה"ר שמואל המשלם נרנא מעליא היינו שהפחת שחול משעת השכירה עד שעת תעמקדה בהו דהו' דשואל ומוסיף על השכירה כשעת העמדה בהו עד שישישה
 נרנא מעליא דקדמי' רב ר' לגזב דאמר שמואל בפרק גמא (דף י"א) דאין שמין לא לגזב ולא לנזלן אלא לנזקין ורב אית ליה דאף שאילא אין שמין והתם מיייתי מילתא
 דרב אמילתיה דשמואל וכל העלוקה איירי התם לעיל מילתא בכולה' גיזקין הוי ואמר ליה רב כהנא ורב אפי' ידאי הכי דשברים ברשות משאיל חולין ושואל ליה רבא כגזלן ונזלן

קני לגמרי גזילה בשינוי מיתה ושכירה ולהכי מהדר ליה שואל תבירי ושמין לו כמה הוי שברים שרין כשעת שכירה ומלמלא ליה דמי מאני והוי

דינא הכי. ישלשם לו כלי עשוי ומתוקן והתנן (בי"ד ר"ג) גבי נזיקין תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלים בבבליה ששמיין לו הבבילה של הבתומה שמתה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסיף ומשלם מדיקון ה"נ ישומו לו שכרי הראשון ועליהו ישלם דמיו וזה הלך ויטרו ונקנה לו כלי אחר ואיפשר. ודא ה"ל מתה מחמת מלאכה: כ"ה/ ט"א. מ"ה מתי מתה

פחת דמשאיל כמו דנזיקן פון כ"י ריב"ם אלא שהוסיף ופי' דפליגי אפילו היכא דליכא פחת דלרב שנשכר כלי ברשות שואל פותחין לו ישלשם לו דמי נראג מעולאי ואין מלמדין אותו לשלם השכרים וז"מ אם רצה לשלם השכרים בחשבון ישלם אבל לרב כהנא ולרב אפי' מלמדין אותו לשלם השכרים כיון שהם ברשות השכיר והוא דאמר בירושלמי מנן שאין שמין לא לנגב ולא לגולן ואמר ר' באבא בר ממל

1 דינא הכי ושתקי רב והלכתא כרב פהנא ורב אפי' 2 דמהדר ליה תבריה וגמולאי ליה דמי מנא ההוא 3 גברא דשאל דוולא מהכריה איתבר אתא לקמיה 4 דרב פפא אמר ליה אייתי סהרי דלא שנית ביה 5 ואיפטר ההוא גברא דשאל שונרא מהכריה חבור 6 עליה עקברי וקמלוהו יתיב רב אשי וקמפיעיא ליה 7 כי האי גוונא מאי כי מתה מחמת מלאכה דמי 8 או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר 9 אבימי מהגרוניא שמימה דרבאגברא דנש' קמלוהו 10 לא דינא ולא דינא איכא דאמר איכל עקברי 11 מובא והכיל ומית ותיב רב אשי וקא מעיין בה 12 פהאי גוונא מאי אמר ליה רב מרדכי לרב אשי 13 הכי אמר אבימי מהגרוניא גברא דנש' קמלוהו לא 14 דינא ולא דינא אמר רבא האי מאן דבעי למישאל 15 מדי מהכריה וליפטר גימא ליה אשקוין מיא דהוי 16 שאילה בבבליים ואי פלקת הוא גימא ליה שאל 17 ברישא והדר אשקוין אמר רבא מקרי דרדקי שתלא 18 מבחא ואומנא ספר מתא פולחו עדין עבידתיהו 19 כשאילה בבבליים דמו אמרו ליה רבנן לרבא שאל 20 לן מר אקפיד אמר להו לאפקועי ממונאי קא 21 בעיתו אדרבה אתון שאילתון לי דאילו אנא מיצי 22 אישתמוטי לכו מפסקתא למסקתא אתון לא מיציתו 23 לאישתמוטי ולא היא איהו שאל להו ביומא דכלא

חיים שנים ישלם ולא מתים עד כאן בגביה בבבליה מנן א"ר פון וחשיב ותיב הגולה אשר גול ולא הינו ישלשם לו אחים משם בהמה אחרת ולא כובין אלא ה"ק חיים שנים ישלם שאם עודם חיים והוולו יחזירם כמו שם אכלם והולו מתים צריך ליתן פחת א"ר חיים שישלם הכל משלם כל פחת כמו (בי"ד ר"ה) אהיה לפרן עיני שגבב בו משמע בירושל' קודושין דהתם קאמר מנן שאין הבבליים מטפלים בבבליה א"ר באבא בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים משמע דבפחת בבילה איירי ולפי זה הא דפליגי א"ר פ"ק דבבא קמא ר"י (א"ר) דקאמר דשמין לנגב ולגולן יש להוכיח דשינוי אינו קונה ולהכי הוה פחת בבבליים וא"ת דר' אלעזר גופיה במבואר (בי"ד דף סח) קאמר תדע שסתם גביה הוי יאוש בעלים בן שם מבכירה דאתנו מעשין אף מבכירה דאתנו מעשיו והכיב אהנו מעשין דטביחה אי שנינו אינו קונה אלא משמע דאתנו מעשיו שנינו מעשיו אלא קונה אלא משמע דאתנו לא דאתנו לעבן קנין אלא דאתנו לעבן קנין ולהפסיד מנן כטביחת בהמה א"ר ג' דאית ליה לשינוי לא קני הינו במתא מאלקי או רבא דאיבתר מאלוי אגל בדיים כגון טביחה קני בשנינו מעשה זה האי מונא מאי. תימנא מאי קמבעי ליה חלא מתה ממש מחמת מלאכה וי"ל דאיבעי ליה אם שיעה במה שהולכה לקמון שהרבה עבכרים מציינין אבל אין לו לשמור שלא יתרהו:

24 ו**מתה** כדרבה בי גבב. ואם תאמר מה צריך 25 לומר דמתה בי גבב ויש לומר משום 26 דבא טעו אותם ששכרו שמתה בפועל: 27 **שאלתה** חצי היום ושכרה חצי היום. לא זך 28 וקנינו לא מיבעיא שאלה חצי היום 29 ושכרה חצי היום דספק גומר דאיכא למטיע 30 שהכל ביה אחוה ותיב דרך דמונא ולהכי 31 קנינו כסיפא זה ואמר שנינו זה ואמר איני יודע יתלווקו אלא אפי' שאלה היום ושכרה למקרי את לן למימר יתלווקו ולא מיבעיא בפרך אחת דספקאי רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יתלווקו: **ב"ה** שהזיקה שואלה מתה והלה אומר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"נ בבייש עסק

שבועה ביניהם וקשה ל"י דאמאי צריך לאוקומי הכי דבלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דאמר ליה משכיר אישתבע לי מיתב דכרבה מתה ועי' גלגול צריך לישבע שבחורה דמתה ואינו יכול לישבע דקאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול לישבע משלם דה"נ מפרש בגמ' ממתניתין דקתני זה אומר שואלה זה אומר שכחתי שיעב ששכרתי מתה שנשבע על ידי גלגול וכן לישבע ששכרתי מתה ותקח אומר איני יודע ונאמי פטור ודאשתבע לי דכרבה מתה ועל ידי זה אומר שיתקרי שישבע שבחורה מתה דאף על פי שהמשכיר מוטען עסק וכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן התורה דגמירינן מוטעה בבחימת פ"ק קודושין (דף כ"ה ושם) ובסיפא נמי כזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יתלווקו ניקא מתוך שאינו יכול לישבע ע"י גלגול משלם ונראה ל"י דאין מגלגלין אלא כשתבע טוען ודאי דמיאן דסוטה שטוענת דאי אכל ברישא וסיפא שהתבע טוען שמא אין מלמדין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מיציעתא שהשוכר טוען ודאי ואו"י דמיירי כשמיאמנו המשאיל במה שאומר שכחתי מתה ואינו מוסיקו לישבע על כך ואינו תימא דלא הוי דומיא דספק וזה אומר שכורה דמירי כשיאנו מאמני דאורייתא פטור ליקא ליה דבסיפא דמשאיל רואה ששוכר משקר אין רגיל להאמנין אבל במציעתא רגיל הוא להאמנין כיון שהוא אינו יודע אם משקר או ימי כולה מיירי כשהמשאיל יודע שמתה כדרבה ובסיפא עושה עצמו כלא יודע לפי שרוצה להשביע ע"י גלגול שכחתי מתה כדי שיוודא האמת שהוא יודע דאי ששאלך מתה אכל במציעתא אינו רוצה להשיבעו ולגלגל עליו אצרי שהוא מסופק וכול להיות שהוא יודע אלא אומר דהכי מגלגלין שבועה ועולם אפילו כשתבע טוען ודאי הוא אמר מנינו דאף בעי אומר איני יודע י"ד דאין לו דמיא דאין עסק עושה עצמו כרצונו מסופק כי אין נראה שהתובע אמת שטוענו בעי רובא טעו איני יודע ויטרי' לן כדאמרינן דאין מגלגלין כשמוען טענת שמא אלא כדך דדומה קצת כגון טענת אריסין ואפופרוסין דאמרינן ששוכר משקר אין רגיל להאמנין משל חבריהם משום דמורו והימרא דאמרינן דאין מבגין סוטה שרגלים לךבר ששינוי וסכתרה וכן לחוש שמתא ויתמא גם באידיסין ולכך אין מגלגלין במתניתין אלא ע"י טענת דאי ואם תאמר על טענת דאי מנלן שנגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוטה נפקא לן וי"ל דלפינן בקדושין מעיקרא מנן בקל

שבעת היסת כמו פוגם כתובה ועד אחד מעיד שהיא פרועה פרק הכותב (כתובות דף ע"ב)
ועד אורת דרב יהודה מוקי נמי מתני' בר"ג ואיבא תרא דהודא'ה והכי פריך מה ששענו
לא הודא לו כלומר למה ישבע ששכורה מתה היה לו לישבע ששאלה קיימת והיא לוקה
שפחותיו על גלגליו שבעת שאומר שאלה מתה ומשני ע"י לגלגל בידך הודא שאלה
על אותה שמתה ששכרה מתה אומקת רבנן

תרא לה"מ כו' הרי כפירה ותרא אין בעידן דשאלה מתה הרי הודא'ה ואמאי מה ששענו
לא הודא לו אע"ג דאוקימנא בכופר ומודה ה"מ לר"ג מיהו מתני' לרב הונא ורב יהודה
בדקתמי ואמאי ישבע הרי אין כאן הודא'ה במקצת א"ש תבע לו איזו מיתה אפי' היא
שכורה ויש על גליף שבועה שכן הוא בדרבך דלית לו דרמי בר תמא דביעי כפירה הודא'ה
בשומרים ודכריא לן במ"ד גירוב פרשיות כתיב

באן וכו' כתיב כי הוא זה אמלך הוא דכתיב
לגלגל שבועה מן התורה היא מוקמדה האשה
אמן אמן כדררשין בטוסה (דף י"ה) שאלה
בבעלים שבוים שהתורה חרו ושכרה מנייה
ובשעת שכירתה לא היה עמו במלאכתו ונגבה
או אגדה בימי שכירתו מהו: מי אמר' שכירות
לחוד' נקיטא ומילתא אחריתא היא ואע"ג דכי
משך לה ומקרא בבעלים הוא ותו לא זה חייב
משך לה מתידיב ליה דבשעת שכירות ברשות
היתה ולא מחסרה משיכה וקני חיצו באמריה
ולעולם קנן אחריו היא ושלא בבעלים היא: או
דלמא שכיח דמתאן מנינו שלא בבעלים מתה
שוכר הגיבה ואבידה ישקן בשואל ולא הוסיף
כלום ומקמת משיכה ראשונה כאן לו והיא
בבעלים תהאי ופטרה: שברה בבעלים וקדם
שהתורה היא ושלא עמנו שלא בבעלים מתה
בדרכה וחיוב זה לא מקמת משיכה ראשונה כא
עליה דתא חייב שאלה לא שיהך בשכירות מהו
מי אמר' שאלה לענן אונסין בשכירות ודאי לו
שיבא שכיח דמתאן מנינו שלא בבעלים כן לו
או דלמא פיון דשייבא במקצת דחיוב גיבה
ואבידה שעליה יש לתלות במשיכה ראשונה
כמאן דשייבא בכו"ה דמי ופטור אף באונסין:
את"ל פיון דשייבא בכו"ה יודע דלמא מנייה ולא
גרסי' ליה אלא ד"ג ואת"ל לא אמרינן פיון
דשייבא במקצת כו': שאלה בבעלים שברה שלא
בבעלים וחרו ושאלה שלא בבעלים החדא
שאלה לדוכתה ואזיל בחר משיכה שאלה
קפיייתא דהויא בבעלים: מתני' גיד גנו.
המשאל שקחה לו לשואל כד גנו של משאלי:
או גיד גנו (גיד עקרו) או גיד שלוחו של שואל
[ומת' פטור] אם מתה בדרך פליגי בת רבה ורב
חסדא בהגוזל קמא (כ"ק דף קד) רב חסדא מתריך
לה להאי דשואל דמתני' בשכירו ולקישו שדר
בביתו אבל אין עדים שהוא שלוחו דאי אפי'
עדים הוי שליח ותיב השואל באונסין משפטר
לו רבה אומר אפילו עשאו שליח בעדים לא
שליח הוא להתתניב ע"י באונסין דה"ק ליה
איניש מהמניא הוא אי בעית לשדורי בדידי
שדורי וכן בשעה שפחותיו הם שלח השואל בם
גנו ובעדו או שפחותו או גיד עבדו ושלוחו של
משאלי לא יצאה מרשותו של שואל עד שתבא
לדי המשאיל ואם מתה בדרך חייב אמר לו המשאיל שלחה לו או שאומר לו השואל
תריני משלחה וכו' ואל' המשאיל שלח ושלקה ומתה פטור: נ"מ'
בד

שואל החדא להר"מ ותרא אין דשאלה מתה ואידך
לא ידענא אי דשכירות מתה ודיקיימא דשאלה או
דשאלה מתה ודיקיימא דשכירות דמתוך שאינו יכול
לישבע משלם: זה אומר שאלה וזה אומר שכורה
ישבע השוכר ששכורה מתה: ואמאי מה ששענו
לא הודה לזומה שהודה לו לא מענו אמר עולא
על ידי לגלגל דא"ל אישתבע לי איזו מיתה דכררה
מתה ומיגו דמישחטבע דכררה מתה מישתבע נמי
דשכורה מתה: זה אומר איני יודע וזה אומר
כו': הא מני סוכסום הוא דאמר למוזן המושל
בספק חולקין בעי' ר' אבא בר מרל' שאלה בבעלים
שברה שלא בבעלים מהו מי אמר' שאלה לחודה
קיימא ושכירות לחודה קיימא או דלמא שכירות
בשאלה מישך שייכי דהא מיחייב בגניבה ואבידה
את"ל שכורה בשאלה מישך שייכי שברה בבעלים
שאלה שלא בבעלים מהו שאלה בשכירות ודאי
לא שייבא או דלמא פיון דשייבא במקצת כמאן
דשייבא בכו"ה דמי את"ל לא אמרינן פיון דשייבא
במקצת כמאן דשייבא בכו"ה דמי שאלה בבעלים
ושכרה שלא בבעלים וחרו ושאלה מהו הדר אתניא
לה שאלה לדוכתה או דלמא אפסיקא לה שכירות
ביני וביני שברה בבעלים ושאלה וחרו ושברה
מהו מי אמרינן אתניא לה שכירות לדוכתה או
דלמא אפסיקא לה שאלה ביני וביני תיקו: מתני'
השואל את הפרה ושלקה לו ביד גנו ביד עבדו
ביד שלוחו או ביד גנו ביד עבדו ביד שלוחו
של שואל ומתה פטור אמר לו השואל שלחה
לי ביד גני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד בנדך
ביד עבדך ביד שלוחך או שאמר לו המשאיל
תריני משלחה לך ביד גני ביד עבדי ביד שלוחי
או ביד בנדך ביד עבדך ביד שלוחך ואל' השואל
שלח ושלקה ומתה חייב וכן בשעה שפחותיה: נ"מ'
בד

לדי המשאיל ואם מתה בדרך חייב אמר לו המשאיל שלחה לו או שאומר לו השואל
תריני משלחה וכו' ואל' המשאיל שלח ושלקה ומתה פטור: נ"מ'
בד

את"ל דאמר מייבגי ליה אם חורה שאלה לדוכתה דכין דרואיה להתחבר עם השכירות
שלקיה אילו נעשה שכירות עצמה כבעלים השתא נמי שלא נעשה בבעלים לא הוי הפסד
והדרא לדוכתה או דלמא לא הדר כיון שהשאלה אינה יכולה להתחבר עם השכירות
שלקיה וליחשב כשאלה בבעלים משום דשכירות עצמה לא נעשה בבעלים אלא
משום דשייבא בשאלה תרי שייכי לא אמרינן חזי הפסד ולא תחזור השאלה לדוכתה וכן בעיני רביעתית וחלכת באתי' לך לא קאמר בה את"ל לא שפתיש
פשוט גם רביעיית: ואמרו' לו השואל שלח ושלקה ומתה חייב וכן בשעה שפחותיה: מימה דבהגוזל קמא (כ"ק דף קד) וסם אמר ששואל אינו משלחין מעות בדיקיימא אפילו עדים חתומים
עליה ופרקי' אלא לשמאל מאי תקנתיה ומשני פי' דר' אבא כו' דמתני' מה שכותב התקבלתי והשתא בלא התקבלתי מתני' אם יכול לכתוב שלח לו דאין בקרא לחלק בין כותב לאומר
פ"פ דכי דכי דמתני' באומר מתני' נמי בכותב ומאי קשה ליה דקאמר ומאי תקנתיה האיבא תקנתא טובא שכתבו לו העדים וחתמו שפלוני אמר לך שתשלח ויש לומר דקשיטא שמוצא
תקנתו בפשטות ששמואל כמו לרבי יוחנן ואינו אומר מאי תקנתיה אלא לפי שרודע לתיבא מרבי אבא ולאספוקי דאפילו התקבלתי לא מתני' אם מת משאל ופולו נכסי ימי תמי קודם

שכך יוד שלחתי ואין תקנתא אלא בהר שאהו:
אמר

שכך יוד שלחתי ואין תקנתא אלא בהר שאהו:
אמר

פֶּרֶט

למזיק. דלא משלם חומשא היינו מדרבנן אבל מדאורייתא לא משלם אפילו קרן כדמשמע בריש ב"ק דף טו (ושם) דקתני אבל ר' אבות נכסים שאין בהם מעילה וכן משמע בירושלמי הנזקן ר"ע אומר ק"ו להקדש כמה אגו קיימין אי בנגזק רעהו אמר רחמנא וכו' להקדש אי בנגזק גופו לא תני ר' חייא נקטן להדיט ואין נקטן להקדש בו

וא"ו וקא בי יאבל בתרומה כתיב וי"ל דמעילה לפיכך חטא חטא מותרת וא"ת ויזן דמותרת לפיכך לא תתיב אה"ת הקדש כמו תרומה שמתרתה בלתי קדושים לא כהן המטיל מעל רבו כדאמרין במעילה (ר"י דה"ט)

שְׁמוֹן

בית סאה באותה שדה הני. פי' בקונטרס דאין מדרבדקן להיות שמן מזה שהיתה שדה ערוגה זו שנאכלת אלא מה שנשחרה כה סאה בשדה זו מדרמיו אם היה בא למכור הפרקע בשביל אכילת ערוגה זו ואין נראה לר"י קדא כיון דאביית קדש קאי הוה ליה למימר בלשון זכר כמה היה יפה יתיר דפי' הניכוס (כ"ה דף טו) ושם ד"ה שמון בעי בגמרא היכי שיימינן ומאי בעי כיון דבמתינתן מפרש הקדא שמוא ולמה עלה על דעתו שיעשו ע"פ אחרת ועוד דמפרש התם סאה יש סאין פי' בקונטרס ודא איתר דא סאה באפיה נפשיה לא שיימינן מפיסדי מזיק אלא שמן תחלה ס' סאין ורואין כמה דמים מגיעין לבית סאה וחרוצין שמוין כמה נפתח באכילת ערוגה ואם תחילה היה שמן ערוגה יש סאין לא היה מפיסדי כלום שאין ערוגה ניפרת בהם אכל בבית סאה ושמן ניפרת הני שמי' שמונת מעלן דמקרא לא שיעוין אלא ששמוין אגב שדה ועוד דלמ"ד ב"ק דף טו (נה) קתני שמוין קלחין כלומר בששים שיעורין כמותו אמאי נקט במתינתן בית סאה ועוד דפרין התם לכלולה אמוראי מדרתי אכלה קב או קפיים רואין אותה באילו היא ערוגה קטנה ומעשרותן אותה מאי לאו בפני עצמה תיקש ליה אמתני' דקתני שמשער בבית סאה ונראה לר"י דשמוין בית סאה היינו בית סאה הנאכל דקתני סיפא במילתיה דר"ש אם סאה סאה כה ובבית סאה תבואה מירי' לאו בבית סאה ור' עמי' וכולה בהמה לאכל כל כך ולכך נקט לשון נקבה כמה היתה דבשמונת שדה איירי ובעי גמי שפיר בגמרא היכי שיימינן דלא פי' במתינ' כמה תהא השדה גדולה בשמוין בה ועוד מספקא ליה דרלמא כמות בית סאה באותה שדה היינו הפרקע עצמו של בית סאה ומפרש סאה יש סאין וה"ו דפרות או יותר שמון לפי

חשבון סאה יש סאין ואיכא מאן דאמר קלח בס' שיעורין כמותו ומאן דאמר תרקב בששים תרקבין ואלקח סאה ומתינתן משערין לפי האי שיעורא ושם מפרש באיזה שיעור מפיסדי מזיק או משבתי יותר בתרקב בששים תרקבין או סאה בששים סאין ופרין על כולוהו במתינתא אכלה קב או כ"ב מאי לאו בפני עצמה ששמוין הערוגה לבדה בפני עצמה כמה היתה יפה הפרקע עם חרצוין וכמה היא יפה עכשיו כשנאכלה והשתא אמתני' גופא לא מצי למפרך אריכא נמי מפרשי הכי כדפרין וי"ל להקשות לפי ר"י האי בית סאה סאה מיבעי ליה דהכי פרין התם רב הווא בר מנחם לרב פסא דמפרש קב בס' קבין ובית כור בס' ברוין האי בית כור בור מיבעי ליה דהתם לא פרין אלא משום דכי היכי דקתני ברישא קב בלוי קתני בית ה"ו ה"ו ליה למינקט בור ולא בית כור אלא כמו שהתחיל ברישא **באיתא** ויהי תנון. תימה היכי מיימי' ראיך ממרקעי אמטלטלי דעל כרחיך לא דמו שחרי' הני סאה חביצא דחמרי' אין שמין בששים כי התם אלא בפני עצמה וי"ל דהכי מיימי' ראיך ביון דמקלתי כולי' האי ממרקעי אין לנו להחמיר במטלטלין ולומר

קל דתא איתיה **איתרו** ליה ביומא שיעברו יום השוק ראשון או כול לומר לא אקח אלא מעות אלא עברו יום השוק לא יקח יין אלא מעות דמצי אמר כמה היה מוכרו ביום השוק שעבר ואין לו להמתין עד יום השוק הבא אכל של יין עוד למכור לא יוכל לומר כן שחרי' לא מבר שלו:

רש"י

תקנעו נגית בנסף או בכסף או בחזקה. דעל ופרין וגדר כל שהוא ובמכסת קודשין ודף כו) לפיכך להו: שכירות. קס"ד שכר בחמה וכלים: מאי עבדייתיה. להקנות עד שימשוך ומאי חזקה בלא משיכה משכחת ליה: שכירות קרקע. השכיר לו ביתו משתן לו כסף או שקבתו לו בעלים ביתו מושקן וכן נקט ר' חייא

יכול לחזור: **הביצא דתמרי**. תמרים המדובקים יחד קרי וביצא גבי בתן ממשין תמרי: **אגב הדרי מיידיגן תמישי** נתיב תמרי. תרא. הלוכה יחד אגב נותן תמרי אלא מה פרוטות כדי שיהיו וימכרו אחת אחת וישובו פרוטה: להדיט. אם משל הדיט הוא. משלם לו כמו שהן נמקרים ביתו ואין משלם להחמיר עליו כדקאמר טעמא לקמן שמוך בית סאה וכו': מה שאין כן בביצא. הקדש אחומשין קאי: שמוין בית סאה באיתו איש שהן. גבי ניוקין לשון בביק (דף טו) פי' יבער איש שדה או כרם וגו' תנו כיצד משלמת מה שיהיה קדש שמוך בית סאה באיתו שדה קדש ויחזיקה יפה וכמה היא יפה ואין מדרבדקן להיות שמין שאכילה לבדה מזה היתה שדה הערוגה זו שנאכלת אלא מה נחסר בית סאה מאמרי' אם היה בא למכור הפרקע עם ויחזיקה מה חסרו דמיו בשביל אכילת ערוגה זו והינין קולא גביה דהבא לקנות קרקע לא יתירו בכך ודבר מועט יתפטר פחות דממי ומקרא: לוף ל"ה בביק (דף טו) גבי ניוקין לשון בביק (דף טו) פי' בביק מכדי משלם שקליה מה לי כנאה הוא ומה לי נתנה לבידו ואוקמינן בגורב שאבני קודש מסורין לו עסקינן דבלאו הכי נמי ברשותו היה מנאף אלפין לא מעל בהנבחרותו: נתנה לתבוי. הוציאה לחלוץ ששקא הבריו במתנתו והוא ישלם להקדש: **ננאה**. גורב לתוך ביתו: **לא מעל** והתם אוקמינן כגון שתיקנה ע"פ ארובה דלא שתיקנה: ותיב ר' אבהו גליסנין: **אזי אומר**. דכי דר תמריה מעל אלא איתיה חזר בחצר

הבריו שלא מדעת בעלים צריך להעלות לו שבר אפי' בחצר דלא קיימא לאגרי' דהוה ליה זה נתנה וזה לא חסר דלא הבא שלא מדעת הקדש דר אקאמר מדעלם אמר ליה להקדש ומדקאמר זאת אומרת שמי' לוף הדיט מהקדש לדיקוח אמתני' תדר ביה **שמואל** מההיא. ולא לוף מיעה תדר בחצר הבריו שלא מדעתו של בעיה' דתא שמועין ליה הכא דלא משוי דין הדיט בהקדש לכל התא ואין מוחה בידו ורחמנא אמר מאן דמיתתני למעול ורחמנא דיע'. שקולאי. נשואי משאוי: **איתרו** ליה **ביוצא** דשוקא. קודם שיעיר יום השוק שיכול למכור ביום השוק שיעיר ראשון. מהדרו ליה ה' דאמר להו אי יהו גבאי ביומא דשוקא ה' יהו שוה: **ולא אפרין**. דמהדרו ליה ה' אלא דלית להנאותא מקרא לזבוגי דהשתא דואי א' אתדרו נכילה ומי מבין ליה: **אכל הני** ליה חמרא לזבוגי. ולא וכן גלי דעמייה דלא היה מובין ליה משלם אלא חביקאי דחמרא וכי מהדרו ליה מי' ה' מנכי להו חנוני מה' אגרי טרנא בפועל כל כמה הוא רוצה לישב ולא למכור יין חבית אחת פרוטה פרוטה וישב בטל: **ודמי** (בריינייא. שנותנין למכור בעיר על היין בשוקים וברחובות: יש בבית פלוני יין למכור: **בריינייא**. לשון ברוך דיישי' בלעז' כלומר יציאת היין הנמכר בברוא בפרוטות וי"מ שקוי צריכין לשבור אומן לבקב נקב בחבית מפני שהוא של חסר ולתתן ברוך אגרי דמי מנכי להו שחרי' פסוהו כולי' אלה **מתנ'**

אמר מאן דמיתתני למעול ורחמנא דיע'. שקולאי. נשואי משאוי: **איתרו** ליה **ביוצא** דשוקא. קודם שיעיר יום השוק שיכול למכור ביום השוק שיעיר ראשון. מהדרו ליה ה' דאמר להו אי יהו גבאי ביומא דשוקא ה' יהו שוה: **ולא אפרין**. דמהדרו ליה ה' אלא דלית להנאותא מקרא לזבוגי דהשתא דואי א' אתדרו נכילה ומי מבין ליה: **אכל הני** ליה חמרא לזבוגי. ולא וכן גלי דעמייה דלא היה מובין ליה משלם אלא חביקאי דחמרא וכי מהדרו ליה מי' ה' מנכי להו חנוני מה' אגרי טרנא בפועל כל כמה הוא רוצה לישב ולא למכור יין חבית אחת פרוטה פרוטה וישב בטל: **ודמי** (בריינייא. שנותנין למכור בעיר על היין בשוקים וברחובות: יש בבית פלוני יין למכור: **בריינייא**. לשון ברוך דיישי' בלעז' כלומר יציאת היין הנמכר בברוא בפרוטות וי"מ שקוי צריכין לשבור אומן לבקב נקב בחבית מפני שהוא של חסר ולתתן ברוך אגרי דמי מנכי להו שחרי' פסוהו כולי' אלה **מתנ'**

אמר כמה היה מוכרו ביום השוק שעבר ואין לו להמתין עד יום השוק הבא אכל של יין עוד למכור לא יוכל לומר כן שחרי' לא מבר שלו:

מתני' הפחילף פרה בפתור. להכי נקט המחילף ולא אמר המוכר פרתו וילדה אדילו מוכר במעלה לא קני לוקח עד דמשקיף ויבין דמשקיף מידע ידע אי לידה פרי לא אי לידה כבר וליבא לספוקי בעד שלא מכרתיו ומשלקחתי אבל מחילף פרה בחמור לא היה צריך למשוך הפרה או החמור דאחד מן שמשך נקטין חילפין להכירו במשכיתו של זה בכימ' שהו כדאמרין בבהב' (לעיל דף מו.) כל הנעשה דמים באחר כיון שנהנה זה התיבש זה בחליפין לפי שבמשך זה בעל הפרה את החמור נקנית הפרה לבעל החמור ואין ידוע אם ילדה או לא לידה וכן המוכר שפחתו. דק"ל עבד כגעני נקנה בכסף ובשנתן מעות נקנית לו השפחה ואפילו היא בבית בעלים ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן החמור וקני' ידוע אם ילדה או לא יתקבל של בעלים זה אומר כן וזה אומר כן יחלוקה ישבע המוכר. מנגרמא פרך עלה: גמ' בספיסא. קרן וזית הסמוכה לרהבא מוכרין כן במתו' ובעל החמור אינו סומכוס שקא ושפא. בשור שנגח את הפרה (כ"פ דף מו.) פרי וברי. כגון מתני' דהו אומר כן הוא זה אומר כן הוא מי אמר. תנא ספיסא. שמו ושפא מכלל דרישא וכן בברי דתרי' בשפא ושפא לקח ליה מודה סומכוס תיבא דאיבא שבועה דאורייתא. דלקמן מוקמינן לה דרקטעה לידה ולאו הילך הוא האי דקא מודי ליה בגינה איליה ליה נשבעין על העבדים ואת דמי שבע בחטים וזוהי לו בשעורין תיב טיבא שפאעו לא הודה לו. דלא דמי לטענה כן וזוהי לו ו דהתם מקצת טענה עצמה הודה לו אבל זה מודה לו בעבד אחר וצ"ש שפאעו א"ל לחדים. ועוד. אפילו אבא ליה כביד טענה חטים וזוהי לו בשעורים תיב: הילך הוא. וזה שמודה גילוי מוכן הוא לישלו ואיבא למיד דהילך פטר בכ"פ דף טו.) דפי עבד גדול. מסתיי' ק"ל בידך שתקנהו זה ולא קנית וחובעו חדמיים וזה אומר דמי עבד קניי כן ביד: עומרי שדה וזולה. מנן עומרים של שדה גדולה וזה אומר מנן עומרים של שדה קטנה מכרתי

וליתו' ברשותא דמאן קיימא. ואית וכי נמי הוי הולד ברשות לוקח אין זה הוחבה דקנאה דהא אמרין בחיה (כ"ב דף לו.) הגזרות אין לן חזקה משום דשפא מאליהן באו לרשותו או הפסן כררוב כשהן הולכות לרעות וכי תיבא אבא משפחה פרך דאמרין התם קטן המוטל בעריסה. של ו' חזקה דהא בעימיה באגם שותק נמי כו' משמע דמפרה נמי פריך ועוד דקטן נמי ידש לו חזקה מפרש התם טעמא משום דאימא לא מנשיא את אבא אבל הכא שמכר האם לקח אין לומר שהולכה בההו עמה לבית האב במקום שיש לה להיות וי"ל כיון דאיבא דרנא דממונא ויש פסק דברך בלא נשעויתוין וטוען ברי הולקח אם הוא ברשותו אין להוציא מידו אבל אם היה טוען שקא סקרא בההו חזקה בלא תחילת חזקתו מספק ולא דמי לאחד שהפקיד טלה חי אבל בעל הבית ויש לבטעה' כמו כן טלה חי ומת אחר מן דאמר בפ"ב דבבורות (דף טו ושם) דהמפקיד הוי המע"ה ומעילה אבא בעל הבית אינ' שטוען פסק דהתם היה מוחזק בודאי בשלה חי מעיקרא אבל כאן לא הוחזק מעולם לוקח בזה או בודאי אבל מוכר אם הוא מוחזק מועיל לאו אבא טוען שקא פרה מוחזק בודאי מתחילת קודם מבידה כשהיתה פרה מעוברת ואע"ג דלא דמי משום להתייא דבבורות דהתם הוחזק בודאי בודאי מתחילת אבל הכא לא הוחזק מעולם בודאי וקל דאמר שגולד אלא בעבור לפי מה שפסק שחזקה לוקח מועילת כשטוען ברי לא דמי משני דקיימא באגם ולא משני דקיימא ברשות לוקח ומיהו דמי לשני דקיימא ברד"ר אלא אין דרך בדמה ושפחה והעובד שם כמו באגם וסימא וברשות בעלים.

מתני' המחילוף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי ויחלוקו היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן ב' שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר גדול לקחתי והלה אומר אני יודע וכה בגדול המוכר אומר קטן מכרתי והלה אומר אני יודע אין לו אלא קטן זה אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שחזקתן מכר זה אומר אני יודע וזה אומר אני יודע יחלוקו: גמ' אמאי יחלוקו וליחוי ברשות דמאן קיימא וליחוי אינדך המוציא כחבירו עליו הרה"ק א"ר הניא בר אבין אמר שמאיל בעומדת באגם שפחה נמי דקיימא בספיסא ונקומא אחזקת דמרא קמא וליחוי אינדך המע"ה הא מני סומכוס היא דאמר ממוז המוטל בפסק חולקין בלא שבועה אימור דאמר סומכוס בשפא ושפא כברי וברי מי אמר אומר רבה בר רב הונא אין אמר סומכוס אפילו כברי וברי רבא אמר לעולם פי אמר סומכוס שפא ושפא אבל ברי וברי לא אמר ותני זה אומר שפא עד שלא מכרתי וזה אומר שפא משלקחתי תנן זה אומר אני יודע וזה אומר אני יודע יחלוקו בשלמא לרבא מדסיפא שפא ושפא רישא נמי שפא ושפא אלא לרבה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי אמר יחלוקו שפא ושפא מיבעיא אי משום הא לא איריא תנא ספיא לגלוני רישא שלא תאמר רישא שפא ושפא אבל ברי וברי לא תנא ספיא שפא ושפא

הא מני סומכוס היא. נראה לרבינו שמואל מדלא קאמר אלא הא מני סומכוס היא משמע דלא תדור ביה מנה דאוקמה בעומדת באגם לא אירי סומכוס אלא בשאן מחזק לא זה ולא זה אבל הכא דמוחזק מודה סומכוס דעל אינדך להביא ראיה וק לרי' דלעיל (דף עז) אמרין וזה אומר אני יודע אם שאולא אם שכורה וזה אומר אני יודע יחלוקו ואוקמא כסומכוס ואע"ג שהשוכר מוחזק במעוטי וי"ל התם שהמוחזק נמי טוען שקא אין חזקתו מעולת אבל הכא ואוקמא בעומדת באגם כד לאוקמה אפילו ברי וברי דאי תנא מחילף חדי מעיניהו דיתקה מועלת חזקתו ומיהו קשה דבשיליה המניח (כ"ב דף לו.) שם) אמתי' דהו אומר שורך חזיק וזה אומר לא כי אפילא בעלעל לקח המע"ה וקאמרין בגמ' זאת אמרת בחזקת עולד חתרי על סומכוס דלסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם איירי כברי וברי מוקמינן וזה אומר לא כי כדאמר התם והתקא הלא סומכוס מודה כשהמוחזק טוען ברי שחזקתו מעולת וליבא דלמימר דהתם ס"ד דמיידי באגם ובשור תם דמשלם מגופו מי' מנליה דסומכוס פליג אמתי' לוקמה בשעומדת בביתו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי וא"ת ואמאי קאמר הא מני סומכוס היא לוקמה אפילו ברבן תנא לא דאיבא חזקה אמרת כנגדה דאוקמה בחזקת מעוברת והשקא היא דילדה וי"ל דחזקת מרא קמא חשיבא טפי ואם היה עם חזקת ממוז חזקת סומכוס מודה דהמע"ה כדאשכחן בריש שור שנגח את הפרה (דף כז מו.) ושם ר"ה (שור) דאוקו רישב סומכוס לקניי סיפא פרה שנגחה השור ואינו יודע אם הולד היה בשעת נגיחה הפרה רדח וילד רדח בעל הפרה משלם רביעי נזק דאמר ידעין דשפותות אית ליה ואינו משלם אלא כאילו ודאי וקל סיעי דהמע"ה הו"ט דאיבא תרי חזקה לבעל הפרה חזקת מעוברת והשקא ילדה וחזקת ממוז אבל מן הולד גובה שמינית שזוהו חצי חלקו אע"ג שהוא מוחזק חזקת מעוברת היא כנגדה וקשה לדלעיל (דף עז) תנן שאילה היום ושכרה למחר זה אומר אני יודע וזה אומר אני יודע יחלוקו ואמאי תרי חזקה בחזקת חזקת והשקא היא דמהה בשעת שכירות וגם חזקת ממוז וצ"ל דהחזקה קמא: קאני שאילה היום ושכרה למחר: זה אומר אני יודע וזה אומר אני יודע ישבע המוכר. מרישא דף עז) דהו אומר שאולתו וזה אומר שכרתי ברי וברי רבא אמר יחלוקו שפא ושפא אלא למיפרך אלא ודניא ליה למיפרך ממתני' דקאי בה וליפרש רבני שמואל א"ר הוה אומר סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: דמי' עבד גדול. פירש כהנאטס נחתי קל דמים לקנות עבד גדול וקשה דלא היה ליה למינקט במתניתין לוקח ומוכר אלא שליח ומשלח אלא נראה לרי' דמיידי שמכר לו

כסות

מנליה דסומכוס פליג אמתי' לוקמה בשעומדת בביתו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי וא"ת ואמאי קאמר הא מני סומכוס היא לוקמה אפילו ברבן תנא לא דאיבא חזקה אמרת כנגדה דאוקמה בחזקת מעוברת והשקא היא דילדה וי"ל דחזקת מרא קמא חשיבא טפי ואם היה עם חזקת ממוז חזקת סומכוס מודה דהמע"ה כדאשכחן בריש שור שנגח את הפרה (דף כז מו.) ושם ר"ה (שור) דאוקו רישב סומכוס לקניי סיפא פרה שנגחה השור ואינו יודע אם הולד היה בשעת נגיחה הפרה רדח וילד רדח בעל הפרה משלם רביעי נזק דאמר ידעין דשפותות אית ליה ואינו משלם אלא כאילו ודאי וקל סיעי דהמע"ה הו"ט דאיבא תרי חזקה לבעל הפרה חזקת מעוברת והשקא ילדה וחזקת ממוז אבל מן הולד גובה שמינית שזוהו חצי חלקו אע"ג שהוא מוחזק חזקת מעוברת היא כנגדה וקשה לדלעיל (דף עז) תנן שאילה היום ושכרה למחר זה אומר אני יודע וזה אומר אני יודע יחלוקו ואמאי תרי חזקה בחזקת חזקת והשקא היא דמהה בשעת שכירות וגם חזקת ממוז וצ"ל דהחזקה קמא: קאני שאילה היום ושכרה למחר: זה אומר אני יודע וזה אומר אני יודע ישבע המוכר. מרישא דף עז) דהו אומר שאולתו וזה אומר שכרתי ברי וברי רבא אמר יחלוקו שפא ושפא אלא למיפרך אלא ודניא ליה למיפרך ממתני' דקאי בה וליפרש רבני שמואל א"ר הוה אומר סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: דמי' עבד גדול. פירש כהנאטס נחתי קל דמים לקנות עבד גדול וקשה דלא היה ליה למינקט במתניתין לוקח ומוכר אלא שליח ומשלח אלא נראה לרי' דמיידי שמכר לו

עבר ותתן לו דמים ולא כתב עדיין השטר ואיירי במקום שכותבין השטר אינן כגון שהתנו דיבולו לאחור עד תנחת השטר ואת' והיכי קאמר סומכוס יחלוקו הוא לויכא דררא דקמתא אמרין בפי' (דף ב) דלא פליג סומכוס וי"ל דמייירי כגון שא"ל המוכר בפני עדים עבר גדול אמכור לך בכה' ודיררי' עובד אגב בעשירי' דיררי' ולא ידעין מה קבל מלוקח

כסות מה ששענו לא הודה לו. בשלמא שדה

- 1 שלוקח אמר מקבתי לי מי עומרים
- 2 ומוכר אמר כי הדין עומרי גדולה וקטנה הוי
- 3 שפיר מה ששענו והיה נאגב כסות ששואל
- 4 סדבל גדול ומודה לו סרבל קטן אינו מודה לו כלל
- 5 מה ששענו;

זרקתין אקא לאשמועינן ואית' ללעיל (דף צח)

- 1 דאוקמינן דהא אמרן שאלהו וזה אמת
- 2 שכתבי ישיבע עיי' גלגול אמאי אפרך גלגול
- 3 אקא לאשמועינן וי"ל ללעיל אקא לאשמועינן
- 4 טובא ששגלגול אפילו בדרך שאינו דומה אע"ג
- 5 דלא הוה מוה סותי' ר"ב מיהו דאמר עבד
- 6 הרי הוא כמטלטלין דמי. וכן אפרקעות נמי
- 7 נשבעין דתא במתנין עבד ושהה קתני ומטלטלין
- 8 דנקט לאפוקי שטרות דמאן דיריש רבוי ומיעוט
- 9 רבוי ואל מנעט אלא שטרות כדאמרינן בהגול
- 10 בתרא (בכ ד קוז) שומעין בסמוך שבועה
- 11 גזילה לקטות בשבועה וקתם נמי איכא רבוי
- 12 ומיעוט רבוי כדאמר בהגול בתרא (שם) ומיהו
- 13 לנענן קנין עבד ומי עבדים כמטלטלין לר"מ
- 14 אלא ניגמין בספק דתקו עבד פרי ממלח' לפי
- 15 שאין נקבתי בספק וגבי שפחה המוכר במתני'
- 16 ובברייתא בסמוך;
- 17 **והא** ר"מ איפכא שמעון ליה. וברפנן לא מצי
- 18 לאוקמי דתא הנני בהרינא לקמן אן
- 19 נשבעין על עבדים ועל פרקעות.

דלמא אעבדים נשבעין אפרקעות לא. ואת'

- 1 וקנא על תהלק כדי להקשות וי"ל
- 2 דסמך אמתי' ד' גפני' דמתיי' בסמוך דאין
- 3 נשבעין על הפרקעות לר"מ ועל עבדים נשבעין
- 4 כמו שתיק' וכדאיכא בברייתא ימתיי' בסמוך
- 5 ואת' ואי ר"מ דירש רבוי ומיעוט איב' אפרקע
- 6 נמי נשבעין ואי ר"מ דירש כללי' פרקעות נאמי אן
- 7 נשבעין וי"ל דירש רבוי ומיעוט ואת' ליה שום
- 8 מיעוט דמוקי לה למעטי' פרקעות ולא עבדים
- 9 דמאן דירש רבוי ומיעוט אפרקע כתיב מיעוט
- 10 למעטי' פרקעות ועבדים יליך נמי כתיב מיעוט
- 11 אע"ג דעבדים הוקשו לפרקעות כדאמר במרוכה
- 12 (בכ דף כב; ושם: **ואמר** ר' יוסי בר' הניחא
- 13 בעינן כו'. בלא ר' יוסי י"ל להוכיח דאין נשבעין
- 14 על הפרקעות מוקמינן ואין הפרקעות ואלע"ג דפליגי
- 15 הכא לענין שבת מחד כוילי' עסקא דלאו כבצורות
- 16 דמיין והתולש חייב ולענין בית מדרו רבנן
- 17 דכבצורות דמיין מוקדי' כן גערה שנתפחה
- 18 (כתובות דף נא. ושם ר"ה סוף) הל' עומד לגוזל
- 19 כגוזל דמי ומיהו ר"פ ר"ח דהתם פריך מכח דקדיל
- 20 בהכנס (בכ דף נט; ושם ר"ה ופסק) כרנן שמעון
- 21 דאמר אכלה פירות מוקמינן ואלע"ג פירות
- 22 מוקמינן.
- 23 שנעקרו

כדבא: מתני' המוכר ויתיו לעצים ועשו

- 1 פחות מרביעית לסאה הרי אלו של פעל היתים עשו רביעית לסאה זה אומר ויתיו
- 2 גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקי שפך נהר ויתיו ונתנם לתוך שדה תבירו זה אומר ויתיו גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקי: **גמ'**
- 3 ה"ד אי דאמר ליה לאלתר קוזי אפילו פחות מרביעית נמי לבעל הפרקע אי דאמר ליה כל אימת דבעית קוזי אפילו רביעית נמי
- 4 לבעל ויתים לא צריכא דאמר ליה סתמא פחות מרביעית לא קפדי אינשי רביעית קפדי אינשי א"ר שמעון בן פזי ורביעית שאמרו

כסות מה ששענו לא הודה לו. ועל כסות אחרת הודה לו ואינה מוקמה ששענו כדילפי. כפדי שלם היה ועדיין מחובר זה אומר כסות גדולה מקבתי לך וזה אומר כסות קטנה עבד גדול בכסותו. וזה מודה לו בעבד קטן וכסותו דמוחבי בשבועה משום כסות ומשיבט עאבר בגלגול; וזקתין. והמטלטלין זקתין אוקתן אהו בשבועה: **תנא.** ברושין (דף כו.)

כסות מה ששענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא מענו כדאמר רב פפא בדילפי הכא נמי בדילפי קשיא ליה לרבי הושעיא מירי כסות קתני עבד קתני אלא א"ר הושעיא כגון ששענו עבד בכסותו ושהה בעומריה ואפתי כסות מה ששענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא מענו א"ר פפא בדילפי קשיא ליה לרב ששת וזקתין אתא לאשמועינן תנאי וזקתין הנכסים שאין להן אחריות את הנכסים שיש להן אחריות לישיבע עליהן אלא אמר רב ששת הא מני ר"מ היא דאמר עבדא כמטלטלין דמי ואפתי מה ששענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא מענו סבר לה ר"ג כר"ג דתנן מענו חפצים והודה שעורים פטור ר"ג מתייב אפתי הילך הוא אמר רבא עבדא דקטע לדיה ושהה שחפר בה בורות שיחין ומערות והא ר"מ איפכא שמעון ליה דתנן גזל בהמה והזקינה עבדים והזקינה משלם בשעת הגזילה ר"מ אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך הא לא קשיא דמחליף רבה בר אבונה ותני רבי מאיר אומר משלם בשעת הגזילה והכ"א אומר לו בעבדים הרי שלך לפניך אלא ממואי דסבר ר"מ מקשינן פרקע לעבד מה עבד נשבעין אף פרקע נשבעין דלמא אעבד הוא דנשבעין אכל אפרקע לא לא ס"ד דתניא המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפקתו וילדה זה אומר ברשותי וזה שותק וזה זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקי זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישיבע המוכר שברשותו ילדה לפי שכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין ולא היתובע נשבע לישלם הכותיב ולקח בעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע (שבועות דף מה.) לאו פכלל כו'. כדאמרי ליה ולא על הפרקעות מפכלל דשמעון דאמר אפרקעות נמי נשבעין שהן כפרקע מחוברים: מתייב שבועה הרי הן כפרקע ואין נשבעין עליהן. כבצורות דמיין אכל אפרקע וברצור לפרקע מודה: עבד דפניא וקדא מילתא היא ולא תתייביה שבועה זה אומר איני יודע. אברויקא קא מתיר דמחליף פרה בחמור: דקטעה לדה. דשפחה ודלא הילך הוא ומיני השענה הוא שפחה ולדה זה גופא הוא שעין לך וזה הודה במקצת ור"מ אית ליה נשבעין על העבדים: **מתני' המוכר ויתיו לעצים. שקוזי אותן לשריפה ושהה אותן כפרקע: ועשו. ויתים רעים שאין בסאה שקבו רביעית שקו: הרי אלו וכו'. טעמא מפרש**

בבמ: **גמ'**

החן

דאוריית על הפרקעות אורי' לך נמי בעבדים תרע דתנן ר"מ אומר יש דברים שהן כפרקע ואין כפרקע ואין חכמים מודים לו כיצד' א' גפנים מעוניות כסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מתייב והכ"א כל המהובר לפרקע הרי הוא כפרקע וא"י יוסי בר הנינא ענבים העומרות ליכצור איכא בנייהו דמר סבר כבצורות דמיין ומר סבר לאו כבצורות דמיין אלא לעולם כרבי הושעיא וזקשיא לך וזקתין איצטרדי סו"א כסות עבד כעבד דמי עומרי שדה כשדה דמי כמ"ל: זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקי: הא מני סומכוס היא דאמר ממוזן המוסף בספק חולקין אימא סיפא זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישיבע המוכר שברשותו ילדה וילדה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו כרי וכרי אמאי ישיבע מוכר יחלוקי מיכעיא מודה סומכוס תיכא דאיכא שבועה דאורייתא וקטמעה לדה ישיבע מוכר פחות מרביעית לסאה הרי אלו של פעל היתים עשו רביעית לסאה זה אומר ויתיו גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקי שפך נהר ויתיו ונתנם לתוך שדה תבירו זה אומר ויתיו גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקי: **גמ'** ה"ד אי דאמר ליה לאלתר קוזי אפילו פחות מרביעית נמי לבעל הפרקע אי דאמר ליה כל אימת דבעית קוזי אפילו רביעית נמי לבעל ויתים לא צריכא דאמר ליה סתמא פחות מרביעית לא קפדי אינשי רביעית קפדי אינשי א"ר שמעון בן פזי ורביעית שאמרו

החן

חזין מן ההוצאה שהיא מוציא ומצטרף שנגערו בגושיהו עם הקרקע שסביבותיהן שכולין לחיות על ידו פטורין מן הקרלה כדכונן (ערלה פ"א מ"ג) אילן שנגערו ותסלע עמו אם גם ככול לחיות פטור ואם לאו חייב: ולאחר שלש בלומר אפילו נגערו בגושיהו לא שנו דילחוקו אלא לאחר שלש שנים שמעטן הנגר שילוש טעמן מתחלה בעל הקרקע בלא גושיהו כבר יצאו כחשיו מכלל

שנגערו בגושיהו. נקט הכי משום תוך שלש דאלי"ב הוו עקלהו וְלִמְאָא ליה אי אגא נטעו לאחר שלש הוה אבילאן כו'. והייחתי קונה נטיעות קטנות בדמים מוטעין ולאחר שלש היו נעשות גדולות וטוענין פירות כותים שלקו ומאחר שלא עשיתי כן אלא החתיים וזיתים שלקו בקרקעי פשיטא שלא החתיים לעשות פירות ולא שנו עמך חזק תוך שילוש טעמן גם כן אמת הקרקע לדעת כן בקרקעי: ואם אמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו. אלא ישארו החיתים שם אע"פ שילחוקו ה' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע ש' דמי החיתים כמו פשיטא למכור לנטיעות ולא סגי בדמי עצים שהדי לעשות פירות הן עומדין:

פְּרִיָהּ מאי שדה אבותיו כו'. וקסבר אין קנין ומקבל חובות רחיק לר"י לפרש משום דקסבר אין קנין ראווי להחמייר במקבל כמו בחובר ובחובר מן הזין צריך לעשר שלא נתא פורע חובו במעשר כדבאר הרי שאנס השר את גורנו אמר חובו צריך לעשר חובו רבוי דרבי: ויהיה דאמר החובר שדה מן הנכרי מעשר ונתן לו רבי יהודה אומר אין המקבל ממוצאי כו' קסר יש קנין ולכך אין להחמייר במקבל אלא דוקא בחובר החמיירו מודבקו כמו שחייבו לעשר מודבקו אין החלוקה מן הנכרי כדאמרין בדיקמוני רבה מנחות יד לא. ושם ד"ה (קסבר) גבי ר' שמעון שחייב למדי' יש קנין וקא דתקינו בהשולח (גיטין דף מג) ושם הארסיס והחכירין כולם נטעין מן הפועל ואשמע דאפילו חלקו של חובר פטור איבא לאוקמי בסוריא כדמשני הקם (דף מ) אמשינות טובא ואפילו חובר פטור שם כמו בחוצה לכרין ודבאל שמעמתי' צריך לאוקמי הקם בסוריא פון פטור אפילו חלקו של ישראל דלא תקיש התיא דמנחות ומה שהוצרך ר' יהודה להחזיר שדה אבותיו ח' דתק' ומי איירי דוקא בארץ בדרבשי' בדחוצה לארץ אפילו חובר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה לתק' פון דבא' ר' שמעון ראווי להחמייר במקבל כמו בחובר דאין קנין ואבתי' שדה אבותיו חשוב ולמאי דקאמר לעולם יש קנין ולכך אין ראווי להחמייר במקבל כמו בחובר לפי ד' אלא פליג רבי: ויהיה דתק' אלא מוסיף דאף המקבל ממוצאי מעשר ונתן לו כמו בחובר כף נראה לר"י לפרש דמקבל בחובר או לאו בחובר דמי תלוי ביש קנין ואין קנין ועקד ור"ת פירש בי"א ודוחקין ק"ל שנתהא ברה ביד פ"י שתהא ברוכה בידו שעל ידי שיעטרף לעשר אף חלקו של כבד והיא חביבה בעיניו ואל ינתנה ומתוך שקשקה עליו הוצאת המעשר יטרד לחזר על הנכרי ולקטתה הימנו אבל שתהא אחת א"ל נתייבנו לעשר אף מחלק הנכרי ינתנו מלקבל דאין חביבה בעיניו ר"ח גריס שתהא ברה ביד פירוש לתכי קסוס את הירוש שיעשר את חלק הנכרי פדי צניחה מלקבלה ויבין שתהא ביד הנכרי שלא יצונו לקבלה הימנו ע"י כן ומקדב לישאלא בדמים מוטעין שלא נתן עליה כלום אלא בגולה באתה לידו ולכך לא יתיה רגיל עוד לגולו אבל אתר לא התרככו לנטעו לעשר דבלאו הכי שומע לנו מלקבלה אביל יורש דחביבה ליה לא תועיל אוקרה:

בשדה

חזין מן ההוצאה: שטמן נהר זיתיו: אמר עולא אמר ריש לקיש לא שנו אלא שנגערו בגושיהו ולאחר שלש אביל בתוך שלש הכל של בעל הזיתים דאמר ליה אי את נמטעת בתוך שלש מי הוה אבילת וְלִמְאָא ליה אי אגא נמטעי לאחר שלש הוה אבילתא ליה בוליה השתא קאבילת פלגא בהדרא אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש לא שנו אלא שנגערו בגושיהו ובתוך שלש אביל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע דאמר ליה אי אגא נמטעי לאחר שלש מי לא הוה אבילתא ליה בוליה וְלִמְאָא ליה אי את נמטעת בתוך שלש לא הוה אבילת השתא קא אבילת פלגא בהדרא משום דאמר ליה אי אגא נמטעי הוה מטיני וורענא תחותיהו סילקא וירקא תנא אמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו מאי מעמא אמר רבי יוחנן משום ישוב ארץ ישראל אמר ר' ירמיה בגין דא צריבא רבה תנן תתם ר' יהודה אמר המקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונתן לו כסוריה מאי שדה אבותיו ארץ ישראל ואמאי קרו לה שדה אבותיו שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל כחוכר דמי מה חוכר בין עבד ובין לא עבד בעי עשורי ומיתן ליה דכי פורע חובתו דמי אף מקבל נמי כי פורע חובתו דמי מעשר ונתן לו א"ל רב פהנא לרב פפי ואמרוי לה לרב זבד אלא הא דתניא רבי יהודה אומר המקבל שדה אבותיו ממוצאי נכרי מעשר ונתן לו מאי איריא מוציא אפילו אין מוציא נמי אלא לעולם יש קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל לאו בחוכר דמי ומאי שדה אבותיו שדה אבותיו ממש ולדיריה הוא דקנסיהו רבנן דאיירי דחביבא עליה מפי ואזיל מקבל לה אבל איניש דעלמא לא ולדיריה לא מ"ט קנסיהו רבנן אמר ר' יוחנן פדי שתהא ברה בידו רבוי רמיה בגין דא צריבא רבה איתמר הירוד לתוך שדה חבירו ונמטעה שלא ברשות אמר רב שמיין לו וידו על התחתונה ושמואל אמר אומדין פמה אדם רוצה לימן בשדה זו לנוטעה אמר רב פפא ולא פליגי פאן בשדה העשויה ליפטע פאן בשדה שאינה עשויה ליפטע והא דרב לאו פפירוש איתמר אלא מפלגא איתמר דההוא איתא לקמיה דרב א"ל זיל שום ליה א"ל לא בעינא א"ל זיל שום ליה וידו על התחתונה א"ל לא בעינא לסוף חזיהו דגרהו וקא מנכר לה א"ל גלית אדעתיה דניחא לך זיל שום ליה וידו על העליונה איתמר הירוד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשותו ואמר לו עצי' ואבני' אני נוטל רב נתמן אומר שומעין לו רב ששעת אמר אין שומעין לו מיתיבי רשב"ג אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו לימא רב נתמן דאמר בב"ש הוא דאמר כי האי תנא דתניא שומעין לו דברי ר' שמעון בן אלעזר ר' נתמן בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו מאי הוה עליה א"ר יעקב אמר ר' יוחנן

בבית

בְּשָׂדָה אן שומעין לו. אע"ג דכבר אשמעינן לעיל ר' יוחנן גופיה דטעמא דברייתא דאם אפר אגזי נטיל זיתי אין שומעין לו משום ישוב ארץ ישראל איצטרך לאשמעינן למיד הקא משום כחשא דארעא דאפילו בחוצה לארץ אין שומעין לו אכל לעיל דוקא בארץ ישראל אין שומעין לו משום דכחשא דארעא לא עשה בדיים אלא ממילא ע"י שיטת הגדר נעשה ולמאן דאמר הקא נמי משום ישוב ארץ ישראל איצטרך לאשמעינן לו משום אטמר אפילו בחוצה לארץ אין שומעין לו משום כחשא דארעא: (שירי קלמן)

לא יטלגה ויצא. אף על גב דאמר שמואל דמיטילין מנגד לבגד בני מוזהא אסור לפי שהמדיקין באין בבית שאין בו מוזהא וכונסותלה כאלו מוק איתן שרידו בבית: בבובתא

בבית היורד לתוך חורבן ובגאה שלא ברשות: בְּשָׂדָה. היורד לתוך שדה ונטעה שלא ברשות ואמר נטעתי אני נוטל: **משום כחשא דארעא.** שכן הכחשו הנטיעות את השדה שניקו מפניה: **איבא בנייהו חוצה לארץ.** למיד משום כחשא דארעא ממאן אפסידהו ואפילו בחוצה לארץ נמי אין שומעין לו: **מתני'** **אני יכול להוציא וכו'.** בגמ' מפרש לה לכולהו: **ויבכרין.** שהן מקום הישקונים שהכל נמשכים עם לגר עם והתמים אין מצויין לשבור: והביתות. שהיו מקוץ הפקות למכורין ונתחן ממשלם לו מיים רבים וכשמביאין לו מעותיו באין ע"י פתח התנות שהקופים עם ואם הלך למקום אחר אינו יודעין אנה ימצאוהו אין יכול להוציא כל י"ב חדש תנות של נחתמין. כמזכיר בברות: **ושל צבעים שלש שנים.** ובגמ' מפרש מפני שהקופין מרובים לתמן איתן: **גמ'** **מאי שנא ימות הנמשכים וכו'.** קס"ד האי ביה הגשמיים הלימות הגשמיים קאמר שפרש לו הישרב לו ביהק לימות הגשמיים: **במות החמה נמי לכולהו ימות החמה אפר.** דהא לימות התקוה קאמר ליה: **אלא במות הנמשכים היינו מקמא דלא שכיח ביה.** **אימא סיפא בפרכים אהד ימות החמה ואהד ימות הנמשכים שנים עשר חדש ובחגיגות אהד עירות ואהד פרכים ימות הנמשכים ושל נחתמין ושל צבעים שלש שנים: גמ'**

שנים עשר חדש רשב"ג אומר חנות של נחתמין ושל צבעים שלש שנים: **גמ'** **ימות הגשמיים דכי אגר איניש ביתא גשמיים אגר לכולהו ימות הגשמיים ימות החמה נמי דכי אגר איניש ביתא לכולהו ימות החמה אגר אלא במות הגשמיים היינו טעמא דלא שכיח ביה.** **אימא סיפא בפרכים אהד ימות החמה ואהד ימות הנמשכים שנים עשר חדש ואילו מלו ליה יומי שכירות ביות הגשמיים מפיק ליה ואמאי הא לא שכיח ביה.** **למיגר אפר רב יהודה** להודיע קהני וה"ק המשפיר בית לחבירו סתם אין יכול להוציא ביות הגשמיים מחוג ועד הפסח אלא א"כ הודיעו שלשים יום מעיקרא תניא נמי הכי **כשאמרו שלשים וכשאמרו שנים עשר חדש לא אמרו אלא להודיעו וכשם שמשפיר צריך להודיע פה שוכר צריך להודיע דאמר ליה אי אודעתן הוה סתמא ומותיבנא ביה איניש מעליא אמר רב אפי אם כנסם יום אחד ביות הגשמיים מחגי שלשים יום אינו יכול להוציא מן החג עד הפסח והא אגן שלשים יום קאמר הכי קאמר אם כנסם יום אחד ביות הגשמיים מחגי שלשים יום אינו יכול להוציא מן החג ועד הפסח אמר רב הונא ואם פא לרבות בדמיה מרבה א"ל רב נחמן האי לנקטיה בכונסיה דלשפקיה ללילמא לא צריכא דאייקור בת: פשיטא נפל ליה ביתא א"ל לא עדיפת מינאי ובגיה או אורתיה או תבייה במתנה א"ל לא עדיפת מבכרא דאיתיה מיניה פלליה לבריה חזין אי היה אפשר לאודועיה איפעי ליה לאודועיה ואי לא א"ל לא עדיפת מינאי הווא נכרא דבין ארבא דחמרא לא אשכח דוכתא לאורחוביה אמר לה להיא איתתא אית לך דוכתא לאוגרי אמרה ליה לא אול קדשה תבה ליה דוכתא לעייליה אול לביתיה פתב לה גיטא שדר לה אולא אייה אנרא שקולאי מיניה וביה אפיקותיה ואותביה בשבילא אמר רב הונא פריה דרב יהושע פאשר עשה פן עשה לו גמולו ישוב בראשו לא מיבעיא חצר דלא קנימא לאנרא אלא אפילו חצר דקנימא לאנרא אמרה ליה לכ"ע ניהא לי לאוגרי וקך לא ניהא לי דדמית עלי פי ארוא ארבא: רשב"ג אומר של נחתמין ושל צבעים שלש שנים: תנא מפני שהקופין מרובה: **מתני'** המשפיר בית לחבירו המשפיר חייב בדילת בגבר ובמנועל ובכל דבר ששמעשה אוקן אבל דבר שאינו מעשה אוקן השוכר עושהו תובל של בעל הבית ואין לשוכר אלא הייצא מן התנור ומן הפירים בלבו: **גמ'** תנו רבנן המשפיר בית לחבירו משפיר חייב להעמיד לו הפתוח לו חלונות לחוק או תקרה לסמוך לו קורה ושוכר חייב לעשות לו שום לעשות לו מעקה לעשות לו מרוב ולהטות את גגו בעו מיניה מרב ששת מוזהה על מי מוזהה האמר רב משירשא מוזהה חובת הדר היא אלא מקום מוזהה על מי אמר להו רב ששת תניתנה דבר שאין מעשה אוקן השוכר עושהו והאי נמי לאו מעשה אוקן הווא אפשר הווא**

בבית היורד לתוך חורבן ובגאה שלא ברשות: בְּשָׂדָה. היורד לתוך שדה ונטעה שלא ברשות ואמר נטעתי אני נוטל: **משום כחשא דארעא.** שכן הכחשו הנטיעות את השדה שניקו מפניה: **איבא בנייהו חוצה לארץ.** למיד משום כחשא דארעא ממאן אפסידהו ואפילו בחוצה לארץ נמי אין שומעין לו: **מתני'** **אני יכול להוציא וכו'.** בגמ' מפרש לה לכולהו: **ויבכרין.** שהן מקום הישקונים שהכל נמשכים עם לגר עם והתמים אין מצויין לשבור: והביתות. שהיו מקוץ הפקות למכורין ונתחן ממשלם לו מיים רבים וכשמביאין לו מעותיו באין ע"י פתח התנות שהקופים עם ואם הלך למקום אחר אינו יודעין אנה ימצאוהו אין יכול להוציא כל י"ב חדש תנות של נחתמין. כמזכיר בברות: **ושל צבעים שלש שנים.** ובגמ' מפרש מפני שהקופין מרובים לתמן איתן: **גמ'** **מאי שנא ימות הנמשכים וכו'.** קס"ד האי ביה הגשמיים הלימות הגשמיים קאמר שפרש לו הישרב לו ביהק לימות הגשמיים: **במות החמה נמי לכולהו ימות החמה אפר.** דהא לימות התקוה קאמר ליה: **אלא במות הנמשכים היינו מקמא דלא שכיח ביה.** **אימא סיפא בפרכים אהד ימות החמה ואהד ימות הנמשכים שנים עשר חדש ובחגיגות אהד עירות ואהד פרכים ימות הנמשכים ושל נחתמין ושל צבעים שלש שנים: גמ'**

בבית היורד לתוך חורבן ובגאה שלא ברשות: בְּשָׂדָה. היורד לתוך שדה ונטעה שלא ברשות ואמר נטעתי אני נוטל: **משום כחשא דארעא.** שכן הכחשו הנטיעות את השדה שניקו מפניה: **איבא בנייהו חוצה לארץ.** למיד משום כחשא דארעא ממאן אפסידהו ואפילו בחוצה לארץ נמי אין שומעין לו: **מתני'** **אני יכול להוציא וכו'.** בגמ' מפרש לה לכולהו: **ויבכרין.** שהן מקום הישקונים שהכל נמשכים עם לגר עם והתמים אין מצויין לשבור: והביתות. שהיו מקוץ הפקות למכורין ונתחן ממשלם לו מיים רבים וכשמביאין לו מעותיו באין ע"י פתח התנות שהקופים עם ואם הלך למקום אחר אינו יודעין אנה ימצאוהו אין יכול להוציא כל י"ב חדש תנות של נחתמין. כמזכיר בברות: **ושל צבעים שלש שנים.** ובגמ' מפרש מפני שהקופין מרובים לתמן איתן: **גמ'** **מאי שנא ימות הנמשכים וכו'.** קס"ד האי ביה הגשמיים הלימות הגשמיים קאמר שפרש לו הישרב לו ביהק לימות הגשמיים: **במות החמה נמי לכולהו ימות החמה אפר.** דהא לימות התקוה קאמר ליה: **אלא במות הנמשכים היינו מקמא דלא שכיח ביה.** **אימא סיפא בפרכים אהד ימות החמה ואהד ימות הנמשכים שנים עשר חדש ובחגיגות אהד עירות ואהד פרכים ימות הנמשכים ושל נחתמין ושל צבעים שלש שנים: גמ'**

לשכור ולא טוב שתדרו אתה בפנים ואני בחוץ: ונתי. לאחר האי משכיר או אורתיה או תבייה במתנה: אמר לו. שוכר לזה שנקאה: לא עדיפת מבכרא דאיתיה מיניה. מי שמכרה לך כשם שהוא לא היה יכול להוציא אף אתה אין כחך יותר מפנה כלליה לברי. השיא את בנו וצריך לו לבית תנות: מי נתיב וכו'. מן הנין עצמה: כי **א"ר אבא.** פאריה ארוב: **מתני'** וכגנר. שנועלין בו את הדלת ותוחבין אותו בקורת האסיקופה תובל של בעל הבית. השיא את בנו וצריך לו לבית תנות: מי נתיב וכו'. מן הנין עצמה: כי **א"ר אבא.** פאריה ארוב: **מתני'** והשוקן: למקוץ לו קורה. אם נבשרה אתה מתן: כרוב. כל גוזמתיין שחין בטל משמעוץ מן צבעין וסומכין קוריים לכולת אלע הגז להדחיק גמין מן הכולת ושבקלה אתה מן הדיוט: מחזירה חובת הדר היא. דרדישין מנחות (דף ק"ד) ביהק דרך ביאתך למקום שנוכח ויצא לו זה הדר בו: מקום מוזהה. העץ שהדלת שוקף עליו ואף הוא קרוי מוזהה ואם אכן הוא צריך לקנום בו סדק להניחה בתוכה:

"לא יראה לך", אית תנני תנני: "לא יראה לך" – 'לך אין את רואה אבל רואה את לגבוה', אית תנני תנני 'אפילו לגבוה'. מאן דאמר – לך אין את רואה, רואה את לגבוה – בשתקדישו קדם לבעורו. מאן דאמר אפילו לגבוה – בשתקדישו לאחר בעורו. אמר רבי בון בר הניה קומי רבי זעירא: תפתר בקדשים שהוא תיב

[דף י"ד ע"ב]

באתריותו, כרבי שמעון.

"לא יראה לך", אית תנני תנני: לך אין אתה רואה רואה את בפלטיא. אית תנני תנני: אפילו בפלטיא. מאן דאמר לך אין את רואה, רואה את בפלטיא – בשתבקירו קדם לבעורו. מאן דאמר אפילו בפלטיא – בשתבקירו לאחר בעורו. אמר רבי בון בר הניה תפתר בקדשים וגו'.

תבקר תמצו בשלשה עשר, לאחר תפסח מהו? רבי יוחנן אמר: אסור. רבי שמעון בן לקיש אמר: מתר. מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: אין את מודה לי מישש שעות ולמעלן שהוא אסור? אמר ליה: תמון, אסורו גרם לו, הא, מה אית לך למימר? אמר רבי יוסה לרבי פנחס: נהיר את, כד הוינן אמרין אתיא לרבי יוחנן כרבי יוסה ודרבי שמעון בן לקיש כרבי מאיר? אינה בן! אלא רבי יוחנן חיש להערמה ורבי שמעון בן לקיש לא חיש להערמה.

מה נפק מביניהון? נפלה עליו מפלת, מאן דאמר הערמה – לית פאן הערמה, והוא מתר, מאן דאמר זכיה – לית פאן זכיה, והוא אסור. תבל מודין בגר שמת ובזבזו ישראל את נכסיו, מאן דאמר הערמה – מתר, ומאן דאמר זכיה – מתר.

תמן תנינן, עבד שעשא רבו אפותיקי לאחרים ושתררו, משורת הדין אין העבד תיב בלום, אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על דמיו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אינו כותב אלא משחרר.

מי משחרר? רב אמר:

[דף ט"ז ע"א]

בין רבו ראשון בין רבו אחרון. אמר רבי יוחנן: אין משחרר אלא רבו ראשון בלבד. התיב רבי חני קומי רבי יוסה: מתניתין פליגא על רב. ישראל שהלוח את העפוי"ם על תמצו, לאחר תפסח מתר בהנהיה, אין תימר ברשות ישראל הוא יהא אסור. מה עבד לה? אמר רבי יודן: קל הוא בשחרור, בתדא

דתני, העושה עבדו אפותיקי – מכרו אינו מכור, שחררו – הרי זה משחרר. היליה דרבי יוחנן מן הדא, רבי שמעון בן גמליאל אומר: אינו פותב אלא משחרר. אלו המשעבד שדה לחברו והלך ומכרה, שמוא אין בעל חוב בא ומורף? אומר רבי אבהו: פתח לנו רבי יוחנן פתח מאיר באורה – לא מצאנו עבד משתחרר וחוזר ומשתעבד, מעתה לא יכתב שטר על דמיו? אומר רבי אילא: מוטב שיאמר לו תן לי מאתים וזו שיש לי בידך ואל יאמר לו עבדי אתה.

רבנן דקיסרין בשם רבי נסא: אתיא דרבי שמעון בן גמליאל פרימי מאיר, כמה דרבי מאיר קונם בדברים, בן רבי שמעון בן גמליאל קונם בדברים. דתני, שטר יש בו רבית – קונסין אותו, ואינו גובה, לא את הקרן ולא את הרבית; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: גובה את הקרן ואינו גובה הרבית: רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאין הפקב יכול לחפש אחריו. עד איכן? רבי אבון, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק: עד שלשה טפחים:

[דף ט"ז ע"ב]

הלכה ג' מתני' – האוכל תרומת חמין בפסח שזנג משלם קרן וחמש מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים.

גמרא – תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי שמעון בן יוצדק: מתניתא כשהפרישה מצה ונתחמצה, אבל אם הפרישה חמין לא בדא.

הפריש מצה על חמין, אומר רבי זעירה: כל תרומה שאינה מתרת את השירים לאכילה – אינה תרומה. אפילו הפריש חמין על מצה! אומר רבי זעירה: מאחר שאלו מינה עליה אינה תרומה ואפילו הימינה למקום אחר – אינה תרומה.

עירם ארבעת רבעים בפני עצמן וחמין, וארבעת רבעים בפני עצמן וערבן. אם התרו בו משום אוכל טבל – אינו לוקה, משום האוכל חמין בפסח – לוקה, אסור חמור חל על אסור קל ואין אסור קל חל על אסור חמור. אבל אם ערבן ואחר כך חמין, אם התרו בו משום האוכל טבל – לוקה. משום האוכל חמין בפסח – לוקה, אסור חמור חל על אסור קל, ואין אסור קל חל על אסור חמור.

[דף ט"ז ע"א]

עשה פרי והשתתחה לו ומרחו, ואחר כך אכלו, אם התרו בו משום האוכל טבל – אינו לוקה. משום האוכל עבודה זרה – לוקה. אפור המור קל על אפור קל, ואין אפור קל על אפור המור. אכל אם מרחו ואחר כך השתתחה לו, אם התרו בו משום אוכל טבל – לוקה. משום עבודה זרה – לוקה, אפור המור קל על אפור קל, ואין אפור קל על אפור המור.

רבי בון בר חיה בעי: האוכל תרומת חמין בפסח, למי הוא משלם? תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש, דאיתפלגין, הגזול תרומה מאבי אמו כהן, רבי יוחנן אמר: משלם לשבט. רבי שמעון בן לקיש אמר: משלם לעצמו. אמר רבי מנא קומי רבי יוסה: מסתברא יודה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן בהמיש שהוא משלם לשבט. אמר ליה: אוף אנא סבר בן, שבין תרומה טמאה אפרה לשבט. אתא רבי יוסה בן רבי בון בשם רבי אחא: אפלו עליה פליגין.

רבי יוסה בעי: הנהגה מן התקדש פחות משנה פרוטה, מהו שיהא היב בתשלומין? אמר ליה נישמענינה מן הדא: – "וואת אשר הטא מן הקדש ישלם" (ויקרא ה, טז) – פרט לפחות משנה פרוטה. אית תניי תני, לרבות לתשלומין. מאן דאמר פרט לפחות משנה פרוטה לתשלומין לקרבן. מאן דאמר לרבות בתשלומין,

כמה דתימר תמן פחות משנה פרוטה, מזיד אף על פי שאינו משלם חמין ואשם ישלם לשבט, ואמר אוף הכא בן.

אמרין חבריא קומי רבי יוסה:

[דף ט"ז ע"ב]

ולאו מתניתא היא? האוכל תרומת חמין בפסח שונג משלם קרן וחמיש, מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים. אמר לון: תמן אינו ראוי להשלים עליה, ביום הכא ראוי להשלים עליה.

שונג בתרומה ומזיד בחמין. שונג בתרומה ומזיד בגזיר. שונג בתרומה ומזיד ביום הכפורים: אין תיפתרינה לשני דברים ניחא ואין תיפתרינה לדבר אחד – מחלקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש:

הלכה ד' מתני' – אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, פחטים, בשעורים, בפסמין ובשיפון ובשבילת שועל. ויוצאין בדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו,

והכהנים בחלה ובתרומה. אכל לא בטבל, ולא כמעשר ראשון שלא נמלה תרומתו, ולא כמעשר שני

והקדש שלא נפדו. הלכות תודה ורקיקי גזיר, עשאון לעצמו, אין יוצאין בהן. עשאון למכור בשוק, יוצאין בהן.

גמרא – כתיב "ויהיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה" (במדבר טו, יט), היתני אומר, יהו כל הדברים חייבין בחלה? תלמוד לומר: "מלחם" – ולא כל לחם. אם "מלחם – לא כל לחם", אין לי אלא לחמים ולשעורים בלבד, שאר מינין מנין? תלמוד לומר "ראשית עריסותיכם", רבה,

ורבה את הכל. רבי יוסה בשם רבי שמעון: תני רבי ישמעאל בן רבי יונה, רבי זעירא, רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ישמעאל, אמר רבי מנא: אזלית לקיסרין, ושמעית רבי אחיה בר זעירא אומר, ואנא תודה אומר לה בשם רבי ישמעאל: נאמר "לחם" בפסח, ונאמר "לחם" בחלה, מה לחם שנאמר בפסח – דבר שהוא בא לידי מצה וחמין, אף "לחם" שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמין. בדיקו ומצאו שאין לה בא לידי מצה וחמין אלא חמשת המינין בלבד, ושאר כל המינין אינן באין לידי מצה וחמין, אלא לידי סרחון.

רבי יוחנן בן נורי אומר:

[דף י"ז ע"א]

קרמית חייבת בחלה, שהיא באה לידי מצה וחמין. ורבנין אמרי: אינה באה לידי מצה וחמין. ויבדקנה? על עקר בדיקתה הן חולקין. רבי יוחנן בן נורי אומר: בדיקה ומצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמין. ורבנין אמרי: בדיקה ולא מצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמין.

תמן תנינן, תפוח שרסקו ונתנו לתוך עסה וחמצה – הרי זו אסורה. שעורין שנפלו לתוך תבוא של מים, אף על פי שהבאישו – מימיו מתרין. תני, רבי יוסה אומר: מתר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסה בר חנינה: מה פליגין במחמין במימיו, אבל במחמין בגופו – דברי הכל מתר. רבי יוסי בדעתיה, פמה דו אומר תמן – 'אין תבשילו תבשיל ברורבי קד הוא אומר הכא: 'אין חמצו חמין ברורבי. תני, פנה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים, אם היו מקצתן מגלין – נטלין בשבת, ואם לאו – אין נטלין.

מנין שהכהנים יוצאין ידי חובתן בחלה ובתרומה, וישראל במעשר שני בפסח? תלמוד לומר "תאכלו מצות" – רבה. יכול יצאו ידי חובתן בפסחים? תלמוד לומר "בכל מושבתיכם תאכלו מצות" – מצה הנאכלת בכל מושב, יצאו הפסחים שאינן נאכלין בכל מושב. התיבון, הרי מעשר שני הרי אינו נאכל בכל מושב? ראוי הוא להפדות ולהאכל בכל מושב.

רבי בון בר יהיה בעי, הלכות בכספ מעשר שנתמא לרבי יודה, מהו? דתניא, לקוח בכסף מעשר שנתמא – יפדה. רבי יהודה אומר: וקבר, אמרו לו לרבי יודא: מה אם מעשר שני עצמו שנתמא הרי הוא נפדה, הלכות בכסף מעשר שנתמא אינו דין שיפדה?

אמר להן: לא, אם אמרתם במעשר שני שכן הוא נפדה טהור ברחוק מקום, תאמר בלכות בכסף מעשר שאינו נפדה טהור ברחוק מקום? הואיל ואינו ראוי להפדות ולהאכל בכל מושב – אין יוצאין בו.

רבי שמעון בן לקיש בעי, מעתה חלת עפת מעשר שני בירושלים, הואיל ואינה ראויה להפדות ולהאכל בכל מושב אין יוצאין בה,

יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה ורקיקי נזיר. תלמוד לומר "שבעת ימים מצות תאכלו", מצה נאכלת כל שבעה ואין חלות תודה

[דף י"ז ע"ב]

ורקיקי נזיר נאכלין כל שבעה. רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: ממה שנאכלו חלות תודה ורקיקין נזיר בכל גבול ארץ ישראל, לא צריך השונה להוציאן ממושב.

רבי יוסה בשם רבי שמעון בן לקיש: זאת אומרת, שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל, לפיכך לא צריך השונה להוציאן ממושב.

גיהא חלות תודה ורקיקי נזיר אינו בן. אמר רבי יוחנן: לית פאן נזירות, נזירות חובה היא. אמר רבי בון בר פהנא: תפתר שפרכה חטאתו בשילה ועלתו ושלמו בנזב וגבעון.

רבי הנניא רבי עזרה בעון קומי רבי מנא: לא בן אמר רבי בשם רבי יוסה? שלמי חגיגה הבאים בכמה בשרים אלא שלא עלו לבגלים לשם חובה: אלא פרבי יהודה, דרבי יהודה אומר: חטאת ופסח ליהיד בכמה גדולה, אין חטאת ופסח ליהיד בכמה קטנה. לא אתיא אלא פרבי שמעון, דרבי שמעון אומר: מפיון שנזרק עליו אחד מן הדמים – הותר הנזיר לשנות בנין ולטמא למתים.

רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי: אותו בנית שאדם יוצא בו ידי חובתו בפסח, צריך שלא יהא בו משקין. רבי ירמיה אומר: למצוה איתאמרת. רבי אומר: למצוה איתאמרת. רבי יודה בן פזי אומר: לעבוב איתאמרת. מלתיה דרבי בון בר היה אומר: לעבוב איתאמרת. התיב רבי בון בר היה: והתנינן

חלות תודה, אית לך מימר חלות תודה שאין בהן משקין? אמר רבי יוסה: תמן רביעית היא, ורביעית מתחלקת לכמה מינין.

והינדא אמרה דא? וכול יצא ידי חובתו ברבוכה? תלמוד לומר: "ושמרתם את המצות" – מצה שצריכה שמור, יצאת זו שאינה צריכה שמור. מפני שאינה צריכה שמור,

[דף י"ה ע"א]

הא אם היתה צריכה שמור יוצאין בה?

והא תני יוצאין במצה מתבלת אף על פי שאין בה טעם דגון, והוא שיהא רבה דגון. סברין מימר, מתבלת משקין. נאמר מתבלת שמשמין מתבלת אגוזים. והינדא אמרה דא? וכול שאינו יוצא בפסח אלא בפת הדראה. מנזן אפילו במצות שלמה? תלמוד לומר: "תאכלו מצות" – רבה. אם כן, מה תלמוד לומר "לקח עני"? פרט לסורסין, ולחלת המסרת ולאשישה.

יוצאין במצה עכה עד טפח בלקח הפנים,

יוצאין במצה נא כדי שתיפרש ולא תיעשה גידין גידין.

מצה הישנה, תפלוגתא דבית שמאי ובית הלל. אמר רבי יוסה: דברי תלמידי חכמים, מפנין שלא עשאה לשם הפסח – דבר ברי שלא דקדק בה.

יוצאין בסריקין, בין מצירין בין שאינן מצירין, אף על פי שאמרו אין עושין סריקין מצירין בפסח. תני, אמר רבי יודה: שאל ביתוס בן זונין את רבן גמליאל וחקמים גיבנה, מהו לעשות זריקין הפוצירין בפסח? אמרו לו: אסור, מפני שהאשה משתתא בהן, והן באין לידי חמין. אמר להן: אם כן, נעשו אותן בטפוס? אמרו לו: יהו אמרין כל הפריקין אסורין וסריקי ביתוס בן זונין מתרין. תני, רבי יוסה אומר: עושין סריקין פריקין, ואין עושין סריקין בגלוםקאות.

הלכה ה' מתני' – ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בחזרת, וכעלשין, ובתמכא, ובחרחבינא, ובפורור. יוצאין בהן בין לחין בין יבשין, אכל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין. ומצטרפין לכוזת. ויוצאין בקלח שלקח, ובדמאי, ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו.

גמרא - בחזרת - חסין. בעלשין - מרוקסימון. ובתמכה - גנגידין. בחרחבינה - רבי יוסי ברי בון אמר רבי יוסי חלי. ובמרוזר - ירק מר ופניו מכסיפין ויש לו שרף. התיבון, הרי חזרת מתוק, הרי אינו קרוי חזרת אלא מתוק. רבי היא בשם רבי הושעיא: כל עצמן אין הדבר תלוי אלא בחזרת, מה חזרת תחלתה מתוק וסופה מר, כך עשו המצריים לאבותינו במצרים, בתחלה "במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך", ואחר כך "וימרוך את חיהם בעבודה קשה בהמר ובלבנים".

בין כמושין - אית תניי תני: אבל לא כמושין. אמר רב הסדא: מאן דאמר 'כמושין' - בקלה, מאן דאמר 'אבל לא כמושין' - בעליון.

רבי היה בשם רבי יוחנן: זית כבוש, אומר עליו: 'בורא פרי העין'. רבי בנמיין בר יפת בשם רבי יוחנן:

[דף י"ה ע"ב]

ירק שלוק, אומר עליו: 'שהכל נהיה בדברו'. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מתניתא מסיעה לרבי בנמיין בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין. אם בעייןזן הם - יצא בהם ידי הוכתו כפסח.

אמר רבי זעיריה: מאן ידע משמע מן רבי יוחנן יאות רבי היה בר בא או רבי בנמיין. לא רבי היה בר בא? ועוד מן הדא, מן מה דאנן חמיין רבנין עליו לבריייה ונסבין תורמוסין ומכרכין עליהון 'בורא פרי האדמה'. ותורמוסין לא שלוקין הן? אין תימר שנייה היא שאמרה תורה מורים. תורמוסין, בין ששלקן בטלה מדתן. אמר רבי יוסי בי רבי בון: ולא פליגי, זית על ידי שדרבו לאכל חי, אפלו כבוש - בעיננו הוא, ירק בין ששלקו - נשתנת.

הלכה ו' מתני' - אין שורין את המרסן לתרנגולים, אבל הולטין. האשה לא תשרה את המרסן שתוליה בידה למרחץ, אבל שפה היא בכשרה יבש. לא ילעום אדם הטין ויניח על מכתו כפסח, מפני שהן מחמיצות.

גמרא - תני, רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר משום אביו: אי זו הפעיסה? הנותן חמין לתוף קמח. חליטה - קמח לתוף חמין. והכא בין חמין לתוף מרסן בין מרסן לתוף חמין, בשניש בהן שמנונית. מלוגמה שנסרחה, אית תניי תני - זקוק לבער. ואית תניי תני - אין זקוק לבער. מאן דאמר 'זקוק לבער' - בשנתחמצה ואחר כך נסרחה. ומאן דאמר 'אינו זקוק לבער' - בשנסרחה ואחר כך נתחמצה.

הלכה ז' מתני' – אין נותנין את הקמח, לא לתוך חרסת ולא לתוך חרדל. אם נתן – יאכל מיד. רבי מאיר אומר: אין מבשלין את הפסח, לא במשקין, ולא במי פרות. אבל סכין ומטבילין אותו בקו. מי תשמישו של נהתום – ישפכו, מפני שהן מהמיצין.

גמרא – תני, אין נותנין את הקמח לתוך חרסת או לתוך חרדל, אם נתן – יאכל מיד. ובלבד שלא ישפא. רבי מאיר אומר, מפני שהוא משפא.

בתיב "ובשל מבשל בפנים" (שמות יב, ט) אין לי אלא מים, מנין לרבות שאר משקין? תלמוד לומר "ובשל מבשל" – מכל מקום.

[דף י"ט ע"א]

עד כדון רבי עקיבה, רבי ישמעאל? תני רבי ישמעאל: קל וחמור, מה אם מים שאינן מפיגין טעמן, את אמר אסור, שאר משקין שפפיגין טעמן לא כל שכן?

אין לשון מצה במשקין, אבל מקמפין אותה במשקין. אמר רבי עקיבה: אני הייתי עם רבי אליעזר ועם רבי יהושע בספינה ולשתי מצתן במשקין.

אין לשון מצה ברותהין, מפני שהן חולטין, ולא בפושרין מפני שהן מהמיצין, אבל לשון אורגן בצונין. והא תנינן כל המנחות גלושות בפושרין ומשמרין שלא יחמיצו? רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש: תמן תדבר מסור לפתנים, ותפתנים וריזין חז, והכא תדבר מסור לנשים, ותנשים עצלות חז. לא צורקה דלא. תפתנים עצמן מהו שילזשו מצתן בפושרין? יבא התדא תנא רבי זכריה התניה דרבי לוי: גדה חופפת וסורקת, כהנת אינה חופפת וסורקת. גדה כהנת חופפת וסורקת, שלא לחלק בין גדה לגדה, והכא שלא לחלק בין מצה למצה.

מי תשמישו של נהתום ישפכו מפני שהן מהמיצין. אית תניי תני, שופכן במקום אשפרן. אית תניי תני, שופכן במקום קטפרם. אמר רבי יוסה: מאן דאמר שופכן במקום אשפרן – בשתייה אשפרן גבוה, מאן דאמר במקום קטפרם – בשתייה קטפרם גדול. אמר ליה רבי פנחס בשם רבי אילא: הכין תוח רבי חיי בה:

שרה הטין ושעורים במים, נתחמצו – אסורות, לא נתחמצו – מתרות. רבי יוסה אומר: שרה שעורים במים, נתבקעו – הרי אלו אסורות. שריין בחמץ – מתר, מפני שהחמץ צופדן. רבי שמואל בר רב יצחק היה לו יין קוסם, יתב בגויה שעריין בגין דיתמע, שאל לרבי אימי, אמר ליה: צריף את לבער.

רבי חנינא בריה דרבי בחיי תודה ליה דבש מוניה בסולית שאל לרבי מנא, אמר ליה צריך את לבער. חד מן אילין דרבי פירי תודה ליה גרבין דמשח בגו איצרה דחטים. שאל לרבני, אמרין ליה: איזיל גרוף מן תוהתיקן. הורי רבי אימי, באילין גרבין דבוהתהא ממלא אותן מים שלשה ימים מעת לעת.

הדרן עלך כל שעה

פירק שלישי

הלכה א' מתני' - ואלו עוברין בפסח: כותח הבבלי, ושכר הפודי, והמין האדומי, וזיתום המצרי, וזמן של צבעין, ועמילן של טבחין, וקולן של סופרים. רבי אליעזר אומר: אף תכשיטי נשים. זה הכלל.

[דף י"ט ע"ב]

פל שהיא מין דגן - הרי זה עובר בפסח, הרי אלו באזרה ואין בהן משום פרת.

גמרא - אמר רבי מנא: וכוהון על ידי מווי.

כותח הבבלי - דו יהיב ביה מלמולין דליש. שכר הפודי, דו יהיב ביה קמח דשערינ. חמין האדומי - בסימח דרומיא. בראשונה שהיו עושין וזן בטהרה לנמכים, לא היה וזן מהמין, והוון יתבין בגויה שערינ בגין דיהמע, והוו צוהין ליה בסימית דרומיה. זיתום המצרי - זיתיה. וזמין של צבעין - דו יהיב בגויה קוצם בגין דיקלוט ציבעא. עמילן של טבחין - אמר רבי חייה בר בא: מכיא מלילות שלא הביאו שליש וכותשן ועושה אותן בחלות חריע, ונותן בקדרה והוא עביד פילדין.

וקולן של סופרינ - באלקסנדריאה עבדין אמבטיות של בצק.

רבי אליעזר אומר אף תכשיטי נשים - אית תנני תנני, ותכשיטי. ואית תנני תנני 'טפולי'. מאן דאמר 'טפולי' כל שבין תכשיטי. מאן דאמר 'תכשיטי' הוא 'טפולי' - לא.

בתיב "כל מהמצת לא תאכלו" לרבות כותח הבבלי ושכר הפודי וחמין האדומי שיהו באזרה. יכול יהו בהפרת? תלמוד לומר "כי כל אכל חמין ונכרתה" (שמות יב, טו). חכריא בעזן קומי רבי יונה: חכא בתיב 'פל' וחכא בתיב 'כל', חכא את מרבה וחכא את ממעט? אמר לון: פאן רבה באוכלין פאן רבה בגאכלין. התיבון, והתני 'יוצאין במצח מתבלת אף על פי שאין בה טעם דגן, והוא שיהא רבה

דגן, ואלו הואיל ורבן חמיז יהא חיבב? אמר לון: שנגיא היא, דכתיב "לחם" ואלו אינן לחם. התיב רבי יוסה: והתני

[דף כ' ע"א]

פל עצמו אינו קרוי לחם אלא מצה, "שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני". הכא את יליף מצה מחמין. ועוד מן הדא דתני יוצא הוא אדם ידי חובתו בריק שרוי ובריק מבשל שלא נמחה, לא אמר אלא שלא נמחה, הא אם נמחה – לא, ולענין חמין את אמר המחה את החמין ונמיו – חיב. מאי בדין? רבי יוסי בשם רבי אידי: אין חמוצו חמוץ ברור.

מהו שילקה? רבי ירמיה בשם רבי לעזר, רבי לא בשם רבי שמעון בן לקיש: אף ללקות אין לוקה, דתני, על חמין ברור חיב פרת, ועל ערובו סופג ארבעים. רב אמר: זה שיעור, ואמר זה כותח תבכלי ושכר המדי. אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא: תפתר בחמין ומצה שנתערבו. אמר רבי יוסה: קושייתיה על הדא דרבי בון בר כהנא, מה נן קיימין? אם בשרבו חמין – חיב פרת. אם בשרבו מצה – יוצא כהן ידי חובתו בפסח. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: תנא רבי יושוע אונגיה: תפתר שיש בו חמין ואין בו פזית, ברבי שמעון, דרבי שמעון אמר: כל שהוא – למכות.

רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: קדרה שבשל בה מודה – לא יבשל בה מאותו חמין אלא לאחר הפסח, הא חמין אחר מתר, ובלבד לאחר שלשה תבשילין. בשם שהוא בטל על שאינו מינו כד יבטל על מינו. מין מעורר על מינו לאסר.

אמר רבי יעקב בר זבדי: רבי אבהו מפקד לטהונגיא דלא מיתן קופיגיא אילין על אילין, דלא ירתקן ויחמין. רבי היננא בר פפא

[דף כ' ע"ב]

אזל ליה גבי טהונגיא. רבי יוסי בי רבי בון טחן ליה צרף. רבי אבון הורי לטהונגיא מיתן טרמין דמיו בגין מידיה ומתלנה ארבעה זימנין.

רבי חנניה ורבי מנא, חד אמר: בעשכין שרי, מטננה אסור, וחורנה: מיחלף. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל: ואפילו כמאן דאמר בעשכין שרי, בלוקמן ממש שעות ולמעלו, מה דמלא פניגא מינהון.

הלכה ב' מתני' – בצק שבסדקי ערבה, אם יש פזית במקום אחד – חיב לבער. ואם לא – בטל במעוטו.

וכן לענין הטמאה, אם מקפיד עליו - הוצי. ואם רוצה בקיומו - תרי הוא כערכת.

בצק החרש, אם יש פיוצא בו שהחמיץ - תרי זה אסור.

גמרא - חבריא בשם רבי יוחנן, רבי סימון בשם רבי יושע בן לוי: בנקלף פלו באחת. עד גדון לה.

יבש - מאחר שאלו היה לה היה נקלף פלו באחת, ואפילו יבש בסדר הזה.

רבי ירמיה בשם רבי ועירה: שני הצתאי זיתים בתוך הפית - אין הפית מצרף. בתוך הפלי - הפלי מצרף. והא תנינן פחות מוכן - בטל במעומי?! כאן בתלוש וכאן במקבר.

מהו מעטו בטל, או מפיון שגראה לבער צריך לבער את פלו? עד איכז? סברין מימר עד רבה של ערבה, מה מעט רבה של ערבה בטל או מפיון שגראה לבער צריך לבער את פלו.

[דף כ"א ע"א]

תמן אמר רבי ירמיה בשם רבי ועירה: שני חצי זיתים בתוך הפית - אין הפית מצרף. בתוך הפלי - הפלי מצרף, והכא הוא אמר הכיז?

אם הקפיד עליו הוציץ הוא למבילה, ואם לאו אינו הוציץ למבילה. היא מבילה היא תיה. אינו חבור למטאה, מן תדא, אם רוצה הוא בקיומו הוא כערבה, ואם לאו כגופה של ערבה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: כך שנה רבי - צואה שפתחת הפסא - חבור למטאה ואינו חבור לתיה. רבי שמעון בן לקיש בשם רבי שמעון בר כהנא: אבר מדלדל, צפרן מדלדלת, וצואה שפתחת הפסא והדוק קרייה, וכרויה. רבי יוסי בי רבי בון אמר: אף פשוט שלקטו - חבור למטאה ואינו חבור לתיה. מה בין מטאה מה בין תיה? אמר רבי לא: בהתיה פתיב "והזה על האהל ועל כל הפלים", ועל כל המקיימין שבפלי ברם הכא "לכם" - כל שהוא לצרף לכם.

תמן אמרין מרקטה. הורי רבי יצחק מיעבד חד. תרי תלתא - אסור, אלא אין שונג ידוי במיא.

תני, קובטיות בירתיות - צריך לבער. הורי רבי יוסי באילין פלוקינא - צריך לבער.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בצק שצנן, לא היה שם אחר פיוצא בו שהחמיץ, עד איכז? רבי יעקב בר אהא רבי עולא דמיסרין בשם רבי חנינה: עד כדי הלוד ארבע מיל.

הלכה ג' מתני' – ביצד מפרישין חלה בטמאה ביום טוב? רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם, עד שתאפה. רבי יהודה בן בתירא אומר: תטיל בצונן. אמר רבי יהושע, לא זה הוא חמין שמזקרים עליו ב"ב יראה ובבל ימצא", אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב, ואם החמיצה – החמיצה.

גמרא – מתניתא בשנטמאת לאחר גלגולה,

[דף כ"א ע"ב]

אכל אם נטמאת קדם לגלגולה – יעשנה קבין. ובשלישה ביום טוב, אכל אם לשה מערב יום טוב, כהדא דתני: הלש עסה ביום טוב – מפריש חלתה ביום טוב. לשה מערב יום טוב, ושכח להפריש חלתה – אסור למלטלה, אין צרף לומר לטול מפנה.

'עירם' לא אמר, אלא לש! הא עירם לא. אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה: תפתר בעסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף. אמר רבי יוסה בי רבי בון: בדין היה בעסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף, תקנה תקנו בה שיפרישנה תחלה, שלא תטמא את העסה. מתניתא ביום טוב של פסת, הא בעצרת ובחג מתר. רבי יוסה בי רבי בון, רבי חונא בשם רבי אחא: אפילו בעצרת ובחג אסור על שם: "כל מלאכה לא יעשה בהם". מה בינה לקניבת ירק? של תרומה זו ראויה לאכילה וזו אינה ראויה לאכילה. רבנין דקיסרין בעיין: מה בינה לבורר קטנית ביום טוב?

ביצד יעשה? על דרבי אליעזר – מערים ואומר: זו אני רוצה לזבל, וזו אני רוצה לאכול ואופה את בלה. וכשהוא רודה, מערים ואומר: זו אני רוצה לישן זו אני רוצה לישן, ומשיר אחת. אמר ליה רבי יושוע:

[דף כ"ב ע"א]

לא נמצאת בשורה קדשים ביום טוב? אמר לו רבי אליעזר: מאליהן הן נשרפין. אמר לו רבי יושוע: לא נמצאת עובר על "בל יראה ובל ימצא"? אמר לו: מטב לעבור מצוה בלא תעשה שלא באת לפניו ממצוה בלא תעשה שבאת לפניו.

אמר רבי פנחס: אתיין אילין פלוגתא באילין פלגוותא, דתנינן תפון: הנתנין במתנה אחת וכו'. אמר לו רבי אליעזר: ולא נמצאת עובר על "בל תגרע"? אמר לו רבי יהושע: ולא נמצאת עובר על בל תוסף? אמר לו: מטב לעבור על מצות בלא תעשה שלא באת לפני, ממצוה בלא תעשה שבאת לפני.

מִסְכַּת עֲבוּדָה זְרָה פָּרָק ראשון

א, א נחום המדי אומר: יום אחד בגליות לפני אידיהן אסור. במה דברים אמורים? באידיהן הקבועים, אבל באידיהן שאינן קבועין - אינו אסור אלא אותו היום בלבד. אף על פי שאמרו שלשה ימים, אסור לשאת ולתת עמהם. במה דברים אמורים? בדבר המתקים, אבל דבר שאינו מתקים - מתר. אף דבר המתקים, לקח או שמכר - הרי זה מתר. רבי יהושע בן קרחה אומר: כל מלוה בשטר - אין נפרעין ממנו, ושאין בשטר - נפרעין ממנו, מפני שהוא כמציל מידם.

א, ב לא ישא אדם ויתן עם העובד כוכבים ביום אידו, ולא יקל עמו את ראשו, ולא ישאל בשלומו במקום שמתחשב. מצאו לפי דרכו - שואל בשלומו בכבוד ראש. שואלין בשלום העובדי כוכבים באידיהן, מפני דרכי שלום. אמנין ישראל שהיו עושין אצל העובד כוכבים בביתו של ישראל - מתר. בביתו של עובד כוכבים - אסור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם היה שכיר היום, בין בביתו של ישראל בין בביתו של עובד כוכבים - אסור. אם היה שכיר קבולת, בביתו של ישראל - מתר. בביתו של עובד כוכבים - אסור. במקבר לקרקע, בין כף ובין כף - אסור. בעיר אחרת, בין כף ובין כף - מתר. ואף על פי שגמר את כליו לפני אידו, לא יולכנו לו ביום אידו, מפני ששמח ביתו. עיר אחת עושה ועיר אחת אינו עושה, אמה אחת עושה ואמה אחת אינה עושה, משפחה אחת עושה ומשפחה אחת אינה עושה. העושין - אסורין. ושאין עושין - מתרין. קלנדא, אף על פי שהכל עושין - אין אסור אלא לפולחין בלבד. סטרוניא - יום שאחז בו את המלכות. קראטוסס - יום גנוסיא של מלכי עובדי כוכבים. יום של כל מלך ומלך - הרי הוא כרבים. יחיד, אפלו יום המשתה שלו, ויום שנעשה בו שלטון. רבי

מאיר אומר: אף יום שעמד בו מחליו אסור.

א, ג יריד שבתוך הפרך, אין הולכין, לא לאותו הפרך ולא לעירות הסמוכות לו - מפני שהוא כנראה הולך לו ליריד; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסור אלא הפרך בלבד. יריד שבתוך הפרך - אסור. חוץ לפרך - מתר. ושחוי לפרך, חוץ לפרך - אסור. תוך הפרך - מתר. וחניות המוכללות לו, מכל מקום - הרי אלו אסורות. עובר אדם בשירה ממקום למקום, ונכנס לפרך, שהיריד בתוכו, ואינו חושש, מפני שהוא נראה כהולך ליריד. יריד שנתנה מלכות, ושנתנה מדינה, ושנתנו גדולי מדינה - מתר. אין אסור, אלא יריד של עבודת כוכבים בלבד. הולכין ליריד של עובדי כוכבים, ומתרפאין בהן רפוי ממון, אבל לא רפוי נפשות. <ואין> לוקחין מהן בתים שדות וכרמים, בהמה עבדים ושפחות, מפני שהוא כמציל מידם. וכותב ומעלה בערכים. כהן מטמא להעיד עליהן בחוצה לארץ. כשם שמטמא בחוצה לארץ, כך מטמא בבית הקברות, מטמא לתלמוד תורה, מטמא לשא אשה. רבי יהודה אומר: אם יש לו ממי שילמד - הרי זה לא יטמא. ואם לאו - הרי זה יטמא. רבי יוסי אומר: אף על פי שיש לו ממי ילמד - יטמא, שלא מכל אדם זוכה אדם ללמד, אלא ממי שזכה לו. אמרו על יוסף הכהן, שהיה מטמא ויוצא אצל רבי יוסי לצייד. לא יצא כהן לחוצה לארץ, ואפילו לשא אשה, אלא אם כן הבטיחוהו. תגרין שהקדימו זמנו של יריד, או שאחרו זמנו של יריד - מתר. אין אסור אלא זמנו של יריד בלבד. ארבע אבקות הן: אבק רבית, אבק שביעית, אבק עבודת כוכבים, אבק לשון הרע.

אבק של רבית - לא ישא אדם ויתן בהלואתו של חברו, מפני אבק רבית.

אַבְק שְׁבִיעִית - לא יִשָּׂא אָדָם וַיִּתֵּן עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּפְרוֹת מִפְּנֵי אַבְק שְׁבִיעִית.

אַבְק עֲבוּדַת פּוֹכְבִים - לא יִשָּׂא אָדָם וַיִּתֵּן עִם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּיוֹם אִידוֹ, מִפְּנֵי אַבְק עֲבוּדַת פּוֹכְבִים.

אַבְק לְשׁוֹן הָרַע - לא יִשָּׂא אָדָם וַיִּתֵּן בְּטוֹבְתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, מִפְּנֵי אַבְק לְשׁוֹן הָרַע.

יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִין לִירֵיד - מִתָּר לְשֵׁאת וּלְתַת עֲמֻהָן. וּבְחִזְיָהּ - אָסוּר, מִפְּנֵי שְׁנֵהֲגוּ בְּעֲבוּדַת כּוֹכְבִים. וְהָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, בֵּין בְּהַלִּיכָהּ בֵּין בְּחִזְרָה - מִתָּר. עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים הַהוֹלְכִין לְתַרְפוֹת - אָסוּר לְתַת וּלְשֵׁאת עֲמֻהָן. וּבְחִזְיָהּ - מִתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּעֲבוּדַת כּוֹכְבִים שֶׁהֵנִיחוּהָ עוֹבְדֶיהָ. וְיִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּהַלִּיכָהּ בֵּין בְּחִזְרָה - אָסוּר. לֹא יִטִּיל יִשְׂרָאֵל עִם שִׁירָה בְּתַרְפוֹת, אֶפְלוּ לְצֵאתָ, אֶפְלוּ מִקְדִּים, אֶפְלוּ מַחְשֵׁיךָ, אֶפְלוּ מִתִּירָא מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, מִפְּנֵי לְסֻטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, שְׁנֵאָמַר (דְּבָרִים ו'): "לֹא תִלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים". רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אִם רָאִיתָ צְדִיק שִׁיְצָא לְדֶרֶךְ וְאַתָּה מִבְּקֵשׁ לְצֵאתָ לְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, הַקָּדִים עַל יָדֶךָ שֶׁלֶּשֶׁה יָמִים אוֹ אַחַר עַל יָדֶךָ שֶׁלֶּשֶׁה יָמִים, כְּדֵי שֶׁתִּצָּא עִמּוֹ, מִפְּנֵי שְׁמֵלֶאכִי הַשֶּׁרֶת מְלוּיִן אוֹתוֹ, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים א): "כִּי מִלְּאֲכִיו יִצְנֶה לָךְ" וְגו'. וְאִם רָאִיתָ רָשָׁע שִׁיְצָא לְדֶרֶךְ, וְאַתָּה מִבְּקֵשׁ לְצֵאתָ לְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, הַקָּדִים עַל יָדֶךָ שֶׁלֶּשֶׁה יָמִים, אוֹ אַחַר עַל יָדֶךָ שֶׁלֶּשֶׁה יָמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִצָּא עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ, מִפְּנֵי שְׁמֵלֶאכִי שֶׁטֹּן מְלוּיִן אוֹתוֹ, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים ט): "הִפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשֹׁטֵן יַעֲמֵד עַל יְמִינוֹ".

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם יֹאמְרוּ לָךְ יְלָדִים - בְּנֵה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אַל תִּשְׁמַע לָהֶן! וְאִם יֹאמְרוּ לָךְ זְקֵנִים סְתוּר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁמַע לָהֶן! מִפְּנֵי שֶׁבְנֵי יְלָדִים סְתִירָה וּסְתִירַת זְקֵנִים בְּנִין. וְרָאִיָּה לְדָבָר - רַחֲבַעַם בֶּן שְׁלֹמֹה. שָׁאָלוּ אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מֵהוּ שִׁלְמֹד אָדָם אֵת בְּנוֹ סֹפֵר יוֹנִי? אָמַר לָהֶן:

יִלְמַד בְּשַׁעָה שְׂאִינָהּ לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, שְׁנֵאָמַר (יְהוֹשֻׁעַ א): "וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה".

אִדּוּ מִכְּלָם הִיָּה מוֹכֵר לָהֶם חֲבִילָה, וְכִמְהָ הִיא חֲבִילָה? רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: בְּלִבּוֹנָה, אֵין פְּחוֹת מִשְׁלֶשֶׁה מִנְיָן. מוֹכֵר לְתַגָּר אוֹ מוֹכֵר לְכַעַל הַבַּיִת, אִם הִיָּה תַגָּר חָשׂוּד - אָסוּר לְמַכּוֹר לוֹ.

מוֹכֵר לוֹ חִזִּירִין, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא מוֹכֵר לְעֲבוּדַת כּוֹכְבִים. מוֹכֵר לוֹ יֵין וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא מִנְסָכוֹ לְעֲבוּדַת כּוֹכְבִים. וְאִם פִּרְשׁ לוֹ אֶפְלוּ מֵיִם וּמְלַח - אָסוּר לְמַכּוֹר לוֹ.

מוֹכֵר לוֹ תַרְנַגּוּל לְבֶן בֵּין הַתַּרְנַגּוּלִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמָּן שְׂאָמַר לוֹ: מִכּוֹר לִי תַרְנַגּוּל סֵתָם, אֲבָל אִם פִּרְשׁ לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא חוֹלָה, אוֹ לְמִשְׁתָּהּ בְּנוֹ - הָרִי זֶה מִתָּר.

מִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה פָּרָק שְׁנִי

בא לוקחין מהן בהמה לנִסְיוֹן, ומחזירין להן כל אותו היום. וכשם שלוקחים מהן בהמה לנִסְיוֹן, ומחזירין להן כל אותו היום - כך לוקחין מהן עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת לנִסְיוֹן, ומחזירין להן כל אותו היום. כל זמן שאתה רשאי להחזיר רשאי להחזיר ליִשְׂרָאֵל - אתה רשאי להחזיר ליִשְׂרָאֵל - אי אתה רשאי להחזיר לעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. מוֹכֵר יִשְׂרָאֵל בְּהֵמָתוֹ לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים עַל מְנַת לִשְׁחוּט. יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיו וְהָעוֹבֵד כּוֹכְבִים שׁוֹחֵט. לוקחין מהן בהמה לקָרְבָן, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם רוֹבֵעַ, מִשׁוּם נִרְבָּע, מִשׁוּם מְקַצֶּה, מִשׁוּם נֶעְבֵּד, וְכִשֵּׁם שְׂאִין מוֹכְרִין לָהֶן בְּהֵמָה גִּסָּה - כִּף אֵין מוֹכְרִין לָהֶן חִיָּה גִּסָּה. וְאִף בְּמִקּוּם שְׁמוֹכְרִים לָהֶן בְּהֵמָה דְּקָה - אֵין מוֹכְרִין לָהֶן חִיָּה דְּקָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מוֹכְרִין לָהֶן כְּלָבִים, שְׁגוּרִים, חֲלָדוֹת, סְנָאִים, חֲתוּלוֹת וְקַפּוֹת. דְּבָרִים הַמְּנַקִּין אֶת הַבַּיִת. וְכִשֵּׁם שְׂאִין מוֹכְרִין לָהֶם - כִּף אֵין מַחְלִיפִין לָהֶם, לֹא רָעִים בְּיָפִין וְלֹא יָפִין בְּרָעִים. לֹא

שבוּרין בשְלָמִים וְלֹא שְלָמִים בְּשִׁבוּרֵין.
 רבי יְהוּדָה מְתִיר בְּשִׁבוּרָה, מִפְּנֵי שְׂאִינָה
 יְכוּלָה לְהִתְרַפְּאוֹת. אָמְרוּ לוֹ: וְהָרִי הוּא
 מְרַבֵּיעָה וְהִיא יוֹלֶדֶת. רבי יוֹסִי בֶן בְּתִירָה
 מְתִיר בְּסוֹס, שְׂאִינּוּ עוֹשֶׂה מְלֹאכָה בְּשִׁבְתָּה,
 שְׁחִיבִין עֲלֶיהָ חֲטָאֵת; וְחֲכָמִים אוֹסְרִין,
 מִשּׁוּם שְׁנֵי דְבָרִים מִשּׁוּם כָּלִי זִין וּמִשּׁוּם
 בְּהֵמָה גִּשָּׁה. אֵין מוֹכְרִין לָהֶם לֹא כָּלִי זִין,
 וְלֹא זִין, וְאֵין מִשְׁחִיזִין לָהֶם אֶת הַזִּין, וְאֵין
 מוֹכְרִין לָהֶם, לֹא סְדִין, וְלֹא כְּבָלִין, וְלֹא
 קוֹלְרִין, וְלֹא שְׁלֵשְׁלוֹת שֶׁל בְּרוֹל.

ב, אֶחָד הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְאֶחָד הַכּוֹתֵי -
 מוֹסְרִין לָהֶם שְׂדוֹת גְּזוּזוֹת, תְּבוּאָה קְצוּרָה
 וְאֵילָנוֹת קְצוּצִין. רבי יְהוּדָה אוֹמֵר: שַׁחַת,
 לְגוֹ עַל מְנַת שְׁתַּגּוּז. תְּבוּאָה לְקֶצֶר - עַל מְנַת
 שְׁתַּקְצָר. אֵילָנוֹת לְקוּץ - עַל מְנַת לְקַצֵּצֵם.
 הָעוֹלָה לְסִרְטִיאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים -
 אָסוּר מִשּׁוּם עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים; דְּבָרֵי רַבִּי
 מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּזִמְן שְׁמֻזְבְּלִין -
 אָסוּר מִשּׁוּם עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. וְאִם אֵינֶם
 מְזוּבְלִין - אָסוּר מִשּׁוּם מוֹשֵׁב לְצִים.

ההוֹלֵךְ לְצִטְרִיוֹנִין¹, וְרוֹאֶה אֶת הַנְּחָשִׁים
 וְאֶת הַחֲבָרִים, מוֹלִיזִין, סְגִילָאֲדִין,

סְגִילָאֲדָה² - אָסוּר מִשּׁוּם מוֹשֵׁב לְצִים,
 שְׁנַאֲמַר (תְּהִלִּים א): "וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יֵשֵׁב"
 - אֵלֶּה מִדּוֹת שְׁמִבִּיאִין אֶת הָאָדָם לְיַדִּי
 בְּטוֹל תְּלִמּוּד תּוֹרָה. הָעוֹלָה לְתִרְטִיאוֹת שֶׁל
 עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, אִם צִוּוּחַ מִפְּנֵי צָרָה - מְתִיר.
 וְאִם מִתְחַשֵּׁב - הָרִי זֶה אָסוּר. הַיּוֹשֵׁב

בְּאֶסְטְרִין³ - הָרִי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים. רַבִּי נֶתָן
 מְתִיר מִשּׁוּם שְׁנֵי דְבָרִים, מִפְּנֵי שְׁצוּוּחַ
 וּמִצִּיל אֶת הַנְּפֹשׁוֹת, וּמַעִיד עַל הָאִשָּׁה
 שֶׁתִּנְשָׂא. הוֹלְכִין לְצִטְרִיוֹנִין - מִפְּנֵי שְׁצוּוּחַ

וּמִצִּיל אֶת הַנְּפֹשׁוֹת. וְלִכְרָקְמִים⁴ - מִפְּנֵי
 יְשׁוּב מְדִינָה. וְאִם מִתְחַשֵּׁב - הָרִי זֶה אָסוּר.

ב, אֵין מִשְׁכִּירִין לָהֶם בְּתִים שְׂדוֹת וְכָרְמִים,
 וְאֵין נוֹתְנִין לָהֶן אַרְסוֹת וְקִבּוּלַת בְּהֵמָה.
 [אֶחָד הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְאֶחָד הַכּוֹתֵין]. בְּמָה
 דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְסוּרְיָא
 מִשְׁכִּירִין בְּתִים אָבֵל לֹא שְׂדוֹת, כָּאֵין וְכָאֵין,
 לֹא יִשְׁכִּיר אָדָם שְׂדָהוּ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים;
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִף בְּאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל מִשְׁכִּירִין בְּתִים, וּבְסוּרְיָא מוֹכְרִין
 בְּתִים וּמִשְׁכִּירִין שְׂדוֹת. וּבְחוּצָה לְאֶרֶץ
 מוֹכְרִין אֵלּוּ וְאֵלּוּ. כָּאֵין וְכָאֵין לֹא יִשְׁכִּיר
 יִשְׂרָאֵל אֶת בֵּיתוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים, שְׁבִידוּע
 שְׁמַכְנִיס לְתוֹכוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, אָבֵל

מִשְׁכִּירִין לָהֶם אוֹרִיאוֹת⁵, אוֹצְרוֹת
 וּפּוֹנְדֻקִּיּוֹת, אִף עַל פִּי שְׁבִידוּע שְׁמַכְנִיס
 לְתוֹכוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. מִשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל בֵּיתוֹ
 לְכוֹתֵי וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמַכְנִיס בְּתוֹכוֹ עֲבוֹדַת
 כּוֹכְבִים. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
 בְּכָל מְקוֹם, לֹא יִשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל מִרְחֵץ לְעוֹבֵד
 כּוֹכְבִים מִפְּנֵי שְׁנַקְרָאֵת עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל,
 וְרוֹחֲצִין בּוֹ בְּשִׁבְתָּה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר
 אוֹמֵר: בְּכָל מְקוֹם, לֹא יִשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל שְׂדָהוּ
 לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים, מִפְּנֵי שְׁנַקְרָאֵת עַל שֵׁם
 יִשְׂרָאֵל, וְעוֹשִׂין בָּהּ בְּיוֹם טוֹב.

מִסְכַּת עֲבוֹדָה זָרָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג, א מִעֲמִידִין בְּהֵמָה בְּפוֹנְדֻקִּיּוֹת שֶׁל כּוֹתִים,
 אֶפְלוּ זָכָרִים אֶצֶל נְקִבוֹת, וְנִקְבוֹת אֶצֶל
 זָכָרִים. וְאֵין צָרִיף לוֹמַר: זָכָרִים אֶצֶל זָכָרִים,
 וְנִקְבוֹת אֶצֶל נְקִבוֹת. וּמוֹסְרִים בְּהֵמָה
 לְרוּעָה שְׁלֵהֶן, וּמוֹסְרִין לוֹ תִינּוֹק לְלַמְדוֹ
 סֶפֶר וּלְלַמְדוֹ אֲמֻנוֹת, וְלִהְתַּיַּחַד עִמּוֹ. בֵּת
 יִשְׂרָאֵל מִיִּלְדֵּת וּמִנִּיקָה בְּנֵה שֶׁל כּוֹתִית.

⁴ מְצוּרִים סְבִיב חוֹמַת הָעִיר וְעוֹשִׂים שָׁם כָּל מִינֵי צְהוּק.
⁵ רִפְתָּה שֶׁל סוּסִים.

¹ אֵיצְטְרִיוֹן שְׁבוּ הֵיוּ נִלְחָמִים שְׁוֹרִים זֶה בְּזֶה.
² כָּל אֵלוּ מִינֵי לְצִנִּים.
³ מְקוֹם שְׁדָנִים שָׁם דִּינֵי נִפְשׁוֹת.

המספר את העובד כוכבים, כיון שהגיע לבלוריתו - שומט את ידו.

גב לוקחין מן העובדי כוכבים ספרים ותפלין ומזוזות, ובלבד שהיו כתובין עליהן כתקנן. מעשה בעובד כוכבים אחד, שהיה פותב ספרים בצידן, ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: מתר לקח ממנו. מוכרין לעם הארץ ספרים ותפלין ומזוזות, ואין לוקחין תפלין אלא מן הממחה. ואם לקח ממי שאינו ממחה, ומצא בידו שתי כריכות של תפלין - בודק ממנו תפלה אחת של יד או של ראש, בצבת הראשון, וכן בשני, וכן בשלישי, וכן ברביעי.

ג, לוקחין מעם הארץ עבדים ושפחות, בין גדולים בין קטנים. ומוכרין לעם הארץ עבדים ושפחות, בין קטנים בין גדולים. ולוקחין מהן בנות קטנות אבל לא גדולות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: גדולות, ומקבלות עליהן. אין נותנין להן בנות, לא קטנות ולא גדולות; דברי רבי. וחכמים אומרים: נותן לו גדולה, ופוסק עמו על מנת שלא תעשה טהרות על גביו. ומעשה ברבן גמליאל הזקן שהשיא את בתו לשמעון בן נתנאל הכהן, ופסק עמו על מנת שלא תעשה עמו טהרות על גביו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו צריך, שאין כופין את החבר שיעשה טהרות על גבי עם הארץ, ואיזה הוא עם הארץ? כל שאינו אוכל חוליו בטהרה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל שאינו מעשר.

גד הלוקח עבדים ערלים מן העובד כוכבים, ומלן ולא הטבילן, וכן בני השפחות שלא טבלו, בין מלין בין ערלין - הרי אלו עובדי כוכבים. מדרסן - טמא. וינם, בגדולים - אסור. בקטנים - מתר. ואיזהו גדול? כל שהוא זכר ומזכיר עבודת כוכבים ומשמשיה. ואיזהו קטן? כל שאינו מזכיר עבודת כוכבים ומשמשיה. רבי יוסי אומר: חזקת עבד ישראל, אפלו ערלים - הרי אלו כנענים, עד

וכותית מילדת ומניקה בנה של בת ישראל. אין מעמידין בהמה בפונדקאות עובדי כוכבים, אפלו זכרים אצל זכרים, ונקבות אצל נקבות, שהזכר מביא זכר, והנקבה מביאה נקבה. ואין צריך לומר: זכרים אצל נקבות, ונקבות אצל זכרים. ואין מוסרין בהמה לרועה שלהן, ולא תינוק ללמדו ספר, וללמדו אמנות, ולהתיחד עמו.

בת ישראל לא תניק בנה של עובדת כוכבים, מפני שמגדלתו לעבודת כוכבים. אבל עובדת כוכבים מניקה את בנה של ישראל ברשותה. בת ישראל לא תילד את העובדת כוכבים, מפני שמילדת לעובדת כוכבים. ועובדת כוכבים לא תילד את בת ישראל מפני שחשודין על הנפשות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עובדת כוכבים מילדת את בת ישראל, בזמן שאחרים עומדים על גבה, בינה לבינה - אסור, מפני שחשודין על הנפשות. מתרפאין מהן רפוי ממון, אבל לא רפוי נפשות. לא תחתוך עובדת כוכבים את העבר במעיה של אשה בת ישראל. ולא תשקנה כוס עקרין - שחשודין על הנפשות.

לא יתיחד ישראל עם העובד כוכבים, לא במרחץ ולא בבית המים. נדבק ישראל עם העובד כוכבים בדרך - נותנו לימין ואין נותנו לשמאלו. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: בסוף מימינו, ובמקל משמאלו. שניהן עולין למעלה ויורדין בירידה. ישראל עולה למעלה ועובד כוכבים למטה. לא ישח, שמא ירוץ את גלגלתו וירחיב לו דרך. שאלו: "להיכן אתה הולך"? מפליגו, כדרך שאמר יעקב לעשו (בראשית א): "עד אשר אבא אל אדני שעירי" - והלך לו לסכות!

ישראל המסתפר מן העובד כוכבים - רואה במראה. מן הכותי - אין רואה במראה. התיירו לבית רבן גמליאל להיות רואין במראה, מפני שהן זקוקין למלכות. ישראל

שׂוֹדֵעַ בְּהֵן שֶׁהֵן בְּנֵי שִׁפְחוֹת שְׁלֵא טְבָלוּ. חֲזָקַת עֲבָדֵי כּוֹתִים מְלִין - הֲרִי אֵלּוּ כּוֹתִים. עֲרָלִים - הֲרִי אֵלּוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, עַד שִׂוְדֵעַ שֶׁהֵן בְּנֵי שִׁפְחוֹת כְּנֻעֲנִיּוֹת. חֲזָקַת עֲבָדֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, אִפְלוּ מְלִין - הֲרִי אֵלּוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים.

ג,ה לְעוֹלָם מְלִין אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְשֵׁם גֵּר, וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לֹא יְמוּל אֶת יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שִׁחְשׁוּדִים עַל הַנִּפְשׁוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עוֹבֵד כּוֹכְבִים מֵל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּזִמְן שְׁאַחֲרִים עוֹמְדִין עַל גְּבִיו, בֵּינוּ לְבֵינוּ - אֲסוּר; מִפְּנֵי שִׁחְשׁוּדִין עַל הַנִּפְשׁוֹת. יִשְׂרָאֵל מֵל אֶת הַכּוֹתֵי, וְכוֹתֵי לֹא יְמוּל אֶת יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְלִין לְשֵׁם הַר גְּרִיזִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אִמַּר לּוֹ רַבִּי יוֹסִי: הֵיכָן מְצִינוּ מִיֵּלָה בַּתּוֹרָה שְׁאַיְנָה לְשֵׁם בְּרִית? אֵלֶּא יְמוּל לְשֵׁם הַר גְּרִיזִים עַד שֶׁתֵּצֵא נִפְשׁוֹ. וּמוֹכְרִין לָהֶם, וְנוֹתְנִין לָהֶם מִתְּנַת חֲנָם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁאַיְנוּ מְכִירוּ, אוֹ שֶׁהִיָּה עוֹבֵר מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, אֲבָל אִם הִיָּה שִׁכְנוּ אוֹ אוּהְבוּ - הֲרִי זֶה מִתֵּר, שְׁאַיְנוּ אֵלֶּא כְּמוֹכְרוֹ לוֹ. כְּתוּב אוֹמֵר: "לֹא תִכְרַת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תִחְנַם", אִם לְלַמֵּד עַל הַבְּרִית - הֲרִי בְּרִית אֲמוּרָה, אֵלֶּא לְמַה נֶאֱמַר "לֹא תִחְנַם"? מִלְּמַד שְׁאַיִן נוֹתְנִין לָהֶם מִתְּנַת חֲנָם.

מִסְכֵּת עֲבוּדָה זָרָה פֶּרֶק רַבִּיעִי

ד,א הַמוֹכֵר עֲבָדוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים - הֲרִי זֶה יֵצֵא בֶּן חוֹרִין, וְצָרִיךְ גֵּט שְׁחֵרוּר מִרְבוּ הֵרֵאשׁוֹן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁלֵא כְּתַב לוֹ אוֹנוּ, אֲבָל כְּתַב לוֹ אוֹנוּ - זֶה הוּא גֵּט שְׁחֵרוּרוֹ. בֵּין שְׁמָכְרוּ לוֹ, בֵּין שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ כְּמִתְּנָה - יֵצֵא בֶּן חוֹרִין, שְׁמָא יֵצֵא לְרִשׁוֹת שְׁאַיְנָה רִשׁוֹת לָהֵן עֲלֵיו. אִם עָשָׂה עֲלֵיו הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים נִימוּסוֹת - יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. וְאִם לֹא - לֹא יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. נִטְלוּ בְּחוּבוֹ, אוֹ שֶׁנִּפְּלָ לּוֹ בְּסִיקְרִיקוֹן - יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. יִרְשׁ עֲבָדִים מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, עַד שְׁלֵא בָּאוּ לְרִשׁוֹתוֹ - מִתֵּר לְמוֹכְרֵן לְעוֹבֵד

כּוֹכְבִים. מִשְׁבָּאוּ לְרִשׁוֹתוֹ - אֲסוּר לְמוֹכְרֵן. וְכֵן אִתָּהּ אוֹמֵר בֵּינָן נִסְדָּ: עַד שְׁלֵא בָּא לְרִשׁוֹתוֹ - דְּמִיו מִתְרִין, מִשְׁבָּא לְרִשׁוֹתוֹ - דְּמִיו אֲסוּרִין. יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁלָקְחוּ מִקַּח בְּשִׁתְּפוּת, וְחִזְרוּ וְלָקְחוּ מִקַּח אַחֵר בְּשִׁתְּפוּת, לֹא יֵאמַר לוֹ: טוֹל אִתָּה דְּבָרִים שְׁבִמְקוֹם פְּלוֹנִי בְּמִקַּח רֵאשׁוֹן, וְאֲנִי דְּבָרִים שְׁבִמְקוֹם פְּלוֹנִי בְּמִקַּח שֵׁנִי. אֲבָל אוֹמֵר לוֹ: טוֹל אִתָּה דְּבָרִים שְׁבִמְקוֹם פְּלוֹנִי, וְאֲנִי דְּבָרִים שְׁבִמְקוֹם פְּלוֹנִי בְּמִקַּח רֵאשׁוֹן. טוֹל אִתָּה דְּבָרִים, וְאֲנִי דְּבָרִים שְׁבִמְקוֹם פְּלוֹנִי בְּמִקַּח שֵׁנִי:

ד,ב הַמוֹכֵר עֲבָדוֹ בְּחוּצָה לְאֶרֶץ - יֵצֵא בֶּן חוֹרִין וְצָרִיךְ גֵּט שְׁחֵרוּר מִרְבוּ שֵׁנִי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: פְּעָמִים יוֹצֵא, פְּעָמִים אֵינּוּ יוֹצֵא. כִּיצַד? אִמַּר לוֹ: אֲנִי פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי מוֹכֵר אֲנִי עֲבָדֵי פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי אֲנִיטִיכִי - יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. לְפְלוֹנִי אֲנִיטִיכִי הִשְׁרִיב בְּלוֹד - לֹא יֵצֵא בֶּן חוֹרִין. יִרְשׁוּ עֲבָדִים בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, עַד שְׁלֵא בָּאוּ לְאֶרֶץ - מִתֵּר לְמִכְרֵן לְחוּצָה לְאֶרֶץ. מִשְׁבָּאוּ לְאֶרֶץ - אֲסוּר לְמִכְרֵן לְחוּצָה לְאֶרֶץ.

עֲבָד שְׁבָרַח בְּחוּצָה לְאֶרֶץ - אֵין רַבּוּ רֵשָׁאֵי לְמוֹכְרוֹ. יֵצֵא עֲבָד עִם רַבּוּ לְסוּרְיָא לְפִיכָךְ אִם מְכָרוּ שָׁם - הֲרִי זֶה מְכוּר. עֲבָד שְׁיֵצֵא עִם רַבּוּ עַל מְנַת לְחִזְרוּ - כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחִזְרוּ. עַל מְנַת שְׁלֵא לְחִזְרוּ - כּוֹפִין אוֹתוֹ שְׁלֵא לְחִזְרוּ. בָּא מְחוּצָה לְאֶרֶץ עַל מְנַת לְחִזְרוּ - אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחִזְרוּ. שְׁלֵא לְחִזְרוּ - כּוֹפִין אוֹתוֹ שְׁלֵא לְחִזְרוּ:

ד,ג הַמוֹכֵר עֲבָדוֹ לִירִיד שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים - דְּמִיו אֲסוּרִין, וְיוֹלִיךְ לִים הַמְּלַח, וְכוֹפִין אֶת רַבּוּ שִׁפְדְּנוּ אִפְּלוּ מֵאָה בְּדְמִיו וְיוֹצֵאֵנוּ לְחֵרוֹת. נִמְצְאָת אוֹמֵר: הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בִּירִיד שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, בְּהֵמָה - תַּעֲקֹר, כְּסוּת וְכֵלִים - יִרְקְבוּ, וּמַעוֹת וְכֵלִי מִתְּכוּת - יוֹלִיךְ הַנְּאָה לִים הַמְּלַח. פְּרוֹת, אֶת שְׁדִרְכוּ לִישְׁפֹּךְ - יִשְׁפֹּךְ, לְשִׁרְף - יִשְׁרַף, לִיקְבֹר - יִקְבֹר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים - שׁוֹחֵק וְזוֹרָה לְרוּחַ אוֹ מִטִּיל לִים.

אָמְרוּ לוֹ: אָף הִיא נֶעֱשִׂית זָבֵל, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים יג): "וְלֹא יִדְבַק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֶרֶם" וְגו'. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסִי: הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים ט): וְאֵת חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם וְגו'. אָמְרוּ לוֹ: מִשֶּׁם רְאִיָּה? (שְׁמוֹת לד) "וַיִּזְרַח עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשַׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" מִלְּמַד: שְׁבִדְקֵן כְּדָרְךָ שְׁבוּדְקִין אֶת הַסּוֹטוֹת. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסִי: הָרִי הוּא אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל ב ה): "וַיַּעֲזֹבוּ אֶת עֲצָבֵיהֶם". אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסִי: הָרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים א טו): וְגַם מַעֲכָה אִם אָסָא הִמְלִיךְ וַיִּסְרֶה מִגְּבִירָה אֲשֶׁר עָשְׂתָה מִפְּלִצַת וְגו'. אָמְרוּ לוֹ: מִשֶּׁם רְאִיָּה? (שִׁם) וַיִּכְרַת אָסָא אֶת מִפְּלִצְתָהּ וְגו'. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסִי: הָרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב יח): וְכַתֵּת נֶחֱשׁ הַנְּחָשֶׁת וְגו'. אָמְרוּ לוֹ: וְכִי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים הִיָּה? וְהֲלֹא מֹשֶׁה עָשָׂא! מִלְּמַד שִׁטְעוּ יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו עַד שֶׁבָא חֲזָקִיָּה וּבָנּוּ.

מִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה פָּרָק חֲמִישִׁי

ה, א אין אוצרין בארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: שמנים, יינות, וסלתות, ופרות. אבל דברים שאין בהן חיי נפש, כגון: כמון ותבלין - הרי זה מתר. ואוצרין שלש שנים, ערב שביעית ושביעית ומוציאי שביעית. במה דברים אמורים? בלוקח מן השוק, אבל בכונס בתוך ביתו, אפלו עשר שנים - מתר לאלתר. ובשנת בצרת, אפלו חרובין - לא יאציר מפני שמטיל מארה בשערים. אין משתכרין בתבואה, אבל משתכר ביין ובשמן וקטניות. אמרו על רבי אלעזר בן עזריה: שהיה משתכר ביין ובשמן כל ימיו. אין מוציאין מסוריא דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: יינות, שמנים, וסלתות. רבי אומר: אומר אני: שמוציאין יין לסוריא, מפני שממעט את התפלה. וכשם שאין מוציאין לסוריא, כך אין מוציאין להפרכיא. רבי יהודה מתיר מהפרכיא להפרכיא:

הב, ישרה אדם בארץ ישראל אפלו בעיר שרבה עובדי כוכבים, ולא בחוצה לארץ אפלו בעיר שכלה ישראל. מלמד: ששייבת

ארץ ישראל שקולה כנגד כל מצות שבתורה. והקבור בארץ ישראל - כאלו הוא קבור תחת המזבחת. לא יצא אדם לחוצה לארץ, אלא אם כן היו חטין סאתים בסלע. אמר רבי שמעון: במה דברים אמורים? בזמן שאינו מוצא לקח. אבל בזמן שמוצא לקח, אפלו סאה בסלע - לא יצא. וכן היה רבי שמעון אומר: אלימלך - מגדולי הדור ומפרנסי צבור היה. ועל שיצא לחוצה לארץ - מת הוא ובניו ברעב, והיו כל ישראל קימין על אדמתו, שנאמר (רות א): ונתהם כל העיר עליהן, מלמד: שכל העיר קימת, ומת הוא ובניו ברעב. הרי הוא אומר (בראשית כח): ושבתי בשלום אל בית אבי, שאין תלמוד לומר והיה ה' לי לאלהים. ואומר (ויקרא כה): לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, כל זמן שאתם בארץ כנען - הריני לכם אלוה, אין אתם בארץ כנען - איני לכם לאלוה. וכן הוא אומר (יהושע ד): כארבעים אלף חלוצי הצבא. ואומר (יהושע ב): כי נתן בידי את יושבי הארץ וגו'. וכי עלתה על דעתך שישאל מוכבים את הארץ לפני המקום? אלא כל זמן שהם עליה - כלה נכבשה. אינן עליה - כלה אינה נכבשת. וכן דוד אמר (שמואל א כו): כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' וגו', וכי תעלה על דעתך שדוד המלך עובד עבודת כוכבים? אלא שהיה דוד דורש ואומר: כל המניח את ארץ ישראל בשעת שלום ויוצא - כאלו עובד עבודת כוכבים, דכתיב (ירמיה לב): ונטעתים בארץ הזאת באמת, אינן עליה - אין נטועין לפני באמת, לא בכל לבי ולא בכל נפשי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: ישראל שבוחצה לארץ - עובדי עבודת כוכבים בטירה הן. כיצד? עובד כוכבים שעשה משתה לבנו, והלך וזמן את כל היהודים שבעירו, אף על פי שהן אוכלין משלהן ושותין משלהן, ושמש שלהן עומד על גבי עובדי עבודת כוכבים הן, שנאמר (שמות לד) וקרא לה ואכלת מזבחו:

ה,ג אלו הן עורות לבובין, כּל הקרוּע כּנגד לבן, ועֶשֶׂה כּמין אַרְבֵּה. אָבֵל אִם הִיָּה מְשוּף - הָרִי זֶה מֵתָר. הַכֶּבֶשֶׂיִן וְשִׁלְקוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים שֶׁדָּרְכָן לְתַת בֵּהֶן יַיִן וְחֶמֶץ, וְחָרַס הַדְרִינִי - אָסוּר בִּהֲנָאָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין אֶסְרִין אֶסוּר הֲנָאָה. זִיתִים הַשְּׁלָחִים הַנִּמְכָּרִים עַל פְּתָחֵי מְרַחְצָאוֹת - אָסוּרִים בְּאֲכִילָה וּמִתְרִין בִּהֲנָאָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹסְרֵן אָף בִּהֲנָאָה, מִפְּנֵי שְׁמֹלְפִים עֲלֵיהֶן חֶמֶץ כְּדֵי שֶׁיְהוּ חוֹלְצִין אֶת גְּרַעֲיֵניהֶם:

המוטליא, והחמין שלהן - מתרין. ביצה צלוייה שלהן - אסורה. רבי יהודה ובית דינו התירו שמן של עובדי כוכבים במנין. פת שאפאה עובד כוכבים שלא במעמד ישראל - הרי זו אסורה. פת שאפאה ישראל אף על פי שהעובד כוכבים לשה, וגבינה שהעמידה ישראל אף על פי שהעובד כוכבים עבדה - הרי זו מתרת. ישראל יושב בסוף עדרו, והעובד כוכבים חולב ומביא לו, ואינו חושש.

ה,ו איזו היא טרית שאינה טרופה? כל שהשדרה והראש נפרין. איזהו ציר שיש בו דגה? כל שכלבית אחת או שתי כלביות משוטטות בתוכו. חתיכה שיש בה סימן, בין בכלן בין במקצתן אפלו באחד (טמאה) - הרי זו מתרת. מעשה שהביאו גרבין של חתיכות ממין אחד בעכו, ולא נמצא סימן אלא באחד מהן, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו את כלן. מוריס אמן - הרי זה מתר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף חלק אמן - הרי זה מתר. יין מבשל ואלונתית - הרי אלו אסורים, מפני שתחלתן יין. אלונתית כברייתה - הרי זו מתרת. יין תפוחין, מן הפתיק, ומן האוצר, מן הספינה - הרי זה מתר. ואם היה נמכר בקטלזון - מתרת. יין תפוחים מן השוק - הרי זה אסור מפני שמזדיף. חגבין והקופרין מן הפתיק מן האוצר ומן הספינה - הרי אלו מתרין. והמוכר בסלילא לפני חנוני - אסורין מפני שמרביצין עליהן יין כדי שיהיו יפין למראית העין. מלח סלקונטי, שחורה - מתרת, לבנה - אסורה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שחורה - אסורה, לבנה מתרת. רבי יהודה בן גמליאל אומר משום רבי חנינא בן גמליאל: זו וזו הרי זו אסורה:

ה,ד הדרורין והקרבנות של עובדי כוכבים ויין ישראל בהן - אסור בשתייה ומתר בהנאה. העיד שמעון בן גודיא לפני בנו של רבן גמליאל משם רבן גמליאל הזקן: שמתר בשתייה, ולא הודה לו. נודות העובדי כוכבים, רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי יהושע בן קפוסיי: אין עושין שטיחים לבהמה. נודות העובדי כוכבים, גרורין - מתרין, חדשים, זפותין אסורין. עובדי כוכבים עובדים ורוכבים, וישראל עומד על גביו - כונס לתוכו יין ואינו חושש. קנקנין של עובדי כוכבים, חדשות - מותרות, וישנות - אסורות. שכנסו בה עובדי כוכבים מים - מתר ישראל להכניס לתוכו יין. ושכנסו בה עובדי כוכבים יין - ישראל ממלא אותה מים שלשה ימים מעת לעת, ומכניס לתוכו יין ואינו חושש. ושכנס בה עובד כוכבים יין, וישראל ציר ומוריס - מתר ישראל אחר להכניס לתוכה יין.

ה,ה לוקחין מן העובדי כוכבים תבואות, קטנית, וגרוגרות, ושום ובצלים מכל מקום, ואינו חושש משום טמאה. האוג - בכל מקום טהור. הארז - בכל מקום טהור. נאמן הצייד לומר: "זה עוף טמא, וזה עוף טהור". נאמן עם הארץ לומר: "כבשין אלו טמאין, וכבשין אלו טהורין, ולא רבצתי עליהן את המשקין". אבל אין נאמן לומר: "דגים אלו צדתיים בטרהרה, ולא נערתי עליהן את המכמרת". הקפריסין,

ה,ז אין לוקחין גבינת בית היניאקי, אלא מן הממחה. ושלוקה - נלקחת מכל מקום. אין לוקחין קרט של חלתית, אלא מן הממחה. והעלה - נלקח מכל מקום. אין לוקחין יין מסוריא, אלא מן הממחה. ולא

מוריס, אלא מן הממחה. ולא חתיתה שאין בה סימן, אלא מן הממחה. ולא מלח סלקונטיית, אלא מן הממחה. ולא גבינת בית היניאקי, אלא מן הממחה. ולא קרט של חליתית, אלא מן הממחה. וכלן נאכלין אצל מי שאינו ממחה, ואינו חושש:

מסכת עבודה זרה פרק ששי

ו,א וחכמים אומרים: אין אסור, אלא שיש בידו מקל, או צפור, או פדור, סף, עטרה, וטבעת, צלם, ונחש. ועל מכבדים, כגון: השירים, והנזמים, קטליות, טבעות - הרי אלו אסורות. ועל המבזין, כגון: היורות, מחמי חמין, הסיגנין, והקומקמין, והספלין, והסדנין, והמטבע - הרי אלו מתרין. מצא טבעת ועליה צורת חמה, צורת לבנה, צורת דרקון - יוליה לים המלח. רבי יהודה אומר: אף דמות וסרפס. טבעת שיש עליה עבודת כוכבים, בזמן שהיא בולטת - אסורה בהנאה, אם אינה בולטת - מתרת. בין כך ובין כך - אסור לחתם בה. ושאין עליה עבודת כוכבים - מתרת בהנאה, ומתרת לחתם. טבעת שיש עליה חותם - מתרת לחתם בה. רבי יהודה אומר: אם היה חותמה שוקע - אסור לחתם בה מפני שנעשה בולט, ומתרת לתנה בידו, ושחותרמה בולט - מתרת לחתם בה, ואסור לתנה בידו. טבעת שיש עליה פרצוף - מתרת לחתם בה. רבי חנינא בן גמליאל אומר: של בית אבא היו חותמין בפרצופות. רבי אלעזר בר צדוק אומר: כל הפרצופות היו בירושלים, חוץ מפרצוף האדם. העשוי כמין דרקון - אסור. והדרקון תלוי בו - נוטלו ומשליכו, והשאר - הרי זה מתרת. איזה הוא מין דרקון שאסור? רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שהציצין יוצא מצוארו. אבל אם היה חלק - הרי זה מתרת.

כוכבים, עד שלא באת לרשותו - אומר לעובד כוכבים ומבטלה, שהעובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים בין שלו בין של חברו, בין עובדה בין שאינה עובדה, בין בשוגג בין במזיד, בין באנס בין ברצון. ישראל שעשה עבודת כוכבים - אסורה אף על פי שלא עבדה, לפיכך אין יכול לבטלה. עובד כוכבים שעשה עבודת כוכבים - מתרת עד שתעבד, לפיכך יכול לבטלה. רבי אומר משם רבי יעקב: אם עשאה לישראל מתחלה - אין יכול לבטלה. עובד כוכבים שמכר עבודת כוכבים לעובדיה - אסורה. שלא לעובדיה - מתרת. לזה עליה, נפלה עליה מפלת, שטפה נהר, או שנטלה לסטין, או שהניחיה בעליה, כגון מלחמתו של יהושע, אם עתידין הפעלים לחזר עליה - אסורה, ואם לאו - מתרת. בימסיות שהעמידו עובדי כוכבים בשעת הגזרה, אף על פי שעברה הגזרה - הרי אלו אסורות. וכל עבודת כוכבים שבטלה עובד כוכבים יכול תהא אסורה? תלמוד לומר (דברים ו): "פסילי אלהיהם תשרפון באש" את שנוהג בו משום אלוה - אסור, ואת שאינו נוהג בו משום אלוה - מתרת. ושל ישראל, בין שנהג בו לשם אלוה, בין שלא נהג בו לשם אלוה - אסור. כיצד מבטלה? רבי מאיר אומר: עד שיפכה בקורנס ויחבל. רבי שמעון אומר: אפילו רואה סטרה ונפלה - הרי זו בטלה. וחכמים אומרים: עובד כוכבים - מבטל עבודת כוכבים שלו ושל ישראל. וישראל - אין מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים. [רבי] שמעון בן מנסיא אומר: עבודת כוכבים של ישראל - אין לה בטלה עולמית. בימוס שנפגם רבו - הרי זה מתרת. מזבח שנפגם רבו - אסור עד שינחץ.

ו,ג מקצה, שלו - אסור, ושל חברו - מתרת. לפני הקדשו - אסור, לאתח הקדשו - מתרת. מאימתי נקרא מקצה? משנעשה בו מעשה. איזהו נעבד? כל שעובדין אותו, בין

בשגגה בין במזיד. איזה הוא מקצה?
מקצה לעבודת כוכבים. אבל אמר: שור זה
לעבודת כוכבים - לא אמר פלום, לפי
שאיך הקדש לעבודת כוכבים.

מסכת עבודה זרה פרק שביעי

ז, א פרה שפטמה בכרשיני עבודת כוכבים,
ורדי גנה שזבלה בזבל עבודת כוכבים,
ובור גנה שנטעה בעצי אשרה, ובור קלא
אילן שרשם בעצי אשרה - ישורף. אחרים
אומרים: מטילין אותה לחמר, עד שיחזרו
מראיו לכמות שהיה. חלילין של עבודת
כוכבים - אסור לספוד בהן. ואם היה
מעלין שכר למדינה, אף על פי שהן עשוין
לצורך עבודת כוכבים - מתר לספוד בהן.
חניות של עבודת כוכבים - מתר לשכר
מהן. גבאין של עבודת כוכבים - אסור לתן
להן. אם היו מעלין שכר למדינה, אף על
פי שהן עשוין לצורך עבודת כוכבים -
מתר לתן להן. המיוחד ביתו לעבודת
כוכבים - כלו מטמא בביאה. והעובר
לתוכה - פעובר בבית עבודת כוכבים. אם
היתה דרך הרבים מפסקתה - אינו טמא
אלא אותו דרך בלבד.

זב, הסומך ביתו לבית עבודת כוכבים -
כלו מטמא בביאה. סמכו לו הן - אין כלו
מטמא בביאה, אלא אותו כתר נדון מחצה
למחצה, נפל - אסור לבנותו, בנאו - חזר
לתחלתו. בנאוהו הן - אין כלו מטמא
בביאה, אלא אותו הפתר נדון מחצה
למחצה. המוכר ביתו לעבודת כוכבים -
דמיו אסורין, ויוליד הנאה לים המלח. אבל
עובדי כוכבים שאנסו את אחד ונטלו את
ביתו והעמידו בו עבודת כוכבים - דמיו
מתרין, וכותב ומעלה בערפאין. המכניס
ראשו ורבו לבית עבודת כוכבים - טמא.
כלי חרס שהכניס אחריו לעבודת כוכבים
- טמא. הספסלין והקתדריות שהכניס רבו
לבית עבודת כוכבים - טמאין.

זג, כל מקומות שנקראו לשבח עבודת
כוכבים - מכנין אותן לגנאי. את שקוראין

'עין כוס' - קורין אותו 'עין קוז'. 'גריא' -
קורין אותו 'גליא'. מי שנפזרו מעותיו לפני
עבודת כוכבים - לא יהא שוחה לפניו
ומלקט, מפני שנראה כשוחה לעבודת
כוכבים. אבל הופך לאחוריו, וממקום
שאינו נראה - מתר. מעין מים היוצא מבית
עבודת כוכבים - לא יהא שוחה לפניו
ושוחה, מפני שנראה כשוחה לפני עבודת
כוכבים, אבל הופך לאחוריו ושוחה.
ובמקום שאינו נראה ושוחה - מתר.
פרצופות המטילין מים לכרפין - לא יניח
פיו על פי פרצוף, מפני שנראה כנושק
לעבודת כוכבים. אבל מקבל בידו ושוחה.
יתר על כן אמרו: לא יניח פיו על פי
הסילון וישתה, מפני סכנת נפשות. שאלו
פילוסופין את הזקנים ברומי: אם אין
רצונו בעבודת כוכבים, מפני מה אינו
מבטלה? אמרו להן: אלו לדבר שאין
העולם צריך בהן היו עובדין - היה מבטלו,
הרי הן עובדין לחמה וללכנה לכוכבים
ולמזלות, יאבד עולמו מפני השוטים?
אלא הנח לעולם שינהג כמנהגו, ושוטים
שקלקלו - עתידין לתן את הדין. גנב זרעים
לזרע - לא סופן לצמח? ! בא על אשת איש
- אין סופו לילד? ! אלא הנח לעולם שינהג
כמנהגו, ושוטים שקלקלו - יבואו ויתנו את
הדין.

זד, העובדי כוכבים העובדין את ההרים
ואת הגבעות, אף על פי שהן מתרין,
עובדיהן - בסקילה. אדם הנעבד, אף על פי
שהוא מתר, עובדיו - בסקילה. איזהו
אשרה? כל שהעובדי כוכבים עובדין
ומשמרין אותה ואין טועמין מפרותיה. רבי
שמעון בן אלעזר אומר: שלש אשרות
בארץ ישראל, חרוש שבכפר פטם,
ושבכפר פגשה, שקמה שבראני ושכפרמל.
אשרה - זרעין תחתיה ירקות בימות
הגשמים, אבל לא בימות החמה. החזירין -
לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. רבי
שמעון בן אלעזר אומר: אף לא זרעין ולא

יִרְקִין בִּימֹת הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהָעֵלִין נוֹשְׂרִין וְהָיָה לָהֶן לְזַבֵּל.

זֶה הַנִּכְנָס תַּחֲתָיו - כִּנְכָנָס לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. אִם הֵיְתָה דְרָךְ הַרְבִּים מִפְּסֻקַת - הָרִי זֶה מִתְּרַת. יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּסַל אֶת הָאֲשֵׁרָה, בֵּין לְצִרְכּוֹ בֵּין שְׁלֵא לְצִרְכּוֹ - אֲסוּר. וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁפָּסַל אֶת הָאֲשֵׁרָה, לְצִרְכָּה - הִיא אֲסוּרָה וְהוּא מִתֵּר. לְצִרְכּוֹ - בֵּין זֶה וּבֵין זֶה אֲסוּר. לֹא יַעֲלֶה אָדָם לְרֹאשׁ הַבֵּימוֹס אֶפְּלוֹ לְנוּלוֹ לְטַנְפוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג): "וְלֹא יִדְבֹק בְּיַדְךָ מְאוּמָה". לֹא יֵאמֵר אָדָם לַחֲבָרוֹ: הֵמֶתֶן לִי בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים פְּלוֹנִית, וְאֲנִי אֲמַתִּין לָךְ בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים פְּלוֹנִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תִזְכְּרוּ וְגו'.

זו עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וְכָל מָה שֶׁעָלְיָה - הָרִי זוֹ אֲסוּרָה. מִצָּא עָלֶיהָ יַיִנוֹת שְׁמָנִים וּסְלִתוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁכִּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב עַל גְּבֵי הַמְּזֻבַּח - אֲסוּר. כָּלִים הַמְּשַׁתְּמָשׁוֹת בָּהֶן, בַּגּוֹפָה - אֲסוּרִין, שְׁלֵא בַּגּוֹפָה - מִתְּרִין. אֵף כָּלִים הַמְּשַׁתְּמָשׁוֹת בָּהֶן וּבַגּוֹפָה, גִּנְבוֹם כּוֹמְרִים וּמְכָרוֹם - הָרִי אֵלּוֹ מִתְּרִין.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דְּבָרִים ז): לֹא תַחֲמַד כֶּסֶף. וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר: כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶן. כִּיִּצַד יִתְקִימוּ שְׁנֵי כְּתוּבִים הַלְלוּ? בֵּין שְׁגוּפָן לְבוֹשׁ בָּהֶן, בֵּין שְׁאִין גּוֹפָן לְבוֹשׁ בָּהֶן - אֲסוּרִין. "עִמָּהֶן" אֶת שְׁגוּפָה לְבוֹשׁ בָּהֶן - אֲסוּרִין, אֶת שְׁאִין גּוֹפָה לְבוֹשׁ בָּהֶן - מִתְּרִין. אֵף כָּלִים שְׁגוּפָה לְבוֹשׁ בָּהֶן, גִּנְבוֹם כּוֹמְרִים וּמְכָרוֹם - הָרִי אֵלּוֹ מִתְּרִין. מְרַקוּלִים וְכָל מָה שֶׁעָלְיוֹ - הָרִי זֶה אֲסוּר. מִצָּא עָלָיו יַיִנוֹת שְׁמָנִים וּסְלִתוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁכִּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב עַל גְּבֵי הַמְּזֻבַּח - אֲסוּר. מְעוֹת וְכָלִים - הָרִי אֵלּוֹ מִתְּרִין. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: מְעוֹת וְכָלִים שֶׁעַל גְּבֵי אֶבֶן הָעֲלִיוֹנָה - הָרִי אֵלּוֹ אֲסוּרִין. אֶבְנִים שֶׁנִּשְׂרָו מִן הַמְּרַקוּלִים, אִם הֵיוּ נִרְאוֹת עִמוֹ - אֲסוּרוֹת, וְאִם לֹא - מִתְּרוֹת. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ תְּפוּסוֹת לוֹ - אֲסוּרוֹת, וְשְׁאִינָן תְּפוּסוֹת לוֹ - מִתְּרוֹת. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִבִּיא אֶבְנִים

מִן הַמְּרַקוּלִים - הָרִי אֵלּוֹ אֲסוּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱסָרוּ לְעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. עוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁהִבִּיא אֶבְנִים מִן הַמְּרַקוּלִים - הָרִי אֵלּוֹ מִתְּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּעֲבוֹדַת כּוֹכְבִים שֶׁהִנִּיחָהּ בְּעָלְיָה, וּמְרַקוּלִים שֶׁנֶּעֱקָרוּ מִמְּקוֹמוֹ - מִתֵּר בַּהֲנָאָה. בְּזוּרְק אֶבֶן בְּמְרַקוּלִים מָהוּ אוֹמֵר? (מִשְׁלֵי כו) כְּצִרּוֹר אֶבֶן בְּמַרְגְּמָה כֵּן נוֹתֵן לְכִסִּיל כְּבוֹד. כִּשֵׁם שֶׁזוּרְק אֶבֶן בְּמְרַקוּלִים - מְכַבְּדוֹ וְאִין יוֹדַע כְּבוֹד, כֵּךְ כָּל הַמְּכַבֵּד רִשָּׁע - מְכַבְּדוֹ וְאִין יוֹדַע כְּבוֹד. דְּבָר אַחֵר: כְּצִרּוֹר אֶבֶן, כִּשֵׁם שֶׁזוּרְק אֶבֶן בְּמְרַקוּלִים - עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, כֵּךְ כָּל הַמְּכַבֵּד רִשָּׁע - הָרִי זֶה כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים. דְּבָר אַחֵר: כְּצִרּוֹר אֶבֶן, כִּשֵׁם שֶׁזוּרְק אֶבֶן בְּמְרַקוּלִים - מִתְּחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, כֵּךְ הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בִּיצְרוֹ - מִתְּחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּשׁוֹנָה לְתַלְמִיד רִשָּׁע מָהוּ אוֹמֵר? כְּצִרּוֹר אֶבֶן בְּמַרְגְּמָה, כִּשֵׁם שֶׁזוּרְק אֶבֶן בְּמְרַקוּלִים - עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, כֵּךְ הַשׁוֹנָה לְתַלְמִיד רִשָּׁע - כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יָיָ עִם מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר דְּסִינַי בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא בְּחַד לִירְחָא תַנְיָנָא בְּשִׁמְתָא תַנְיִיתָא לְמַפְקָהוֹן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם לְמִימַר:

וַיְדַבֵּר – בַּמִּדְבָּר סִינַי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. מִתּוֹךְ חֲבֵתוֹן לְפָנָיו, מוֹנֶה אוֹתָם כֹּל שְׁעָה. כְּשִׁינְצִאוּ מִמִּצְרַיִם, מְנַאָן; וּכְשִׁנְפְּלוּ בְּעַגְלָה, מְנַאָן, לִידַע מַנְיָן הַנּוֹתָרִים; כְּשִׁבְּא לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינְתוֹ עֲלֵיהֶם, מְנַאָם. בְּאֶחָד בְּנִיסוֹן הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן, וּבְאֶחָד בְּאַיִר מְנַאָם.

שָׂאוּ אֶת־רֵאשִׁי כָּל־עַדְתְּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגֻלְתָּם:

קָבִילוּ יַת חוֹשְׁבֵן כָּל כְּנֻשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזַרְעֵיהוֹן לְבֵית אֲבֹהֵיהוֹן בְּמִנְיָן שְׁמֵהוֹן כָּל דְּכוּרָא לְגֻלְגֻלְתָּהוֹן:

לְמִשְׁפַּחְתָּם – לִידַע מַנְיָן כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט. לְבֵית אֲבֹתָם – מִי שְׁאֲבִיו מִשְׁבֵּט אֶחָד וְאִמּוֹ מִשְׁבֵּט אַחֵר, יָקוּם עַל שְׁבֵט אֲבִיו. לְגֻלְגֻלְתָּם – עַל יַדֵּי שְׁקָלִים, בְּקַע לְגֻלְגֻלְתָּהוֹן.

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלַעֲלִיא כָּל נָפִיק חֵילָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּמְנֹן תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצַבָּאתָם אִתָּהּ וְאַהֲרֹן:

מִבְּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלִיא כָּל נָפִיק חֵילָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּמְנֹן יְתַהוֹן לְחֵילֵיהוֹן אִתָּהּ וְאַהֲרֹן:

כָּל יֵצֵא צָבָא – מַגִּיד שְׁאִין יוֹצֵא בְּצָבָא פְּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים.

וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֵאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְעַמְכוֹן יִהוֹן גּוּבְרָא גּוּבְרָא לְשִׁבְטָא גְּבַר רֵישׁ לְבֵית אֲבֹהֵיהוֹ הוּא:

וְאִתְּכֶם יִהְיוּ – כְּשִׁתְּפַקְדוּ אוֹתָם, יִהְיוּ עִמְכֶם נְשִׂיא כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט.

וְאַלְהֵי שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֵאוּבֵן אֲלִיצוֹר בֶּן־שִׁדְיָאוֹר:

וְאַלִּין שְׁמֵהֶת גּוּבְרֵיא דִּיקוּמוֹן עַמְכוֹן לְרֵאוּבֵן אֲלִיצוֹר בְּרִ שִׁדְיָאוֹר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישְׁדָּי:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישְׁדָּי:

לִיהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב:

לִיהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב:

לִישָׁשׁוֹר נַתַּנָּאֵל בֶּן־צוּעָר:

לִישָׁשׁוֹר נַתַּנָּאֵל בֶּן צוּעָר:

לְזַבּוּלֹן אֲלִיאָב בֶּן־חֵלֹן:

לְזַבּוּלֹן אֲלִיאָב בֶּן־חֵלֹן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֲלִישָׁמַע בֶּן־עַמִּיהוּד לְמִנְשֵׁה גַמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוֹר:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֲלִישָׁמַע בֶּן עַמִּיהוּד לְמִנְשֵׁה גַמְלִיאֵל בֶּן פְּדָהצוֹר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידֹן בֶּן־גְּדֵעוֹנִי:

לְבִנְיָמִן אֲבִידֹן בֶּן־גְּדֵעוֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישְׁדָּי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן עַמִּישְׁדָּי:

לְאֲשֶׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עַכְרֹן:

לְאֲשֶׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן עַכְרֹן:

לְגָד אֲלִיסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְגָד אֲלִיסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן:

לְנַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן עֵינָן:

אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה נְשִׂיאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רֵאשֵׁי אֲלִפֵּי יִשְׂרָאֵל הֵם:

אֵלִין מְעַרְעֵי כְּנֻשְׁתָּא רַבְרַבִּי שְׁבִטֵי אֲבֹהֵיהוֹן רֵישֵׁי אֲלִפֵּי דְיִשְׂרָאֵל אֲנֹן:

אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה – הַנִּקְרָאִים לְכָל דְּבַר חֲשִׁיבוֹת שְׁבִעְדָּה.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשִׁמְתָּ:

וַדְּבַר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יַת גּוּבְרֵיא הָאֵלִין דְּאִתְּפְּרָשוּ בְּשְׁמֵהוֹן:

את האנשים האלה – את שנים עשר נשיאים הללו. אשר נקבו – לו פאן בשמות.

וְאֵת כָּל־הַעֲדָה הַקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתְקַלְדּוּ עֲלֵי־מִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְעֵילָא לְגִילְגָּלְתָּם:

וַיִּתְקַלְדּוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם – הֵבִיאוּ סְפָרֵי יְחוּסֵיהֶם וְעַד־יְחֻזְקָת לְדָתָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְהִתְיַחֵס עַל הַשָּׁבֹט.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַר סִינַי:

שני

וַיְהִי בְּגִי־רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת לְגִילְגָּלְתָּם כָּל־זָכָר מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְעֵילָא כָּל יֵצֵא צָבָא:

מִגִּבְיַת־הַיַּד לְשִׁבְטָא דְרְאוּבֵן אַרְבַּעַיִן וְשָׁמָּה אֶלְפִין וְחֲמִישׁ מֵאָה:

לְבִנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם כָּל־זָכָר מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְעֵילָא כָּל יֵצֵא צָבָא:

מִגִּבְיַת־הַיַּד לְשִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן חֲמִישִׁין וְחֲמִישָׁא אֶלְפִין וְתַלְתַּי מֵאָה:

לְבִנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְעֵילָא כָּל יֵצֵא צָבָא:

מִגִּבְיַת־הַיַּד לְשִׁבְטָא דְגָד אַרְבַּעַיִן וְחֲמִישָׁא אֶלְפִין וְשִׁשׁ מֵאֹת וְחֲמִישִׁים:

לְבִנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְעֵילָא כָּל יֵצֵא צָבָא:

מִגִּבְיַת־הַיַּד לְשִׁבְטָא דְיְהוּדָה אַרְבַּעַיִן וְשִׁבְעִים אֶלְפִין וְשִׁשׁ מֵאֹת:

לְבִנֵי יִשְׂשָׁכָר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְעֵילָא כָּל יֵצֵא צָבָא:

מִגִּבְיַת־הַיַּד לְשִׁבְטָא דְיִשְׂשָׁכָר חֲמִישִׁין וְאַרְבַּעַיִן אֶלְפִין וְאַרְבַּע מֵאֹת:

לְבִנֵי זְבוּלֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שָׁמוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְעֵילָא כָּל יֵצֵא צָבָא:

מִגִּבְיַת־הַיַּד לְשִׁבְטָא דְזְבוּלֹן חֲמִישִׁין וְשִׁבְעַיִן אֶלְפִין וְאַרְבַּע מֵאֹת:

לבני יוסף לבני אפרים תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא:

לבני יוסף לבני אפרים תולדתהוּן לזרעיתהוּן לבית אבתהוּן במנן שמהוּן מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נְפִיק חֵילָא:

פקדיהם למטה אפרים ארבעים אלה וחמש מאות:

מנניהוּן לשבטא דאפרים ארבעין אלפין וחמש מאה:

לבני מנשה תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא:

לבני מנשה תולדתהוּן לזרעיתהוּן לבית אבתהוּן במנן שמהוּן מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נְפִיק חֵילָא:

פקדיהם למטה מנשה שנים ושלשים אלה ומאתים:

מנניהוּן לשבטא דמנשה תלתין ותריין אלפין ומאתן:

לבני בנימין תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא:

לבני בנימין תולדתהוּן לזרעיתהוּן לבית אבתהוּן במנן שמהוּן מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נְפִיק חֵילָא:

פקדיהם למטה בנימין חמשה ושלשים אלה וארבע מאות:

מנניהוּן לשבטא דבנימין תלתין וחמשה אלפין וארבע מאה:

לבני דן תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא:

לבני דן תולדתהוּן לזרעיתהוּן לבית אבתהוּן במנן שמהוּן מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נְפִיק חֵילָא:

פקדיהם למטה דן שנים ושלשים אלה ושבע מאות:

מנניהוּן לשבטא דדן שתין ותריין אלפין ושבע מאה:

לבני אשר תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא:

לבני אשר תולדתהוּן לזרעיתהוּן לבית אבתהוּן במנן שמהוּן מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נְפִיק חֵילָא:

פקדיהם למטה אשר אחד וארבעים אלה וחמש מאות:

מנניהוּן לשבטא דאשר ארבעין וחד אלפין וחמש מאה:

בני נפתלי תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמת מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא:

בני נפתלי תולדתהוּן לזרעיתהוּן לבית אבתהוּן במנן שמהוּן מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נְפִיק חֵילָא:

פקדיהם למטה נפתלי שלשה וחמשים אלה וארבע מאות:

מנניהוּן לשבטא דנפתלי חמשים ותלתא אלפין וארבע מאה:

אלה הפקדים אשר פקד משה ואהרן ובני ישראל שנים עשר איש איש-אחד לבית-אבתיו היו:

אלין מנניהא דמנא משה ואהרן ורבבי ישראל תרי עשר גוברין גוברא חד לבית אבתיהוּן הוּן:

ויהיו כל-פקודי בני-ישראל לבית אבתם מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כֹּל-יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל:

והוּן כֹּל מנני בני ישראל לבית אבתהוּן מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נְפִיק חֵילָא בְּיִשְׂרָאֵל:

ויהיו כל-הפקדים שש-מאות אלה ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים:

והוּן כֹּל מנניהא שית מאה ותלתא אלפין וחמש מאה וחמשים:

והלויים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם:

וליואי לשבטא דאבתהוּן לא אתמניאו ביניהוּן:

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

אך את-מטה לוי לא תפקד ואת-ראשם לא תשא בתוך בני ישראל:

ברם נת שבטא דלוי לא תמני ונת חושפנהוּן לא תקביל בגו בני ישראל:

ואף את משה לוי לא תפקד – כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר: צפה הקדוש ברוך הוא שעתידה לעמד גזרה על כל הנמניו מן עשרים שנה ומעלה, שימותו במדבר; אמר: אל יהיו אלו בכלל, לפי שהם שלי, שלא טעו בעגל.

ואתה הפקד את הלויים על משכון העזת ועל כל-כליו ועל כל-אשר-לו המה ישאו את-המשכון ואת-כל-כליו והם ישרתהו וסביב למשכון יתנו:

ואת מני ית לינאי על משכנא דסהדותא ועל כל מנוהי ועל כל דליה אנון ויטלון ית משכנא וית כל מנוהי ואנון ישמשוניה וסחור סחור למשכנא ישרון:

ואתה הפקד את הלויים – כתרגומו: "מני", לשון מנוי שררה על דבר שהוא ממנה עליו, כמו: "ונפקד המלך פקידים".

ובנסע המשכון יורידו אתו הלויים ובחנת המשכון יקימו אתו הלויים ויתר הקרב יומת:

ובמטל משכנא יפרקון יתיה לינאי ובמשרי משכנא יקימון יתיה לינאי וחילוני דיקרב יתקטיל:

יורידו אתו – כתרגומו: "יפרקון"; כשבאין לסע במדבר ממסע למסע, היו מפרקין אותו מהקמתו, ונושאים אותו עד מקום אשר ישכון שם הענן ויתנו שם, ומקימין אותו. ויתר הקרב – לעבודתם זו. יומת – בידי שמים.

ותנו בני ישראל איש על-מתנהו ואיש על-דגלו לצבאתם:

וישרון בני ישראל גבר על משרוהי וגבר על טקסיה לחיליהון:

ואיש על דגלו – כמו שהדגלים סדורים בספר זה, שלשה שבטים לכל דגל.

והלויים יתנו סביב למשכון העזת ולא-יהיה קצף על-עזת בני ישראל ושמרו הלויים את-משמרת משכון העדות:

ולינאי ישרון סחור סחור למשכנא דסהדותא ולא יהי ויגזא על כנשתא דבני ישראל ויטרון לינאי ית משרת משכנא דסהדותא:

ולא יהיה קצף – אם תעשו כמצנתי, לא יהיה קצף; ואם לאו, שיפנסו זרים בעבודתם זו, יהיה קצף, כמו שפצינו במעשה קרח: "כי יצא הקצף" וגומר.

ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה י-הוה את-משה בן עשו:

ועבדו בני ישראל ככל דפקיד יי ית משה בן עבדו:

שלישי

פרשת הדגלים

ויזבר י-הוה אל-משה ואל-אהרן לאמר:

ומליל יי עם משה ולא-הרון למימר:

איש על-דגלו באתת לבית אבתם יתנו בני ישראל מנגד סביב לאהל-מועד יתנו:

גבר על טקסיה באתנון לבית אבהתהון ישרון בני ישראל מקביל סחור סחור למשכון זמנא ישרון:

באתת – כל דגל יהיה לו אות, מפה צבועה תלויה בו, צבעו של זה לא כצבעו של זה. צבע כל אחד כגון אבנו הקבועה בחשן, ומתוך כך נכיר כל אחד את דגלו. דבר אחר: באתת לבית אבתם, באות שמסר להם יעקב אביהם לשנשאוהו ממצרים, שנאמר: "ויעשו בניו לו כן כאשר צוהו": יהודה ויששכר וזבולון וישאוהו מן המזרח, וראובן ושמעון וגד מן הדרום וכו' וכו', כדאיתא בתנחומא בפרשה זו. מנגד – מרחוק מיל, כמו שנאמר ביהושע: "אף רחוק יהיה ביניכם ובינו כאלפים אמה", שיוכלו לבא בשבת; משה ואהרן ובניו, הלויים חונים בסמוך לו.

והחנים קדמה מזרחה דגל מתנה יהודה לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן-עמינדב:

ודשרן קדומא מדנתא טיקס משרית יהודה לחיליהון ורבא לבני יהודה נחשון בר עמינדב:

קדמה – לפנים הקרינה קדם, ואיזו? זו רוס מזרחית. והמערב קרוי 'אחור'.

וצבאו ופקדיהם ארבעה ושבעים אלף ושש מאות:

וחיליה ומניניהון שבעין וארבעא אלפין ושית מאה:

והחנים עליו מטה יששכר ונשיא לבני יששכר נתנאל בן-צווער:

ודשרן סמיכין עלוהי שבטא דיששכר ורבא לבני יששכר נתנאל בר צווער:

וצבאו ופקדיו ארבעה ותמשים אלף וארבע מאות:

וחיליה ומניניהו תמשיין וארבעא אלפין וארבע מאה:

מטה זבולון ונשיא לבני זבולון אליאב בן-חלון:

שבטא דזבולון ורבא לבני זבולון אליאב בר חלון:

וצבאו ופקדיו שבעה ותמשים אלף וארבע מאות:

וחיליה ומניניהו תמשיין ושבעא אלפין וארבע מאה:

<p>כָּל־הַפְּקָדִים לַמַּחֲנֵה יְהוּדָה מֵאֵת אֵלֶּף וּשְׁמֹנִים אֵלֶּף וּשְׁשַׁת־אֲלָפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת לְצַבָּאתָם רֵאשֹׁנָה יִסְעוּ:</p>	<p>כָּל מְנַיֵּנָא לַמְּשָׁרִית יְהוּדָה מֵאָה וּתְמִנּוּ וּשְׁתָּא אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאָה לְחִילִיהוֹן בְּקַדְמִיתָא נְטִלִין:</p>
<p>רֵאשֹׁנָה יִסְעוּ – כְּשֵׁרוֹאִין הֶעָנָן מִסְּמֵלֶךְ, תּוֹקְעִין הַפְּהַנִּים בְּחִצּוֹצְרוֹת, וְנוֹסַע מַחֲנֵה יְהוּדָה תְּחִלָּה. וּכְשֶׁהוֹלְכִין – הוֹלְכִין כְּדָרָה חֲנִינָתוֹ: הַלּוּיִם וְהַעֲגָלוֹת בְּאִמְצַע, דָּגֵל יְהוּדָה בְּמִזְרַח, וְשָׁל רְאוּבֵן בְּדָרוֹם, וְשָׁל אֶפְרַיִם בְּמַעֲרָב, וְשָׁל דָן בְּצָפוֹן.</p>	<p>כָּל מְנַיֵּנָא לַמְּשָׁרִית יְהוּדָה מֵאָה וּתְמִנּוּ וּשְׁתָּא אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאָה לְחִילִיהוֹן בְּקַדְמִיתָא נְטִלִין:</p>
<p>דָּגֵל מַחֲנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה לְצַבָּאתָם וְנָשִׂיא לְבָנֵי רְאוּבֵן אֲלִיצוֹר בֶּן־שְׂדִיאוֹר:</p>	<p>טִיקַס מְשָׁרִית רְאוּבֵן דְּרוּמָא לְחִילִיהוֹן וְרַבָּא לְבָנֵי רְאוּבֵן אֲלִיצוֹר בֶּר שְׂדִיאוֹר:</p>
<p>וּצַבָּאוֹ וּפְקֻדָּיו שָׁשָׂה וְאַרְבָּעִים אֵלֶּף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:</p>	<p>וְחִילִיָּה וּמְנַיֵּנֹהֵי אַרְבָּעִין וּשְׁתָּא אֲלָפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה:</p>
<p>וְהַחֹנָם עָלָיו מִטָּה שְׁמַעוֹן וְנָשִׂיא לְבָנֵי שְׁמַעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי:</p>	<p>וְדָשָׁרֹן סְמִיכִין עֲלוּהֵי שְׁבֻטָא דְּשְׁמַעוֹן וְרַבָּא לְבָנֵי שְׁמַעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּר צוּרִישַׁדָּי:</p>
<p>וּצַבָּאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֵלֶּף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת:</p>	<p>וְחִילִיָּה וּמְנַיֵּנֹהֵי חֲמִשִּׁין וַחֲמִשָּׁא אֲלָפִין וּתְלַת מֵאָה:</p>
<p>וּמִטָּה גָּד וְנָשִׂיא לְבָנֵי גָד אֶלְיָסָף בֶּן־רְעוּאֵל:</p>	<p>וּשְׁבֻטָא דְּגָד וְרַבָּא לְבָנֵי גָד אֶלְיָסָף בֶּר רְעוּאֵל:</p>
<p>וּצַבָּאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם חַמְּשָׁה וְאַרְבָּעִים אֵלֶּף וּשְׁשֵׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:</p>	<p>וְחִילִיָּה וּמְנַיֵּנֹהֵי אַרְבָּעִין וַחֲמִשָּׁא אֲלָפִין וּשְׁשֵׁי מֵאָה וַחֲמִשִּׁין:</p>
<p>כָּל־הַפְּקָדִים לַמַּחֲנֵה רְאוּבֵן מֵאֵת אֵלֶּף וְאַחַד וַחֲמִשִּׁים אֵלֶּף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים לְצַבָּאתָם וּשְׁנַיִם יִסְעוּ:</p>	<p>כָּל מְנַיֵּנָא לַמְּשָׁרִית רְאוּבֵן מֵאָה וַחֲמִשִּׁין וְחַד אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאָה וַחֲמִשִּׁין לְחִילִיהוֹן בְּתַנְיִיתָא נְטִלִין:</p>
<p>וְנוֹסַע אַהֲל־מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלּוּיִם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֵה כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵּן יִסְעוּ אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדַגְלֵיהֶם:</p>	<p>וְנָטִיל מִשְׁכּוֹן זְמַנָּא מְשָׁרִית לִינוּאֵי בְּגוּ מְשָׁרִיתָא כְּמָא דְּשָׁרוּן כּוּן נְטִלִין גְּבַר עַל אַתְרֵיהּ לְטַקְסִיָּהוֹן:</p>
<p>וְנוֹסַע אַהֲל מוֹעֵד – לְאַחַר שְׁנֵי דָּגִלִים הַלּוּיִם. כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵּן יִסְעוּ – כְּמוֹ שְׁפָרְשִׁתִּי, הִלְכִיתֶן כְּחִנְיָתוֹ, כָּל דָּגֵל מְסֻלָּף לְרוּחַ הַקְּבוּעָה לוֹ. עַל יָדוֹ – עַל מְקוֹמוֹ. וְאִין לְשׁוֹן יָד זָו מִשְׁמַעוֹ, רוּחַ שָׁל צְדוּ קְרוּי "עַל יָדוֹ" הַסְּמוּכָה לוֹ לְכָל הוֹשָׁטַת יָדוֹ, אִי"ן שׁו"ן אִישׁ"א [בְּלַעַז.</p>	<p>כָּל מְנַיֵּנָא לַמְּשָׁרִית רְאוּבֵן מֵאָה וַחֲמִשִּׁין וְחַד אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאָה וַחֲמִשִּׁין לְחִילִיהוֹן בְּתַנְיִיתָא נְטִלִין:</p>
<p>דָּגֵל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצַבָּאתָם יִמָּה וְנָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֲלִישַׁמֶּע בֶּן־עַמִּיהוּד:</p>	<p>טִיקַס מְשָׁרִית אֶפְרַיִם לְחִילִיהוֹן מְעַרְבָא וְרַבָּא לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֲלִישַׁמֶּע בֶּר עַמִּיהוּד:</p>
<p>וּצַבָּאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֵלֶּף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:</p>	<p>וְחִילִיָּה וּמְנַיֵּנֹהֵי אַרְבָּעִין אֲלָפִין וַחֲמִישׁ מֵאָה:</p>
<p>וְעָלָיו מִטָּה מְנַשֶּׁה וְנָשִׂיא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלְיָאֵל בֶּן־פְּדָהצוֹר:</p>	<p>וְדָסְמִיכִין עֲלוּהֵי שְׁבֻטָא דְּמְנַשֶּׁה וְרַבָּא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלְיָאֵל בֶּר פְּדָהצוֹר:</p>
<p>וְעָלָיו – כְּתַרְגוּמוֹ: "וְדָסְמִיכִין עֲלוּהֵי".</p>	
<p>וּצַבָּאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וּמֵאוֹתָיִם:</p>	<p>וְחִילִיָּה וּמְנַיֵּנֹהֵי תְּלַתִּין וְתַרְיִין אֲלָפִין וּמֵאוֹתָיִם:</p>
<p>וּמִטָּה בְּנִימֹן וְנָשִׂיא לְבָנֵי בְּנִימֹן אַבִּיזָן בֶּן־גְּדַעֲנִי:</p>	<p>וּשְׁבֻטָא דְּבְנִימֹן וְרַבָּא לְבָנֵי בְּנִימֹן אַבִּיזָן בֶּר גְּדַעֲנִי:</p>
<p>וּצַבָּאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם חַמְּשָׁה וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:</p>	<p>וְחִילִיָּה וּמְנַיֵּנֹהֵי תְּלַתִּין וַחֲמִשָּׁא אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאָה:</p>
<p>כָּל־הַפְּקָדִים לַמַּחֲנֵה אֶפְרַיִם מֵאֵת אֵלֶּף וּשְׁמֹנֶת־ אֲלָפִים וּמֵאָה לְצַבָּאתָם וּשְׁלֹשִׁים יִסְעוּ:</p>	<p>כָּל מְנַיֵּנָא לַמְּשָׁרִית אֶפְרַיִם מֵאָה וּתְמִנָּא אֲלָפִין וּמֵאָה לְחִילִיהוֹן בְּתַלִּיתִיתָא נְטִלִין:</p>

טִיקַס מִשְׁרִית דָּן צְפוּנָא לְחִילִיהוֹן וְרַבָּא לְבָנֵי דָן אַחֵיעֶזֶר בְּרַעְמִישְׁדֵּי:	דָּגַל מִתְּנָה דָּן צְפֻנָה לְצַבָּאתָם וְנָשִׂיא לְבָנֵי דָן אַחֵיעֶזֶר בְּרַעְמִישְׁדֵּי:
וְחִילִיָּה וּמִנְיַנְיָהוֹן שְׁתֵּין וְתָרִין אֲלָפִין וְשִׁבְעַת מָאָה:	וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֲלָף וְשִׁבְעַת מָאוֹת:
וְדָשְׁרוּן סְמִיכִין עֲלוּהֵי שְׁבֻטָא דְאַשֶׁר וְרַבָּא לְבָנֵי אֲשֶׁר פְּגַעִיאַל בְּרַעְכְּרוֹן:	וְהַתְּנִים עָלָיו מִטָּה אֲשֶׁר וְנָשִׂיא לְבָנֵי אֲשֶׁר פְּגַעִיאַל בְּרַעְכְּרוֹן:
וְחִילִיָּה וּמִנְיַנְיָהוֹן אַרְבָּעִין וְחַד אֲלָפִין וְחַמִּישׁ מָאָה:	וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אַחַד וְאַרְבָּעִים אֲלָף וְחַמִּישׁ מָאוֹת:
וְשְׁבֻטָא דְנַפְתָּלִי וְרַבָּא לְבָנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בְּרַעְיָנוֹן:	וּמִטָּה נַפְתָּלִי וְנָשִׂיא לְבָנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בְּרַעְיָנוֹן:
וְחִילִיָּה וּמִנְיַנְיָהוֹן חֲמִשִּׁין וְתַלְתָּא אֲלָפִין וְאַרְבַּע מָאָה:	וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחַמִּשִּׁים אֲלָף וְאַרְבַּע מָאוֹת:
כָּל מִנְיַנְיָא לְמִשְׁרִית דָּן מָאָה וְחַמִּשִּׁין וְשִׁבְעָא אֲלָפִין וְשִׁית מָאָה בְּבִתְרִיתָא נְטֻלִין לְטַקְסִיָּהוֹן:	כָּל־הַפְּקֻדִים לְמִתְּנָה דָּן מָאָת אֲלָף וְשִׁבְעָה וְחַמִּשִּׁים אֲלָף וְשִׁשׁ מָאוֹת לְאַחֲרָנָה יִסְעוּ לְדַגְלֵיהֶם:
אֲלִין מִנְיַנְיָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אַבְהָתָהוֹן כָּל מִנְיַנְיָ מִשְׁרִיתָא לְחִילִיָּהוֹן שִׁית מָאָה וְתַלְתָּא אֲלָפִין וְחַמִּישׁ מָאָה וְחַמִּשִּׁין:	אֵלֶּה פְּקוּדֵי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אַבְתָּם כָּל־פְּקוּדֵי הַמִּחְנֵת לְצַבָּאתָם שְׁש־מָאוֹת אֲלָף וְשִׁלְשֵׁת אֲלָפִים וְחַמִּישׁ מָאוֹת וְחַמִּשִּׁים:
וְלִיּוֹאֵי לֹא אֶתְמַנְיָאוּ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יְת מִשָּׁה:	וְהַלּוּלָם לֹא הִתְפַקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:
וְעַבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל דְּפַקִּיד יְיָ יְת מִשָּׁה כּוֹן שְׁרוֹן לְטַקְסִיָּהוֹן וְכוֹן נְטֻלִין גְּבַר לְזַרְעִיתִיָּה עַל בֵּית אַבְהָתוֹהֵי:	וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְ-הוָה אֶת־ מֹשֶׁה בְּרַחֲמוֹ לְדַגְלֵיהֶם וְכוֹן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל־בֵּית אַבְתּוֹ:

פְּרִשְׁתַּת תּוֹלְדַת אֶהְרֹן

רְבִיעִי

וְאֵלִין תּוֹלְדַת אֶהְרֹן וּמִשָּׁה בְּיוֹמָא דְמַלְלִיל יְיָ יְת מִשָּׁה בְּטוֹרָא דְסִינַי:	וְאֵלֶּה תּוֹלְדַת אֶהְרֹן וּמִשָּׁה בְּיוֹם דְּבָר יְ-הוָה אֶת־ מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי:
וְאֵלֶּה תּוֹלְדַת אֶהְרֹן וּמִשָּׁה – וְאִינוּ מְזַכִּיר אֵלָּא בְּנֵי אֶהְרֹן; וְנִקְרְאוּ תּוֹלְדוֹת מִשָּׁה, לְפִי שְׁלַמְדָן תּוֹרָה. מְלַמֵּד שְׁכָל הַמְּלַמֵּד אֶת בֶּן חֻבְרוֹ תּוֹרָה, מַעֲלָה עָלָיו הַפְּתוּב כְּאֵלוֹ יְלָדוֹ. בְּיוֹם דְּבָר ה' אֶת מֹשֶׁה – נַעֲשׂוּ אֵלּוֹ הַתּוֹלְדוֹת שְׁלוֹ; שְׁלַמְדָן מַה שְׁלַמֵּד מִפִּי הַגְּבוּרָה.	
וְאֵלִין שְׁמֹת בְּנֵי־אֶהְרֹן הַבְּכֹר נֹדֵב וְאַבְיָהוּא וְאַלְעָזָר וְאִיתְמָר:	וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־אֶהְרֹן הַבְּכֹר נֹדֵב וְאַבְיָהוּא וְאַלְעָזָר וְאִיתְמָר:
אֲלִין שְׁמֹת בְּנֵי אֶהְרֹן כְּהֻנָּא דְאַתְרַבִּיאוּ דְאַתְקַרַב קוֹרְבָנָהוֹן לְשִׁמְשָׂא:	אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים הַמְּשַׁחִים אֲשֶׁר־ מִלֵּא יָדָם לְכַהֵן:
וּמִית נֹדֵב וְאַבְיָהוּא קָדָם יְיָ בְּקָרוּבִיָּהוֹן אִישְׁתָּא נּוֹכְרִיתָא קָדָם יְיָ בְּמִדְבָּרָא דְסִינַי וּבְנִין לֹא הָווּ לְהוֹן וְשִׁמִּישׁ אֲלְעָזָר וְאִיתְמָר עַל אִפִּי אֶהְרֹן אַבּוּהוֹן:	וַיָּמָת נֹדֵב וְאַבְיָהוּא לְפָנַי יְ-הוָה בְּהַקְרִבָם אִשׁ זָרָה לְפָנַי יְ-הוָה בְּמִדְבָּר סִינַי וּבְנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם וַיַּכְהוּן אֲלְעָזָר וְאִיתְמָר עַל־פָּנַי אֶהְרֹן אַבְיָהֶם:
וּמַלְלִיל יְיָ עִם מִשָּׁה לְמִימָר:	עַל פְּנֵי אֶהְרֹן – בְּסִינַי.
	וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

הקרב את-מטה לוי והעמדת אתו לפני אהרן
הפגן ושרתו אתו:
קריב ית שבטא דלוי ותקים יתיה קדם אהרן פהנא
וישמשון יתיה:

ושרתו אתו – ומהו השרות? "ושמרו את משמרתו". לפי ששמירת המקדש עליו, שלא יקרב זר, כמו שנאמר: "אתה ובניך ובית אביך אתה ומשאו את עון המקדש", והלויים הללו מסיעין אותם; זו היא השרות.

ושמרו את-משמרתו ואת-משמרת כל-העדה לפני אהל מועד לעבד את-עבדת המשפן:
וישרון ית מטרתיה וית מטרת כל פנשתא קדם משפן זמנא למפלח ית פולחן משפנא:

ושמרו את משמרתו – כל מנוי שהאדם ממנה עליו ומטל עליו לעשותו, קרוי "משמרת" בכל המקרא ובלשון משנה, כמו שאמרו בבבלי ותרש: "נהלא אין משמרת ומשמרתה שנה", וכן משמרות כהנה ולויה.

ושמרו את-כל-כלי אהל מועד ואת-משמרת בני ישראל לעבד את-עבדת המשפן:
וישרון ית כל מני משפן זמנא וית מטרת בני ישראל למפלח ית פולחן משפנא:

ואת משמרת בני ישראל – שכלן היו זקוקין לצרכי המקדש, אלא שהלויים באים תחתייהם בשליחותם; לפיכך לוקחים מהם המעשרות בשכרן, שנאמר: "כי שכר הוא לכם חלף עבדתכם".

ונתתה את-הלויים לאהרן ולבניו נתונם נתונם המה לו מאת בני ישראל:
ותתין ית לינאי לאהרן ולבנויה מסירין יהיבין אנון ליה מן בני ישראל:

נתונים המה לו – לעזרה. מאת בני ישראל – כמו 'מתוך בני ישראל'; כלומר: משאר כל העדה נבדלו לכך בגזרת המקום, והוא נתנם לו, שנאמר: "ונתתה את הלויים נתנים" וגומר.

ואת-אהרן ואת-בניו תפקד ושמרו את-כהנתם והגזר הקרב יומת:
ויאת אהרן וית בנויה תמני וישרון ית כהונתהון וחילוניה דיקרב יתקטיל:

ואת אהרן ואת בניו תפקד – לשון פקידות, ואינו לשון מנין. ושמרו את כהנתם – קבלת דמים וזריקה והקטרה, ועבודות המסורות לפהנים.

ויזבר י-הוה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

ואני הנה לקחתי את-הלויים מתוך בני ישראל תחת כל-בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים:
ואנא הוא קריבית ית לינאי מגו בני ישראל חלף כל בוכרא פתח ולדא מבני ישראל ויהון משמשין קדמי לינאי:

ואני הנה לקחתי – ואני, מהיכן זכיתי בהן? מתוך בני ישראל, שיהיו ישראל שוכרין אותן לשרות שלי; על ידי הבכורות זכיתי בהם ולקחתי תמורתם. לפי שהיתה העבודה בבכורות, וכשחטאו בעגל – נפסלו; והלויים, שלא עבדו עבודת אלילים, נבחרו תחתייהם.

כי לי כל-בכור ביום הפתי כל-בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל-בכור בישראל מאדם עד-בהמה לי יהיו אני י-הוה:
ארי דילי כל בוכרא ביומא דקטלית כל בוכרא בארעא דמצרים אקדישית קדמי כל בוכרא בישראל מאנשא עד בעירא דילי יהון אנא יי:

כי לי כל-בכור ביום הפתי כל-בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל-בכור בישראל מאדם עד-בהמה לי יהיו אני י-הוה:

חמישי פרשת פקודי הלויים

ויזבר י-הוה אל-משה במדבר סיני לאמר:
ומליל יי עם משה במדברא דסיני למימר:

פקד את-בני לוי לבית אבתם למשפתתם כל-זכר מבן-חודש ומעלה תפקדם:
מני ית בני לוי לבית אבהתהון לזרעיתהון כל זכורא מבר רתא ולעילא תמנינון:

מבן חודש ומעלה – משניצא מפלל נפלים הוא נמנה לקרא שומר משמרת הקדש. אמר רבי יהודה ברבי שלום: למוד הוא אותו השבט להיות נמנה מן הבטון, שנאמר: "אשר ילדה אתה ללוי במצרים"; עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה, ונמנית בשבעים נפש. שפשתא מונה חשבונם, לא תמצאם אלא שבעים חסר אחת, והיא השלימה את המנין.

ויפקד אתם משה על-פי י-הוה כאשר צוה:
ומנא יתהון משה על מימרא דיי כמא דאתפקד:

על פי ה' – אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם? אמר לו הקדוש ברוך הוא: עשה אתה שלה, ואני אעשה שלי. הלא משה ועמד על פתח האהל, והשכינה מסדמת לפניו, ובת קול יוצאת מן האהל ואומרת: כך נכף תינקות לש באהל זה. לכך נאמר "על פי ה'".

נהיו-אלה בני-לוי בשמתם גרשון וקהת ומררי:	והיו אליו בני לוי בשמתהון גרשון וקהת ומררי:
ואלה שמות בני-גרשון למשפחתם לבני ושמעי:	ואליו שמעת בני גרשון לזרעיתהון לבני ושמעי:
ובני קהת למשפחתם עמרם ויצהר חברון ועזיאל:	ובני קהת לזרעיתהון עמרם ויצהר חברון ועזיאל:
ובני מררי למשפחתם מחלי ומושי אלה הם משפחת הלוי לבית אבתם:	ובני מררי לזרעיתהון מחלי ומושי אליו אנון זרעית לוי לבית אבתהון:
לגרשון משפחת הלבני ומשפחת השמעי אלה הם משפחת הגרשגי:	לגרשון זרעית לבני וזרעית שמעי אליו אנון זרעית גרשון:
לגרשון משפחת הלבני – כלומר, "לגרשון" היו הפקודים "משפחת הלבני ומשפחת השמעי", פקודיהם כד נכד.	
פקדיהם במספר כל-זכר מבו-חדש ומעלה פקדיהם שבעת אלפים וחמש מאות:	מגניהון במנין כל זכורא מבר ירחא ולעילא מגניהון שבעא אלפין וחמיש מאה:
משפחת הגרשגי אתרי המשפן יחנו ימה:	זרעית גרשון אחורי משפנא ישרון מערבא:
ונשיא בית-אב לגרשגי אליסר בן-לאל:	ורב בית בא לבית גרשון אליסר בר לאל:
ומשמרת בני-גרשון באהל מועד המשפן והאהל מכסהו ומסד פתח אהל מועד:	ומטרת בני גרשון במשפן זמנא משפנא ופרסא חופאיה ופרסא דתרע משפן זמנא:
המשפן – יריעות הסתונות. והאהל – יריעות עזים העשויות לגג. מכסהו – עורות אילים ותקשים. ומסד פתח – הוא הנילון.	
וקלעי החצר ואת-מסד פתח החצר אשר על-המשפן ועל-המזבח סביב ואת מיתריו לכל עבדתו:	וסרדי דרתא ונת פרסא דתרע דרתא דעל משפנא ועל מדבחא סחור סחור ונת אטונוהי לכל פולחניה:
ואת מיתריו – של המשפן והאהל, ולא של חצר.	
ולקהת משפחת העמרמי ומשפחת היצהרי ומשפחת החברני ומשפחת העזיאל אלה הם משפחת הקהתי:	ולקהת זרעית עמרם וזרעית יצהר וזרעית חברון וזרעית עזיאל אליו אנון זרעית קהת:
במספר כל-זכר מבו-חדש ומעלה שמנת אלפים ושש מאות שמרי משמרת הקדש:	במנין כל זכורא מבר ירחא ולעילא תמנא אלפין ושית מאה נטרי מטרתא דקודשא:
משפחת בני-קהת יחנו על גרף המשפן תימנה:	זרעית בני קהת ישרון על שדא דמשפנא דרומא:
משפחת בני קהת יחנו וגומר תימנה – וסמוכין להם דגל ראובן ותמישים איש עם קרח ועדתו, שנמשכו עמהם במחלקתם.	
ונשיא בית-אב למשפחת הקהתי אליצפן בן-עזיאל:	ורב בית בא לזרעית קהת אליצפן בר עזיאל:
ומשמרתם הארו והשלחן והמנרה והמזבחת וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמסד וכל עבדתו:	ומטרתהון ארונא ופתורא ומנרתא ומדבחיא ומני קודשא דישמשון בהון ופרסא וכל פולחניה:
והמסד – היא הפרכת, שאף היא קרויה "פרכת המסד".	
ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן-אהרן הכהן פקדת שמרי משמרת הקדש:	ואמרפלא דמנא על רבבי ליואי אלעזר בר אהרן כהנא מתחות ידוהי ממונן נטרי מטרתא דקודשא:
ונשיא נשיאי הלוי – ממנה על כלם, ועל מה היא נשיאותו? "פקדת שמרי משמרת הקדש", על ידו היא פקדת כלם.	

למַרְרֵי מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלֵי וּמִשְׁפַּחַת הַמּוֹשֵׁי אֱלֹהֵי הָעָם מִשְׁפַּחַת מֶרְרִי:	למַרְרֵי זַרְעֵית מַחֲלֵי וְזַרְעֵית מּוֹשֵׁי אֱלֹהֵי אֲנֹנִי זַרְעֵית מֶרְרִי:
וּפְקֻדֵיהֶם בְּמִסְפָּר כָּל-זָכָר מִבְּנֵי-חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה נְשִׂיַת אֲלָפִים וּמֵאָתָּיִם:	וּמִנְיַנְיָהוֹן בְּמִנְיֵן כָּל דְּכוּרָא מִבְּרַחַא וּלְעֵילָא שְׂתָא אַלְפִין וּמֵאָתָּן:
וּנְשִׂיא בֵּית-אָב לְמִשְׁפַּחַת מֶרְרִי צוּרִיאֵל בְּרֵן אַבִּיחֵיִל עַל יַרְדֵּי הַמַּשְׁכָּן יַחְנוּ צָפְנָה:	וּרְב בֵּית בָּא לְזַרְעֵית מֶרְרִי צוּרִיאֵל בְּרַ אַבִּיחֵיִל עַל שְׂדָא דְּמִשְׁכָּנָא יִשְׂרוּן צָפּוּנָא:
וּפְקֻדַת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי מֶרְרִי קְרָשִׁי הַמַּשְׁכָּן וּבְרִיחִיו וְעַמְדָיו וְאֵ-דָגָיו וְכָל-כְּלָיו וְכָל עֲבֻדָתוֹ:	וְדַמְסִיר לְמַטְר לְבָנֵי מֶרְרִי דְפִי מִשְׁכָּנָא וְעֲבָרוּהִי וְעַמּוּדוּהִי וְסַמְכוּהִי וְכָל מְנוּהִי וְכָל פּוּלְחָנִיָּה:
וְעַמְדֵי הַחֲצָר סָבִיב וְאַדְנִיָּהֶם וַיִּתְדַתֶּם וַיִּמְיָתְרִיָּהֶם:	וְעַמּוּדֵי דְרַתָּא סַחּוּר סַחּוּר וְסַמְכִיָּהוֹן וְסַפִּיָּהוֹן וְאַטּוּנִיָּהוֹן:
וַיַּחְזִיב לְפָנָי הַמַּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנָי אֱהֵל־ מוֹעֵד וּמִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ וְאַהֲרֹן וּבָנָיו וְשָׂמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתֵּגֵר הַקָּרֵב יוֹמָת:	וְדַשְׁרוּן קָדָם מִשְׁכָּנָא קְדוּמָא קָדָם מִשְׁכָּן זְמָנָא מְדִנְחָא מִשָּׂה וְאַהֲרֹן וּבְנֵיהֶם נְטָרִין מִטְרָתָא דְקוּדְשָׁא לְמִטְרַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲלוּנֵי דִיקָרֵב יִתְקַטִּיל:
מִשָּׂה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו – וְסַמְכִין לְהֵם דְּגַל מַחֲנֵה יְהוּדָה, וַיַּחֲזִיב עֲלֵיוּ יִשְׁשַׁכָּר וְזַבּוּלוֹן; טוֹב לְצַדִּיק, טוֹב לְשֹׁכֵנוּ. לְפִי שְׁהִיוּ שְׁכֵנָיו שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁהִיָּה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, נַעֲשֶׂה גְדוּלִים בַּתּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: "יְהוּדָה מַחֲקִי"; "וּמִבְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר יוֹדְעֵי בֵּינָה" וְגוֹמֵר, מֵאֲתִים רֵאשִׁי סְנֵהֲדָרָאוֹת; "וּמִזְבּוּלוֹן מִשְׁכִּים בְּשִׁבְט סוֹפֵר".	
כָּל-פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-פִּי יְ-הוָה לְמִשְׁפַּחַתֶּם כָּל-זָכָר מִבְּנֵי-חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה שָׁנִים וְעֶשְׂרִים אָלֶף:	כָּל מִנְיַנֵי לִינְאֵי דְמָנָא מִשָּׂה וְאַהֲרֹן עַל מִימְרָא דִּינֵי לְזַרְעֵיתָהוֹן כָּל דְּכוּרָא מִבְּרַחַא וּלְעֵילָא עֲשָׂרִין וְתַרְיֵן אַלְפִין:
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן – נִקְוֵד עַל אַהֲרֹן, לוֹמֵר שְׁלֵא הֵיָה בְּמִנְיֵן גְּרִשׁוֹן – שְׁבַעַת אֲלָפִים וְחַמֶּשׁ מֵאוֹת, בְּנֵי קֵהַת – שְׁמוֹנַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת, בְּנֵי מֶרְרִי – שְׁשַׁת אֲלָפִים וּמֵאָתָּיִם. וְלָמָּה לֹא כָּלְלוּ עִם הַשָּׂאֵר, וַיִּפְדוּ אֶת הַבְּכוֹרוֹת, וְלֹא יִהְיוּ זְקוּקִים הַשְּׁלֵשָׁה וְשִׁבְעִים וּמֵאָתָּיִם בְּכוֹרוֹת הַעוֹדְפִים עַל הַמִּנְיֵן לְפַדְיוֹן? אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּמַסְכַּת בְּכוֹרוֹת: אוֹתָן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת לוֹיִם – בְּכוֹרוֹת הָיוּ, וְדַיִם שִׁיפְקִיעוּ עֲצָמָם מִן הַפְּדִיּוֹן.	
שישי	פְּרֻשַׁת פְּדִיּוֹן הַבְּכוֹרוֹת
וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה פָּקַד כָּל-בְּכֹר זָכָר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי-חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה וְשָׂא אֶת מִסְפָּר שְׁמֹתֶם:	וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מְנֵי כָּל בְּכוֹרֵיָא דְּכוּרֵיָא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּרַחַא וּלְעֵילָא וְקַבִּיל יַת חוּשְׁבֹן שְׁמֹתָהוֹן:
פָּקַד כָּל בְּכֹר זָכָר וְגוֹמֵר מִבְּנֵי חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה – מִשְׁיַצָּא מִכָּלֵל סַפֵּק נְפִלִים.	
וְלִקְחָתָּ אֶת-הַלְוִיִּם לִי אֲנִי יְ-הוָה תַּחַת כָּל-בְּכֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל-בְּכֹר בְּבֵהֵמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וְתִקְרִיב יַת לִינְאֵי קְדָמֵי אֲנָא יְיָ חֲלָף כָּל בּוֹכְרָא בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּת בְּעִירָא דְּלִינְאֵי חֲלָף כָּל בּוֹכְרָא בְּבִיעִירָא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל:
וַיִּפְקַד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֹתוֹ אֶת-כָּל-בְּכֹר בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל:	וּמָנָא מֹשֶׁה כַּמָּא דְּפַקִּיד יְיָ יִתִּיהָ יַת כָּל בּוֹכְרָא בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל:
וַיְהִי כָּל-בְּכֹר זָכָר בְּמִסְפָּר שְׁמֹת מִבְּנֵי-חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה לְפַקְדֵיהֶם שָׁנִים וְעֶשְׂרִים אֲלָף שְׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים וּמֵאָתָּיִם:	וַיְהוּ כָּל בְּכוֹרֵיָא דְּכוּרֵיָא בְּמִנְיֵן שְׁמֹתָן מִבְּרַחַא וּלְעֵילָא לְמִנְיַנְיָהוֹן עֲשָׂרִין וְתַרְיֵן אֲלָפִין וּמֵאָתָּן וְשִׁבְעִין וְתַלְתָּא:
וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

קח את־הלויים תחת פל־בכור בבני ישראל ואת־
בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֵמַתָּם וְהִיוּ־לִי הַלְוִיִּם אֲנִי יְ-הוָה:

קריב ית לינאי חלה כל בוכרא בבני ישראל וית בעירא
דלינאי חלה בעירהון ויהון משמשין קדמי לינאי אנא יי:

ואת בהמת הלויים וגומר – לא פדו בהמות הלויים את בכורי בהמה טהורה של ישראל, אלא את פטרי חמוריהם; ושה אחד של בן לוי פטר
כמה פטרי חמורים של ישראל. מדע, שהרי מנה העודפים באדם, ולא מנה העודפים בבהמה.

ואת פדויי השלשה והשבעים והמאתים העדפים
על־הלויים מבכור בני ישראל:

ואת פדויי השלשה וגומר – ואת הבכורות הצריכין להפדות בהם, אלו השלשה ושבעים ומאתים העודפים בהם יתרים על הלויים, מהם
תקח חמשת שקלים לגלגלת. כך היתה מכירתו של יוסף, עשרים כסף, שהיה בכורה של רחל.

ותתן פדויהם לאהרן ולבניו פדויי העדפים בהם:
ותתן פספא לאהרן ולבנוהי פורקן דיתירין בהון:

ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת בשקל
הקדש תקח עשרים גרה השקל:

ותסב חמיש חמיש סלעין לגלגלתא בסלעי קודשא תסב
עשרין מעין סלעא:

ונתתה הפספא לאהרן ולבניו פדויי העדפים בהם:
ויקח משה את כסף הפדיום מאת העדפים על
פדויי הלויים:

ותתן פספא לאהרן ולבנוהי פורקן דיתירין בהון:
ונסיב משה ית כסף פורקנהון מן דיתירין על פריקי
לינאי:

העדפים על פדויי הלויים – על אותן שפדו הלויים בגופן.
מאת בכור בני ישראל לקח את־הכסף חמשה
וששים ושלש מאות ואלף בשקל הקדש:

מון בכוריא דבני ישראל נסיב ית פספא אלה ותלת מאה
ושתיין וחמיש סלעין בסלעי קודשא:

חמשה ושישים ושלש מאות ואלף – כך סכום החשבון, חמשת שקלים לגלגלת. למאתים בכורות – אלף שקל; לשבעים בכורות – שלש
מאות וחמשים שקל; לשלשה בכורות – חמשה עשר שקל. אמר: כיצד אעשה? בכור שאומר לו: תן חמשת שקלים, יאמר לי: אני מפדויי
הלויים! מה עשה? הביא שנים ועשרים אלף פתקין, וכתב עליהם 'בן לוי', ומאתים ושבעים ושלשה פתקין כתב עליהן: "חמשה שקלים".
בללו ונתנו בקלפי; אמר להם: בואו וטלו פתקיכם לפי הגורל.

ותתן משה את־כסף הפדיום לאהרן ולבניו על־פי
יְ-הוָה כאשר צוה יְ-הוָה את־משה:

שביעי

וידבר יְ-הוָה אל־משה ואל־אהרן לאמר:
נשא את־ראש בני קהת מתוך בני לוי למשפחתם
לבית אבתם:

מון בכוריא דבני ישראל נסיב ית פספא אלה ותלת מאה
ושתיין וחמיש סלעין בסלעי קודשא:

נשא את ראש וגומר – מנה מהם את הראויין לעבודת משא, והם מבן שלשים עד בן חמשים שנה. והפחות משלשים – לא נתמלא פחו;
מכאן אמרו: "בן שלשים לכת"; והיותר על בן חמשים, פחו מכחיש מעתה.

מבר תלתין שניין ולעילא ועד בר חמשיין שניין כל דאתי
לחילא למעבד עבידתא במשפון זמנא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

ויהב משה ית כסף פריקיא לאהרן ולבנוהי על מימרא
דיי כמא דפקיד יי ית משה:

קדש הקדשים – המקדש שבכלל: הארון, והשלחן והמנורה, והמזבחות, והפרכת וכלי שרת.

פרשת בני קהת

ובא אהרן ובניו בנסע המתנה והורדו את פרכת
המסך וכסו־בה את ארון העדת:

קבילו ית חושפון בני קהת מגו בני לוי לזרעיתהון לבית
אבהתהון:

ובא אהרן ובניו וגומר – יכניסו כל כלי וכלי לנרמקו המפרש לו בפרשה זו, ולא יצטרכו הלויים בני קהת אלא לשאת. בנסע המתנה –
כשהעגן מסמלק, הם יודעין שיסעו.

מבר תלתין שניין ולעילא ועד בר חמשיין שניין כל דאתי
לחילא למעבד עבידתא במשפון זמנא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

מבר תלתין שניין ולעילא ועד בר חמשיין שניין כל דאתי
לחילא למעבד עבידתא במשפון זמנא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

זאת עבדת בני־קהת באהל מועד קדש הקדשים:
דין פולחן בני קהת במשפון זמנא קודש קודשא:

וַיִּתְּנוּ עָלָיו עֹר תַחֲשׁ וּפְרָשׁוֹ בְּגַד־כְּלִיל
תְּכֵלֶת מִלְמַעְלָה וְשָׂמוּ בְדָיו:

וַיִּתְּנוּ עָלָיו עֹר תַחֲשׁ וּפְרָשׁוֹ בְּגַד־כְּלִיל
תְּכֵלֶת מִלְמַעְלָה וְשָׂמוּ בְדָיו:

וְעַל פְּתוּרָא דְלַחִים אֶפְיָא יִפְרָסוּן לְבוּשׁ תְּכֵלָא וַיִּתְּנוּ
עָלֹהֵי יָת מַגְסֵיָא וְיָת בְּזַפְיָא וְיָת מְכִילְתָּא וְיָת קֶסֶת
נְסוּכָא וְלַחְמָא תְּדִירָא עָלֹהֵי יְהִי:

וְעַל | שְׁלֶחַן הַפָּנִים יִפְרָשׁוּ בְּגַד תְּכֵלֶת וַנִּתְּנוּ עָלָיו
אֶת־הַקְּעָרֹת וְאֶת־הַכַּפֹּת וְאֶת־הַמְּנַקִּיֹּת וְאֵת קִשּׁוֹת
הַנְּסוּךְ וְלַחֵם הַתַּמִּיד עָלָיו יִהְיֶה:

קְעָרוֹת וּכְפוֹת וְקִשּׁוֹת וּמְנַקִּיֹּת – כָּבֵד פְּרָשְׁתִּי בַמְּלֶאכֶת הַמְּשָׁכָן. הַנְּסוּךְ – הַכֶּסֶי, לְשׁוֹן מְסוּךְ, כְּדֹכְתִּיב: "אֲשֶׁר יִסֹּךְ בְּהוֹן".

וַיִּפְרָסוּ עָלָיְהוֹן לְבוּשׁ צָבַע זָהוּרִי וַיְכַסּוּן יְתִיבָה בְּחוּפָאָה
דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא וַיִּשׂוּן יָת אַרְיִחוּהִי:

וּפְרָשׁוֹ עָלֵיהֶם בְּגַד תּוֹלַעַת שָׁנִי וְכָסוּ אֹתוֹ בַּמַּכְסָה
עֹר תַחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בְּדָיו:

וַיִּסְבוּן לְבוּשׁ תְּכֵלָא וַיְכַסּוּן יָת מְנַרְתָּא דְאַנְהוּרִי וְיָת
בוּצִינְהָא וְיָת צִיבְתָהָא וְיָת מַחְתְּיָתָהָא וְיָת כָּל מְגִי
שְׂמוּשָׁה דִישְׂמִשׁוֹן לַה בְּהוֹן:

וְלִקְחוּ | בְּגַד תְּכֵלֶת וְכָסוּ אֶת־מְנַרְתַּת הַמָּאוּר וְאֶת־
גְּרִתֶיהָ וְאֶת־מְלַקְחֶיהָ וְאֶת־מַחְתְּיָתָהָּ וְאֵת כָּל־כְּלֵי
שְׂמֹנֶה אֲשֶׁר יִשְׂרְתוּ־לָהּ בָּהֶם:

מְלַקְחֶיהָ – כָּמִין צָבַת שְׂמוּשָׁה בַּה אֵת הַפְּתִילָה לְכָל צַד שִׁירְצָה. מַחְתְּיָתָהָּ – כָּמִין כַּף קִטְנָה, וְשׁוּלְיָהּ פְּשׁוּטִין וְלֹא סְגֻלְגָלִים, וְאִין לַה מְחַצָּה
לְפָנֶיהָ אֵלָא מַצְדֵּיהָ, וְחוּמָה בַּה אֵת דְּשׁוֹן הַנְּרוֹת כְּשִׁמִּיטִיכּוֹן. גְּרִתֶיהָ – לוּצִי"ש | בְּלַעַז, שְׂנוֹתָנִים בְּהוֹן הַשָּׁמֶן וְהַפְּתִילוֹת.

וַיִּתְּנוּ יְתֵהּ וְיָת כָּל מְנַהָא לְחוּפָאָה דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא וַיִּתְּנוּ
עַל אַרְיִחָא:

וַנִּתְּנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כְּלֵיָהּ אֶל־מַכְסָה עֹר תַחֲשׁ
וַנִּתְּנוּ עַל־הַמּוּט:

אֵל מַכְסָה עֹר תַחֲשׁ – כָּמִין מְרַצוּף.

וְעַל מְזַבְחָא הַזֶּהָב יִפְרָשׁוּ בְּגַד תְּכֵלֶת וְכָסוּ אֹתוֹ
בַּמַּכְסָה עֹר תַחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בְּדָיו:

וְעַל | מְזַבְחָא הַזֶּהָב יִפְרָשׁוּ בְּגַד תְּכֵלֶת וְכָסוּ אֹתוֹ
בַּמַּכְסָה עֹר תַחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בְּדָיו:

וַיִּסְבוּן יָת כָּל מְגִי שְׂמוּשָׁה דִישְׂמִשׁוֹן בְּהוֹן בְּקוּדְשָׁא
וַיִּתְּנוּ לְלְבוּשׁ תְּכֵלָא וַיְכַסּוּן יְתֵהוֹן בְּחוּפָאָה דְּמִשְׁךְ
סָסְגוּנָא וַיִּתְּנוּ עַל אַרְיִחָא:

וְלִקְחוּ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשְּׂרָת אֲשֶׁר יִשְׂרְתוּ־בָּם
בְּקֹדֶשׁ וַנִּתְּנוּ אֶל־בְּגַד תְּכֵלֶת וְכָסוּ אוֹתָם בַּמַּכְסָה
עֹר תַחֲשׁ וַנִּתְּנוּ עַל־הַמּוּט:

אֵת כָּל כְּלֵי הַשְּׂרָת אֲשֶׁר יִשְׂרְתוּ בָּם בְּקֹדֶשׁ – בְּתוֹךְ הַמְּשָׁכָן, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ; וְהוֹן כְּלֵי הַקְּטָרֹת, שֶׁשְּׂמֶרְתִּין בָּהֶם בַּמְּזַבְּחַת הַפָּנִים.

וַיִּסְפוּן יָת קִטְמָא דְּמַזְבְּחָא וַיִּפְרָסוּן עָלֹהֵי לְבוּשׁ אַרְגָּוֹן:

וְדִשְׁנוּ אֶת־הַמְּזַבְּחַת וּפְרָשׁוֹ עָלָיו בְּגַד אַרְגָּמוֹן:

וְדִשְׁנוּ אֶת הַמְּזַבְּחַת – מְזַבְּחַת הַנְּחֹשֶׁת. וְדִשְׁנוּ – יָטְלוּ אֵת הַדָּשָׁן מֵעָלָיו. וּפְרָשׁוֹ עָלָיו בְּגַד אַרְגָּמוֹן – וְאֵשׁ שִׁירְדָה מִן הַשָּׂמִים רְבוּצָה מִסַּת הַבְּגָד
כְּאָרִי בְּשַׁעַת הַמַּסְעוֹת, וְאִינָה שׁוֹרְפָתוֹ, שֶׁהִיוּ כּוֹפִין עָלֶיהָ פְּסֻכְתָּר שֶׁל נְחֹשֶׁת.

וַיִּתְּנוּ עָלֹהֵי יָת כָּל מְנַהָי דִישְׂמִשׁוֹן עָלֹהֵי בְּהוֹן יָת
מַחְתְּיָתָא וְיָת צְנוּרִיתָא וְיָת מְגִרּוּפִיתָא וְיָת מְזַרְקִיָּא כָּל
מְגִי מְזַבְּחָא וַיִּפְרָסוּן עָלֹהֵי חוּפָאָה דְּמִשְׁךְ סָסְגוּנָא
וַיִּשׂוּן אַרְיִחוּהִי:

וַנִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־כְּלָיו אֲשֶׁר יִשְׂרְתוּ עָלָיו בָּהֶם
אֶת־הַמַּחְתָּת אֶת־הַמְּזַלְגָת וְאֶת־הַיַּעֲצִים וְאֶת־
הַמְּזַרְקָת כָּל כְּלֵי הַמְּזַבְּחַת וּפְרָשׁוֹ עָלָיו כְּסוּי עֹר
תַחֲשׁ וְשָׂמוּ בְדָיו:

מַחְתָּת – שֶׁבְּהוֹן חוֹתִים גְּחָלִים לְתַרומַת הַדָּשָׁן, הַעֲשׂוּיָה כָּמִין מַחְבַּת שְׂאִין לַה אֵלָא שְׁלֹשׁ מַחְצוֹת, וּמְלַפְנֶיהָ שׁוֹאֲבַת אֵת הַגְּחָלִים. מְזַלְגָת –
צְנוּרוֹת שֶׁל נְחֹשֶׁת, שֶׁבְּהוֹן מִכִּין בְּאִיבָרִים שֶׁעַל הַמְּזַבְּחַת לְהַפְּכוֹ, כְּדֵי שִׁיתְעַפְּלוּ יָפָה וּמֵהָר. יַעֲצִים – הֵם מְגִרְפוֹת, וּבְלַעַז וִידִי"ל, וְהוֹן שֶׁל נְחֹשֶׁת,
וּבְהוֹן מְכַבְּדִין אֵת הַדָּשָׁן מֵעַל הַמְּזַבְּחַת.

וַיִּשְׂבְּעוּ אֶהְרֹן וּבְנָיו לְכַסְּתָהּ יָת קוּדְשָׁהּ וְיָת כָּל מְגִי
קוּדְשָׁהּ בְּמִטְל מִשְׂרִיתָא וּבְתַר כּוֹן יִיעָלוּן בְּגִי קֶהַת לְמִטְל
וְלֹא יִקְרְבוּן לְקוּדְשָׁהּ וְלֹא יָמוּתוּן דִּין מִטוּל בְּגִי קֶהַת
בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

וְכִלְהָ אֶהְרֹן וּבְנָיו לְכַסְּתָהּ אֶת־הַקְּדֹשׁ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו
הַקְּדֹשׁ בְּנֹסֵעַ הַמַּחְנֶה וְאֶת־רִיכּוֹן יָבֵאוּ בְּגִי־קֶהַת
לְשֹׂאת וְלֹא־יָגְעוּ אֶל־הַקְּדֹשׁ וּנְמָתוּ אֵלָה מִשָּׂא בְּגִי־
קֶהַת בְּאֶהְל מוֹעֵד:

לְכַסְּתָהּ אֶת הַקְּדֹשׁ – הָאָרוֹן וְהַמְּזַבְּחַת. וְאֵת כָּל כְּלֵי הַקְּדֹשׁ – הַמְּנוֹרָה וְכָלֵי שְׂרָת. וּנְמָתוּ – שָׂאִם יָגְעוּ, סָבְיַן מִיתָה בִּיַדֵי שְׂמִיָּם.

וּפְקַדְתָּ אֶלְעָזָר וּבְנֵי-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן שְׁמֹן הַמֵּאֹרֹת
וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
פְּקַדְתָּ כָּל-הַמִּשְׁכָּן וְכָל-אֲשֶׁר-בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבְכָלֵיו:
וּדְמָסִיר לְאֶלְעָזָר בֶּר אֶהֱרֹן כֹּהֵנָא מִשְׁחָא דְאַנְהֵרוּתָא
וּקְטוֹרֶת בּוֹסְמֵיָא וּמִנְחַתָּא תְּדִירָא וּמִשְׁחָא דְרְבוּתָא
מְסַרְתָּ כָּל מִשְׁכָּנָא וְכָל דְבֵיָה בְּקוֹדֶשׁא וּבְמִנְוָהֵי:

וּפְקַדְתָּ אֶלְעָזָר – שֶׁהוּא מְמַנֶּה עֲלֵיהֶם לְשֹׂאת אוֹתָם: שְׁמֹן, וּקְטֹרֶת, וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וּמִנְחַת הַתָּמִיד – עָלָיו מְטֵל לְצוּוֹת וּלְזָרוּ וּלְהַקְרִיב בְּעַת
חֲגִגְתּוֹ. פְּקַדְתָּ כָּל הַמִּשְׁכָּן – וְעוֹד הָיָה מְמַנֶּה עַל מִשְׂא בְנֵי קֹהֵת, לְצוּוֹת אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְעַל מִשְׂאוֹ, וְהוּא הַמִּשְׁכָּן וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ, כָּל
הַסְּדוּרִים לְמַעַלְהָ בְּפִרְשָׁה זֹאת. אֲבָל מִשְׂא בְנֵי גֵרְשׁוֹן וּמִרְרֵי, שְׂאִינֵן מִקֹּדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, עַל פִּי אֵיתְמַר הָיָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב בְּפִרְשַׁת 'נִשְׂא'.

וַיְדַבֵּר יְיָ-הוֹיָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אֶהֱרֹן לֵאמֹר:
וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וּלְאֶהֱרֹן לְמִימַר:

אֶל-תִּכְרְיֵתוּ אֶת-שִׁבְט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֹתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם:
אֵל תִּכְרִיתוּ – אֵל תִּגְרְמוּ לָהֶם שְׂיִמּוֹתוֹ.

וְזֹאת וְעָשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת-
קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים אֶהֱרֹן וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ
אִישׁ עַל-עֲבֹדָתוֹ וְאֶל-מִשְׂאוֹ:
וְדָא עֲבִידוּ לְהוֹן וְיִיחֹזוּן וְלֹא יָמוּתוּן בְּמַקְרָבְהוֹן לְקוֹדֶשׁ
קוֹדֶשׁיָא אֶהֱרֹן וּבְנֵוָהֵי יִיעָלוּן וְיִמְנוּן יְתִהוֹן גְּבַר גְּבַר עַל
פוֹלְחָנֵיהָ וּלְמִטּוּלֵיהָ:

וְלֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כְּבֹלַע אֶת-הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ:
וְלֹא יִיעָלוּן לְמַחְזֵי כַד מְכַסֵּן יְת מְגֵי קוֹדֶשׁא וְלֹא יָמוּתוּן:

וְלֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כְּבֹלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ – לְתוֹךְ נִרְתִּיק שְׁלוֹ, כְּמוֹ שְׂמִפְרֵשׁ לְמַעַלְהָ בְּפִרְשָׁה זֹאת: "וּפְרָשׁוּ עָלָיו כְּגַד פְּלוֹנֵי וְכֶסֶף אוֹתוֹ בְּמַכְסָה פְּלוֹנֵי";
וּבְלוּעַ שְׁלוֹ הוּא כְּסוּיֹ.

כא בן-שמים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו הפציי-בה: וניעש הרע בעיני י-הוה פתועבת הגולם אשר הוריש י-הוה מפני בני ישראל: וישב ויבן את-הבמות אשר אבד חזקתו אביו ויקם מזבחת לפעל ויעש אשרה פאשר עשה אחאב מלך ישראל וישתחו לכל-צבא השמים ויעבד אתם: ובנה מזבחת בבית י-הוה אשר אמר י-הוה בירושלם אשים את-שמי: ויבן מזבחות לכל-צבא השמים בשתי חצרות בית י-הוה: והעביר את-בנו באש ועוגן ונחש ועשה אוב וידענים הרבה לעשות הרע בעיני י-הוה להכעיס: וישם את-פסל האשרה אשר עשה בבית אשר אמר י-הוה אל-דוד ואל-שלמה בנו בבית הזה ובירושלם אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את-שמי לעולם: ולא אסיף להניד רגל ישראל מן-האדמה אשר נתתי לאבותם רק א-ישמרו לעשות ככל אשר צויתים ולכל-התורה אשר-צוה אתם עבדי משה: ולא שמעו ויתעם מנשה לעשות את-הרע מן-הגולם אשר השמיד י-הוה מפני בני ישראל: ויזכר י-הוה בנד-עבדיו הנביאים לאמר: יעז אשר עשה מנשה מלך-יהודה התעבות האלה הרע מכל אשר-עשו האמרי אשר לפגיו ויחטא גם-את-יהודה בגלוליו: לכן פה-אמר י-הוה א-להי ישראל הנגל מביא רעה על-ירושלם ויהודה אשר פל-שמעה תצלנה שתי אזניו: ונטיתי על-ירושלם את קו שמרון ואת-משקלת בית אחאב ומחיתי את-ירושלם פאשר-ימחה את-הצלחת מחה והפך על-פניה: ונטשתי את שארית נחלתי ונתתים בנד איביהם והני לבו ולמשסה לכל-איביהם: יעז אשר עשו את-הרע בעיני ויהנו מכעסים אתי מן-היום אשר יצאו אבותם ממצרים ועד היום הזה: וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר-מלא את-ירושלם פה לכה לבד מחטאתו אשר החטיא את-יהודה לעשות הרע בעיני י-הוה: ולתר דברי מנשה וכל-אשר עשה וחתאתו אשר חטא הלא-הם כתובים על-ספר דברי הימים למלכי יהודה: וישכב מנשה עם-אבתיו ויקבר בגו-ביתו בגו-עזא וימלך אמון בנו תחתיו: בן-עשרים ושתים שנה אמון במלכו ושתים שנים מלך בירושלם ושם אמו משלמת בת-חרוץ מו-יטבה: וניעש הרע בעיני י-הוה פאשר עשה מנשה אביו: וילך בכל-הדרך

אשר-הלך אביו ויעבד את-הגללים אשר עבד אביו וישתחו להם: ויעזב את-י-הוה א-להי אבתיו ולא הלך בדרך י-הוה: ויקשרו עבדי-אמון עליו וימיתו את-המלך בביתו: ויבן עם-הארץ את כל-הקשרים על-המלך אמון וימליכו עם-הארץ את-יאשיהו בנו תחתיו: וינתר דברי אמון אשר עשה הלא-הם כתובים על-ספר דברי הימים למלכי יהודה: ויקבר אתו בקברתו בגו-עזא וימלך יאשיהו בנו תחתיו:

כב בן-שמנה שנה יאשיהו במלכו ושלשים ואחת שנה מלך בירושלם ושם אמו ידעה בת-עדה מבצקת: וניעש הישר בעיני י-הוה וילך בכל-דרך דוד אביו ולא-סר ימין ושמאול: ויהי בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו שלח המלך את-שפן בן-אצליהו בן-משלם הספר בית י-הוה לאמר: עלה אל-חלקיהו הפהן הגדול ויתם את-הכסף המובא בית י-הוה אשר אספו שמרי הסף מאת העם: ויתנוהו על-יד עשי המלאכה המפקדים בית י-הוה ויתנו אתו לעשי המלאכה אשר בבית י-הוה לתזק בידק הבית: לתרשים ולבנים ולגדרים ולקנות עצים ואבני מחצב לתזק את-הבית: אך לא-יחשב אתם הכסף הנתן על-ידם כי באמונה הם עשים: ויאמר חלקיהו הפהן הגדול על-שפן הספר ספר התורה מצאתי בבית י-הוה ויתן חלקיה את-הספר אל-שפן ויקראהו: ויבא שפן הספר אל-המלך וישב את-המלך דבר ויאמר התיכו עבדיך את-הכסף הנמצא בבית ויתנוהו על-יד עשי המלאכה המפקדים בית י-הוה: ויגד שפן הספר למלך לאמר ספר נתן לי חלקיה הפהן ויקראהו שפן לפני המלך: ויהי כשמע המלך את-דברי ספר התורה ויקרע את-בגדיו: ויבא המלך את-חלקיה הפהן ואת-אחיקם בן-שפן ואת-עכבור בן-מיכה ואת שפן הספר ואת עשיה עבד-המלך לאמר: לכו דרשו את-י-הוה בעדי ובעד-העם ובעד כל-יהודה על-דברי הספר הנמצא הזה פי-גדולה חמת י-הוה אשר-היא נצתה בנו על אשר לא-שמעו אבתינו על-דברי הספר הזה לעשות ככל-הפיתוב עלינו: ויילך חלקיהו הפהן ואחיקם ועכבור ושפן ועשיה אל-חלקיה הנביאה אשתו שלם בן-תקנה בן-חרתס שמר הבגדים והיא ישבת בירושלם במשנה ויזכרו אליה: ונתאמר אליהם פה-אמר י-הוה א-להי

ישראל אמרו לאיש אשר שלח אתכם אלי: כה אמר י-הוה הנני מביא רעה אליהמקום הזה ועלי ישוביו את כל-דברי הספר אשר קרא מלך יהודה: תחת אשר עזבוני ויקטרו לא-להים אחרים למען הכעיסוני בכל מעשה ידיהם ונצתה חמתי במקום הזה ולא תכבה: ואל-מלך יהודה השלח אתכם לדרש אתי-הוה כה תאמרו אליו כה-אמר י-הוה א-לתי ישראל הדברים אשר שמעת: ויען רד-לבבך ותפגעו מפני י-הוה בשמעך אשר דברתי עליה המקום הזה ועלי-ישוביו להיות לשמה ולקללה ותקרע את-בגדיך ותבכה לפני וגם אנכי שמעתי נאמי-הוה: לכן הנני אסף עלי-אבותי ונאספת אל-קברתי בשלום ולא-תראינה עיניך בכל הרעה אשר-אני מביא עליהמקום הזה וישבו את-המלך דבר:

כג וישלח המלך ויאספו אליו כל-זקני יהודה וירושלם: ויפעל המלך בית-י-הוה וכל-איש יהודה וכל-ישובי ירושלם אתו והכהנים והנביאים וכל-העם למקטן ועד-גדול ויקרא באזניהם את-כל-דברי ספר הברית הנמצא בבית י-הוה: ויעמד המלך עליהעמוד ויכרת את-הברית לפני י-הוה ללכת אחר י-הוה ולשמר מצותיו ואת-עדותיו ואת-חקתיו בכל-לב ובכל-נפש להקים את-דברי הברית הזאת הכתבים עליהספר הזה ויעמד פליהעם בברית: ויצו המלך את-חלקיהו הפלח הגדול ואת-כהני המשנה ואת-שמרי הסף להוציא מהיכל י-הוה את פליהפלים העשויים לבעל ולאשרה ולכל צבא השמים וישרפם מחוץ לירושלם בשדמות קדרון ונשא את-עפרם בית-אל: והשבית את-הכמרים אשר נתנו מלכי יהודה ויקטר בפמות בערי יהודה ומסבי ירושלם ואת-המקטרים לבעל לשמש ולירח ולמזלות ולכל צבא השמים: ויצא את-האשרה מבית י-הוה מחוץ לירושלם אל-גתל קדרון וישרף אתה בגתל קדרון ויזק לעפר וישלך את-עפרה עלי-קבר בני העם: ויחץ את-בתי הקדשים אשר בבית י-הוה אשר הנשים ארגות שם בתים לאשרה: ויבא את-פליהכהנים מערי יהודה ויטמא את-הבמות אשר קטרו-שמה הפהנים מגבע עד-באר שבע ונתץ את-במות השערים אשר-פחת שער יהושע שר-העיר אשר-על-שמאול איש בשער העיר: אף

לא יעלו כהני הבמות אל-מזבח י-הוה בירושלם כי אם-אכלו מצות בתוך אחיהם: וטמא את-התפת אשר בגי בני בן-הגם לבלתי להעביר איש את-בנו ואת-בתו באש למלך: וישבת את-הסוטים אשר נתנו מלכי יהודה לשמש מבא בית-י-הוה אל-לשפת גתל-מלך הסרים אשר בפוררים ואת-מרכבות השמש שרף באש: ואת-המזבחות אשר עליהגג עלית אחז אשר-עשו מלכי יהודה ואת-המזבחות אשר-עשה מנשה בשתי חצרות בית-י-הוה נתץ המלך ויך משם והשליך את-עפרם אל-גתל קדרון: ואת-הבמות אשר עלי-פני ירושלם אשר מימין להר-המשחית אשר בנה שלמה מלך-ישראל לעשתרתו שקץ צידנים ולכמוש שקץ מואב ולמלכם תועבת בני-עמון טמא המלך: וישבר את-המצבות ויכרת את-האשרים וימלא את-מקומם עצמות אדם: וגם את-המזבח אשר בבית-אל הבמה אשר עשה ירבעם בן-נבט אשר החטיא את-ישראל גם את-המזבח ההוא ואת-הבמה נתץ וישרף את-הבמה הזק לעפר ושרף אשרה: ויפן יאשיהו וירא את-הקברים אשר-שם בהר וישלח ויקח את-העצמות מן-הקברים וישרף עליהמזבח ויטמאהו כדבר י-הוה אשר קרא איש הא-להים אשר קרא את-הדברים האלה: ויאמר מה הציון הלז אשר אני ראה ויאמרו אליו אנשי העיר הקבר איש-הא-להים אשר-בא מיהודה ויקרא את-הדברים האלה אשר עשית על המזבח בית-אל: ויאמר הגיחו לו איש אלי-יגע עצמותיו וימלטו עצמותיו את עצמות הנביא אשר-בא משמרון: וגם את-פליבתי הבמות אשר בערי שמרון אשר עשו מלכי ישראל להכעיס הסיר יאשיהו ויעש להם פכל-המעשים אשר עשה בבית-אל: ויזבח את-פליכהני הבמות אשר-שם עליהמזבחות וישרף את-עצמות אדם עליהם וישב ירושלם: ויצו המלך את-פליהעם לאמר עשו פסח לי-הוה א-להיכם פפתוב על ספר הברית הזה: כי לא געשה פסח הזה מימיל השפטים אשר שפטו את-ישראל וכל ימי מלכי ישראל ומלכי יהודה: כי אם-בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו נעשה הפסח הזה לי-הוה בירושלם: וגם את-האבות ואת-הינדעים ואת-התרפים ואת-הגללים ואת פלי-השקצים אשר נראו בארץ יהודה ובירושלם בער

יֹאשִׁיָהוּ לְמַעַן הָקִים אֶת־דְּבַר הַתּוֹרָה הַכְּתוּבִים עַל־
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מֵצֵא חֲלֻקְתּוֹ הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה: וְכִמְהוּ
לֹא־הָיָה לְפָנָיו מִלֶּדֶ אֲשֶׁר־שָׁב אֵלֵי־הוֹה בְּכָל־לִבּוֹ
וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מַאֲדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו
לֹא־יָקָם כְּמָהוּ: אָדָּא | לֹא־שָׁב יְהוָה מִחֲרוֹן אַפּוֹ
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר־תָּרַח אַפּוֹ בִּיהוּדָה עַל פְּלִי־הַכְּעֻסִים אֲשֶׁר
הִכְעִיסוּ מִנִּשְׂאָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה גַּם אֶת־יְהוּדָה אֲסִיר
מֵעַל פְּנֵי כַּאֲשֶׁר הִסְרַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וּמֵאַסְתִּי אֶת־
הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־בְּחֻרְתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־הַבַּיִת
אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם: וַיִּתֵּר דְּבַר יֹאשִׁיָהוּ
וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַר
הַיְמִיִם לְמַלְכֵי יְהוּדָה: בְּיָמָיו עָלָה פְּרַעְה נֹכַח מֶלֶךְ־
מִצְרַיִם עַל־מֶלֶךְ אֲשׁוּר עַל־זִהְרֵה־פָּרַת וַיִּלְחַם הַמֶּלֶךְ
יֹאשִׁיָהוּ לְקִרְאָתוֹ וַיִּמִּיתָהוּ בַּמָּגֵדוֹ כִּרְאָתוֹ אֹתוֹ:
וַיִּרְכַּבְהוּ עֲבָדָיו מִתּ מַמְגֵדוֹ וַיִּבְאֵהוּ יְרוּשָׁלַם
וַיִּקְבְּרָהוּ בַקְּבָרָתוֹ וַיִּקַּח עִם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־
יֹאשִׁיָהוּ וַיִּמְשְׁתּוּ אֹתוֹ וַיִּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו: בְּיָמֵי־
עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמַלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים
מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ חַמּוּטַל בַּת־יְרִמְיָהוּ מִלְבָּנָה:
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו:
וַיֹּאסֶרְהוּ פְּרַעְה נֹכַח בַּרְבֵּלָה בְּאֶרֶץ חַמָּת מִמֶּלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וַיִּתֵּן־עָנָשׁ עַל־הָאָרֶץ מֵאֵה כַּפֶּר־כֶּסֶף וְכַפֶּר
זָהָב: וַיִּמְלֶךְ פְּרַעְה נֹכַח אֶת־אֲלִיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָהוּ
תַּחַת יֹאשִׁיָהוּ אָבִיו וַיִּסָּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־
יְהוֹאָחָז לָקַח וַיָּבֵא מִצְרַיִם וַיִּמָּת שָׁם: וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב
נָתַן יְהוֹיָקִים לְפְרַעְה אֶדְ הָעֵרִיד אֶת־הָאָרֶץ לְתַת אֶת־
הַכֶּסֶף עַל־פִּי פְּרַעְה אִישׁ כַּעֲרָכּוֹ נָגַשׁ אֶת־הַכֶּסֶף
וְאֶת־הַזָּהָב אֶת־עַם הָאָרֶץ לְתַת לְפְרַעְה נֹכַח: בְּיָמֵי־
עֲשָׂרִים וַחֲמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמַלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה
שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ זְבוּדָה בַת־פְּדֵיָה מִן־
רוּמָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ
אֲבֹתָיו:

כֹּד בְּיָמָיו עָלָה נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לוֹ
יְהוֹיָקִים עֹבֵד שְׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּשָּׁב וַיִּמְרַד־בּוֹ: וַיִּשְׁלַח
יְהוָה בּוֹ אֶת־גְּדוּדֵי כַשְׁ־דִּים וְאֶת־גְּדוּדֵי אַרְם וְאֶת
גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת גְּדוּדֵי בְּגִי־עַמּוֹן וַיִּשְׁלַחֵם בִּיהוּדָה
לְהֵאבִידוֹ כְּדָבָר יְהוָה אֲשֶׁר דָּבָר בְּיַד עֲבָדָיו
הַנְּבִיאִים: אָדָּא | עַל־פִּי יְהוָה הִיָּתָה בִּיהוּדָה לְהִסִּיר
מֵעַל פְּנֵיו בַּחֲטָאת מִנִּשְׂאָה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה: וְגַם דָּם־
הַנָּקִי אֲשֶׁר שָׁפַךְ וַיִּמְלֵא אֶת־יְרוּשָׁלַם דָּם נָקִי וְלֹא־

אָבָה יְהוָה לְסַלֵּחַ: וַיִּתֵּר דְּבַר יְהוֹיָקִים וְכָל־אֲשֶׁר
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבַר הַיְמִיִם לְמַלְכֵי
יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב יְהוֹיָקִים עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֶךְ יְהוֹיָכִין
בְּנוֹ תַּחֲתָיו: וְלֹא־הִסִּיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְצֵאת
מֵאֶרֶצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל מַגְחַל מִצְרַיִם עַד־זִהְרֵה־
פָּרַת כֹּל אֲשֶׁר הִיָּתָה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם: בְּיָמֵי־שִׁמְשׁוֹ
עָשְׂרֵה שָׁנָה יְהוֹיָכִין בְּמַלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא בַת־אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלַם:
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו:
בְּעַת הַהִיא עָלוּ עֲבָדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַם
וַתִּבֵּא הָעִיר בַּמָּצוֹר: וַיָּבֵא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־
הָעִיר וְעֲבָדָיו צָרִים עָלֶיהָ: וַיִּצָּא יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־
יְהוּדָה עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וְעֲבָדָיו וּשְׁרָיו
וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשְּׁנַת שְׁמֹנֶה לְמַלְכוֹ:
וַיִּצָּא מִשָּׁם אֶת־כָּל־אוֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וְאוֹצְרוֹת
בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּקְצָץ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה
שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בַּהֵיכָל יְהוָה כַּאֲשֶׁר דָּבָר
יְהוָה: וְהַגָּלָה אֶת־כָּל־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־כָּל־הַשָּׂרִים
וְאֶת | כָּל־גְּבוּרֵי הַחֵיל עֲשֻׂרַת אֲלָפִים גּוֹלָה וְכָל־
הַחֲרָשׁ וְהַמְּסַגֵּר לֹא נִשְׂאָר זוֹלַת דָּלַת עִם־הָאָרֶץ:
וַיִּגְזַל אֶת־יְהוֹיָכִין בְּבִלְהָ וְאֶת־אִם הַמֶּלֶךְ וְאֶת־נְשֵׁי
הַמֶּלֶךְ וְאֶת־סָרִיסָיו וְאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ הוֹלִיד גּוֹלָה
מִירוּשָׁלַם בְּבִלְהָ: וְאֶת כָּל־אֲנָשֵׁי הַחֵיל שִׁבְעַת
אֲלָפִים וְהַחֲרָשׁ וְהַמְּסַגֵּר אֲלֶף הַכֹּל גְּבוּרִים עֲשָׂי
מִלְחָמָה וַיְבִיאֵם מֶלֶךְ־בָּבֶל גּוֹלָה בְּבִלְהָ: וַיִּמְלֶךְ מֶלֶךְ־
בָּבֶל אֶת־מַתַּנְיָה דָדוֹ תַּחֲתָיו וַיִּסָּב אֶת־שְׁמוֹ צְדַקְיָהוּ:
בְּיָמֵי־עֲשָׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צְדַקְיָהוּ בְּמַלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה
שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ חַמּוּטַל בַּת־יְרִמְיָהוּ
מִלְבָּנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
יְהוֹיָקִים: כִּי | עַל־אֵף יְהוָה הִיָּתָה בִּירוּשָׁלַם
וּבִיהוּדָה עַד־הַשְּׁלֹכּוֹ אַתֵּם מֵעַל פְּנֵיו וַיִּמְרַד צְדַקְיָהוּ
בְּמֶלֶךְ בָּבֶל:

כֹּה וַיְהִי בַשְּׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמַלְכוֹ בַּחֲדָשׁ הָעֲשִׂירִי
בְּעֶשְׂרוֹ לַחֲדָשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הוּא וְכָל־
חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּתֵּן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דִּינָק סָבִיב:
וַתִּבֵּא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עֲשָׂתֵי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמֶלֶךְ
צְדַקְיָהוּ: בַּתְּשַׁעָה לַחֲדָשׁ וַיִּחַזַק הָרַעֵב בְּעִיר וְלֹא־
הָיָה לָחֵם לַעַם הָאָרֶץ: וַתִּבְקַע הָעִיר וְכָל־אֲנָשֵׁי
הַמִּלְחָמָה הִלְלִילָה דָרָךְ שָׁעָר וּבֵין הַחַמְתִּים אֲשֶׁר
עַל־גֹּן הַמֶּלֶךְ וְכַשְׁ־דִּים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיִּלְחַם דָּרָךְ

הַעֲרָבָה: וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׁ-דִּים אַחַר הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁגּוּ
 אֹתוֹ בְּעָרְבוֹת יַרְחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נִפְצוּ מֵעָלָיו: וַיִּתְּפֹשׂוּ
 אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל רַב־לְתָה וַיִּדְבְּרוּ
 אִתּוֹ מִשְׁפָּט: וְאֶת־בְּנֵי צְדָקָתָהּ שָׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאֶת־
 עֵינָיו צְדָקָתָהּ עֹזֵר וַיֹּאסְרֶהוּ בְּנֻחַשְׁתִּים וַיִּבְאֶהוּ בְּבָל:
 וַיִּבְחַדֵּשׁ הַחֲמִישִׁי בַשְּׂבָעָה לַחֹדֶשׁ הַיָּא שְׁנַת תְּשַׁע־
 עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּא
 נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַם:
 וַיִּשְׁרַף אֶת־בֵּית־יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־כָּל־בְּתֵי
 יְרוּשָׁלַם וְאֶת־כָּל־בֵּית גְּדוֹל שָׂרָף בְּאֵשׁ: וְאֶת־חוֹמַת
 יְרוּשָׁלַם סָבִיב נִתְּצוּ כָּל־חֵיל כַּשְׁ-דִּים אֲשֶׁר רַב־
 טַבָּחִים: וְאֵת יֵתֵר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בְּעִיר וְאֶת־
 הַגִּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל־הַמֶּלֶךְ בָּבֶל וְאֵת יֵתֵר הַהַמּוֹן
 הַגָּלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים: וַיַּמְדַּלְתָּ הָאָרֶץ הַשְּׂאִיר
 רַב־טַבָּחִים לְכַרְמִים וּלְיַגְבִּים: וְאֶת־עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת
 אֲשֶׁר בֵּית־יְהוָה וְאֶת־הַמְּכַנּוֹת וְאֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת
 אֲשֶׁר בְּבֵית־יְהוָה שָׁבְרוּ כַּשְׁ-דִּים וַיִּשְׂאוּ אֶת־
 נְחֹשֶׁתָם בְּבָלָה: וְאֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיַּעֲשִׂים וְאֶת־
 הַמְּזֻמְרוֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר
 יִשְׂרָתוּ־בָם לְקַחוּ: וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמְּזֻרְקוֹת
 אֲשֶׁר זָהָב זָהָב וְאֶשְׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לְקַח רַב־טַבָּחִים:
 וְהַעַמּוּדִים וְשָׁנִים הַיָּם הָאֶחָד וְהַמְּכַנּוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה
 שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה לֹא־הֵינָה מִשְׁקָל לְנְחֹשֶׁת כָּל־
 הַכְּלִים הָאֵלֶּה: שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת וְהַעַמּוּד
 הָאֶחָד וְכַתְּרַת עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכְּתָרַת שְׁלֹשׁ
 אַמּוֹת וְשִׁבְכָה וְרַמְגִּים עַל־הַכְּתָרַת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת
 וְכֹאֵלֶּה לַעַמּוּד הַשְּׁנַי עַל־הַשְּׂבָכָה: וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים
 אֶת־שָׂרְיָה כְּהֵן הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָהוּ כְּהֵן מִשְׁנֵה וְאֶת־
 שְׁלֹשֶׁת שְׂמָרֵי הַסֶּף: וּמִן־הָעִיר לְקַח סָרִיס אֶחָד

אֲשֶׁר־הוּא פְּקִיד וְעַל־אֲנָשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְחַמְשָׁה
 אֲנָשִׁים מֵרָאִי פְּנֵי־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בְּעִיר וְאֵת
 הַסֶּפֶר שֶׁר הַצָּבָא הַמְּצַבָּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים
 אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ הַנִּמְצָאִים בְּעִיר: וַיִּקַּח אֹתָם
 נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וַיִּלְךְ אִתָּם עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל
 רַב־לְתָה: וַיִּבֶן אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיִּמְיַתֵּם בְּרַבְלָה בְּאָרֶץ
 חֲמַת וַיִּגַּל יְהוּדָה מֵעַל אֲדָמָתוֹ: וְהָעָם הַנִּשְׁאָר
 בְּאָרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הַשְּׂאִיר נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
 וַיִּפְקֵד עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן:
 וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־שָׂרֵי הַחֲלָלִים הַמָּה וְהָאֲנָשִׁים כִּי־
 הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ
 הַמְּצַפֶּה וַיִּשְׁמְעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וַיּוֹחֲנָן בֶּן־קָרֵחַ וְשָׂרְיָה
 בֶּן־תַּנְחֻמֵת הַגִּטְפָתִי וַיֹּאזְנִיָהוּ בֶן־הַמַּעֲכָתִי הַמָּה
 וְאֲנָשִׁיהֶם: וַיִּשְׁבַּע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ וַלְאֲנָשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר
 לָהֶם אֲלֵי־תִירָאוּ מֵעַבְדֵי הַכַּשְׁ-דִּים שָׁבוּ בְּאָרֶץ וְעַבְדוּ
 אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֵּטֵב לָכֶם: וַיְהִי וַיִּבְחַדֵּשׁ הַשְּׂבִיעִי בָּא
 יִשְׁמְעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה בֶּן־אֲלִישַׁמַּע מִזֶּרַע הַמְּלוֹכָה
 וְעָשְׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ וַיִּכּוּ אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּמַת וְאֶת־
 הַיְהוּדִים וְאֶת־הַכַּשְׁ-דִּים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ בַּמְּצַפֶּה:
 וַיִּקְמוּ כָּל־הָעָם מִקְטָן וְעַד־גְּדוֹל וְשָׂרֵי הַחֲלָלִים
 וַיָּבֹאוּ מִצָּרִים כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵי כַּשְׁ-דִּים: וַיְהִי
 בַשְּׁלִשִׁים וְשִׁבְעֵ שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 בַּשְּׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ נִשְׂאָ
 אֹיִל מִרְדֹּךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשְּׁנַת מַלְכוֹ אֶת־רֹאשׁ יְהוֹיָכִין
 מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִבֵּית כְּלָא: וַיִּדְבֵּר אִתּוֹ טָבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־
 כֶּסֶף מֵעַל כֶּסֶף הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל: וַיִּשְׁנֹא
 אֶת בְּגָדֵי כְּלָאוֹ וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד לְפָנָיו כָּל־יְמֵי חַיָּו:
 וַיֹּאדְחֻתּוּ אַרְחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יּוֹם
 בְּיוֹמוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּו:

סֵפֶר יִשְׁעִיָהוּ

א וַיִּזְוֹן יִשְׁעִיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל־יְהוּדָה
 וַיְרוּשָׁלַם בִּימֵי עֲזַרְיָהוּ יוֹתָם אֲחִיו יִחְזַקְיָהוּ מַלְכֵי
 יְהוּדָה: שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהָאֲזִינִי אָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר
 בְּנִיִם גְּדֻלָּתִי וְרוֹמְמָתִי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי: יִדְעֵ שׁוֹר קִנְיָהוּ
 וְחַמּוֹר אַבּוּס בְּעָלָיו יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן:
 הָיוּ וְגוֹי חָטָא עִם כָּבֵד עֹזֵן זָרַע מְרַעִים בְּנִיִם
 מִשְׁחִיתִים עָזְבוּ אֶת־יְהוָה נֶאֱצַו אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
 נִזְרוּ אַחֲזָר: עַל מָה תִּפּוּ עוֹד תּוֹסִיפוּ סָגָה כָּל־רֹאשׁ
 לְחַלִּי וְכָל־לֵב דָּוִי: מִכְּפָרֶגֶל וְעַד־רֹאשׁ אֵין־בּוֹ
 מָתָם פָּצַע וְחַבּוּרָה וּמִכָּה טְרִיָה לֹא־זָרוּ וְלֹא חָפְשׁוּ

וְלֹא רִכְכָה בְּשָׁמוֹן: אֲרַצְכֶם שְׁמָמָה עָרִיכֶם שָׁרְפוֹת
 אֲשׁ אֲדָמַתְכֶם לְנֹדְכֶם זָרִים אֲכָלִים אֲתָה וְשְׁמָמָה
 כְּמַהֲפַכַת זָרִים: וְנוֹתְרָה בַת־צִיּוֹן כְּסִפָּה בְּכָרֶם
 כְּמַלּוּגָה בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה: לְוִלִי יְהוָה צְ-בָאוֹת
 הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כְּמַעֲט כְּסֶדֶם הָיִינוּ לַעֲמֻרָה דְּמִינוּ:
 שְׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה קְצִינֵי סֶדֶם הָאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱ-לֹהֵינוּ
 עִם עַמְרָה: לְמָה־לִּי רַב־זְבַּחִיכֶם יֹאמֶר יְהוָה
 שְׂבַעֲתִי עֲלוֹת אֵילִים וְחֶלֶב מְרִיאִים וְדָם פָּרִים
 וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים לֹא תִפְצָתִי: כִּי תִבְאוּ לָרְאוֹת פָּנָי
 מִי־בִקְשׁ זֹאת מִיְדְּכֶם רִמְס חֲצָרִי: לֹא תוֹסִיפוּ הִבִּיא

מנחת-שׁוֹא קטרת תועבה היא לי חֲדָשׁ וְשַׁבַּת קרא
מקרא לא-אוכל אֵנוּ וְעַצְרָה: חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם
שׁוֹנְאָה נִפְשֵׁי הָיוּ עָלַי לְטָרַח גְּלֹאֲתִי נִשְׂאָה:
וּבִפְרָשְׁכֶם כִּפְיֶכֶם אֲעֲלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי-תִרְבוּ
תִּפְלֶה אֵינֶנִּי שִׁמְעֵ יְדֵיכֶם דְּמִים מְלֹאוּ: רַחֲצוּ הַזְּפוֹ
הַסִּירוּ רַע מֵעַלְלֵיכֶם מִנְגֵד עֵינַי חֲדָלוּ הַרַע: לְמַדּוּ
הַיֵּטֵב דַּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אֲשֶׁרוֹ חֲמוּץ שִׁפְטוֹ יְתוֹם רִיבוֹ
אֲלִמְנָה: לְכוּ-נָא וּנְכַחָה יֹאמֶר י-הוָה אִם-יְהִיוּ
חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשָׁלֵג יִלְבִּינוּ אִם-יִנְאָדִימוּ כַתּוֹלַע
כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: אִם-תֵּאבּוּ וּשְׁמַעְתֶּם טוֹב הָאָרֶץ
תֹּאכְלוּ: וְאִם-תִּמְאָנוּ וּמְרִיתֶם חָרַב תֵּאֲכְלוּ כִּי פִי
י-הוָה דָּבָר: אֵיכָה הֵייתָ לְזוֹנָה קָרְיָה נְאֻמְנָה מְלֹאֲתִי
מִשְׁפָּט אֲדָק יִלְיוּ בָּהּ וְעַתָּה מִרְצָקִים: כִּסְפָּךְ הֵינָה
לְסִיגִים סִבְאָךְ מִהוֹל בְּמִים: שְׁרִיף סוֹרְרִים וְחֲבָרִי
גִּנְבִים כָּלוּ אֶהָב לְשַׁחַד וְרַחַף שְׁלֹמֹנִים יְתוֹם לֹא יִשְׁפֹטוּ
וְרִיב אֲלִמְנָה לֹא-יָבוֹא אֲלֵיהֶם: לָכֵן נָאִם הָאֲדוֹן
י-הוָה צ-בָאוֹת אֲבִיר יִשְׂרָאֵל הוּא אֲנַחֵם מִצָּרֵי
וְאִנְקָמָה מֵאוֹיְבָי: וְאִשְׁיבָה יָדִי עָלֶיךָ וְאֶצְרָךְ כִּפָּר
סִיגֶיךָ וְאֶסִּירָה כָּל-בְּדִילֶיךָ: וְאִשְׁיבָה שִׁפְטֶיךָ
כְּבָרָא שְׁנֵה וְיַעֲצִיךָ כְּבַתְחִלָּה אַחֲרֵי-כֵן יִקְרָא לְךָ עִיר
הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמְנָה: צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדֶּה וְשָׁבִיָּה
בַּצִּדְקָה: וְשָׁבֵר פְּשָׁעִים וְחֲטָאִים יַחֲדוּ וְעֲזָבִי י-הוָה
יָכֹלוּ: כִּי יִבְשׁוּ מַאֲיִלִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם וְתִחַפְרוּ
מִהַגְנוֹת אֲשֶׁר בְּתַרְתֶּם: כִּי תִהְיוּ כְּאֵלֶה נִבְלַת עֲלֶה
וְכַגְנֵה אֲשֶׁר-מִים אֵין לָהּ: וְהָיָה הַחֶסֶל לְנַעֲרַת וּפְעָלוֹ
לְנִיצוּץ וּבְעָרוֹ שְׁנִיָּהֶם יַחֲדוּ וְאֵין מְכַבֶּה:

ב הַדְּבַר אֲשֶׁר חָזָה יִשְׁעָהוּ בּוֹ-אֲמוּץ עַל-יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם: וְהָיָה | בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נֶכּוֹן יְהִיָּה הָרַ
בֵּית-י-הוָה בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂאָ מִגְּבָעוֹת וְנִהְרּוּ אֲלָיו
כָּל-הַגּוֹיִם: וְהָלְכוּ עִמָּם רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ | וְנַעֲלֶה
אֶל-הַר-י-הוָה אֶל-בֵּית אֱ-לֹהֵי יַעֲקֹב וִירְנוּ מִדְּרָכָיו
וְנִלְכֶה בְּאַרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבְרֵי-הוָה
מִירוּשָׁלַם: וְשִׁפְטֵ בֵין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לַעֲמִים רַבִּים
וְכַתְּתוּ חֲרָבוֹתֶם לְאֹתִים וְחַנִּיתוֹתֵיהֶם לְמִזְמוֹרוֹת לֹא-
יִשָּׂא גּוֹי אֶל-גּוֹי חָרַב וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה: בֵּית
יַעֲקֹב לְכוּ וְנִלְכֶה בְּאוֹר י-הוָה: כִּי נִשְׁתַּתֵּה עִמָּךְ בֵּית
יַעֲקֹב כִּי מְלֹאוּ מִקְדָּם וְעַנְיִים כְּפִלְשֵׁתִים וּבְיַלְדֵי
נְכָרִים יִשְׁפִּיקוּ: וְתִמְלֵא אֶרֶצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵין קֶצֶה
לְאַצְרֹתָיו וְתִמְלֵא אֶרֶצוֹ סוֹסִים וְאֵין קֶצֶה לְמַרְכָּבֹתָיו:
וְתִמְלֵא אֶרֶצוֹ אֲלִילִים לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲוּוּ לְאֲשֶׁר

עָשׂוּ אֲצַבְעֹתָיו: וַיִּשְׂחָ אָדָם וַיִּשְׁפֹּל-אִישׁ וְאֶל-תִּשְׂאָ
לָהֶם: בּוֹא בְצוֹר וְהִטְמִן בְּעַפְרָ מִפְּנֵי פֶחַד י-הוָה
וּמִהֲדָר גְּאוּנוֹ: עֵינַי גְּבַהוֹת אָדָם שֹׁפֵל וְשַׁח רוּם
אֲנָשִׁים וְנִשְׁגָּב י-הוָה לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: כִּי יוֹם
לִי-הוָה צ-בָאוֹת עַל כָּל-גְּאוּהָ וְרָם וְעַל כָּל-נִשְׂאָ
וְשֹׁפֵל: וְעַל כָּל-אֲרָצֵי הַלְּבָנוֹן הַרְמִים וְהַנִּשְׂאִים וְעַל
כָּל-אֲלוֹנֵי הַבְּשָׁן: וְעַל כָּל-הַהָרִים הַרְמִים וְעַל כָּל-
הַגְּבָעוֹת הַנִּשְׂאֹת: וְעַל כָּל-מִגְדָּל גְּבָה וְעַל כָּל-
חוֹמָה בְּצוּרָה: וְעַל כָּל-אֲנָנוֹת תְּרַשִּׁישׁ וְעַל כָּל-
שְׂכִינֹת הַחֲמֻדָּה: וְשַׁח גְּבַהוֹת הָאָדָם וְשֹׁפֵל רוּם
אֲנָשִׁים וְנִשְׁגָּב י-הוָה לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: וְהָאֲלִילִים
כָּלִיל יַחֲלֶף: וּבָאוּ בְּמַעְרֹת צָרִים וּבְמַחֲלוֹת עַפְרָ
מִפְּנֵי פֶחַד י-הוָה וּמִהֲדָר גְּאוּנוֹ בְּקוֹמוֹ לְעָרֵץ הָאָרֶץ:
בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֲלִילָיו כֶּסֶף וְאֶת
אֲלִילָיו זָהָב אֲשֶׁר עָשׂוּ-לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחֲפָר פְּרוֹת
וְלַעֲטָלְפִים: לְבוֹא בְּנִקְרוֹת הַצָּרִים וּבְסַעֲפֵי הַסְּלַעִים
מִפְּנֵי פֶחַד י-הוָה וּמִהֲדָר גְּאוּנוֹ בְּקוֹמוֹ לְעָרֵץ הָאָרֶץ:
חֲדָלוּ לָכֶם מִן-הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׂמָה בְּאָפוֹ כִּי-בִמְהָ
נִחְשָׁב הוּא:

ג כִּי הִנֵּה הָאֲדוֹן י-הוָה צ-בָאוֹת מִסִּיר מִירוּשָׁלַם
וּמִיְהוּדָה מִשְׁעָן וּמִשְׁעָנָה כָּל מִשְׁעָן-לֶחֶם וְכָל
מִשְׁעָן-מִים: גִּבּוֹר וְאִישׁ מִלְחָמָה שׁוֹפֵט וְנָבִיא וְקֹסֵם
וְזָקֵן: שֶׁר-חֲמֻשִׁים וְנִשְׂוֹא פָגִים וְיוֹעֵץ וְחֹכֵם תְּרַשִּׁים
וְנָבוֹן לְחַשׁ: וְנִתְתִּי נְעָרִים שְׂרִיָּהֶם וְתַעֲלוּלִים
יִמְשְׁלוּ-בָם: וְנִגְשׁ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ וְאִישׁ בְּרַעְיָהוּ
יִרְהָבוּ הַנְּעָרִ בְּזָלוֹן וְהַנְּקֻלָּה בְּנִכְבֵּד: כִּי-יִתְפָּשׂ אִישׁ
בְּאֲחִיו בֵּית אָבִיו שִׁמְלָה לְכָה קֶצֶן תִּהְיֶה-לָנוּ
וְהַמְּכַשְׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ: יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא לְאִמֶּר
לֹא-אֶהְיֶה חֲבֵשׁ וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין שִׁמְלָה לֹא
תִשְׁיַמְנֵי קֶצֶן עָם: כִּי כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַם וַיְהוּדָה נִפְּלָה
כִּי-לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל-י-הוָה לְמַרְוֹת עֲנִי כְבוֹדוֹ:
הַפְּרַת פְּנִיָּהֶם עֲנָתָה בָּם וְחֲטָאתֶם כֶּסֶם הַגִּידוּ לֹא
כַחֲדוֹ אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי-גָמְלוּ לָהֶם רָעָה: אָמְרוּ צַדִּיק
כִּי-טוֹב כִּי-פָרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכְלוּ: אוֹי לְרָשָׁע רָע
כִּי-גָמּוּל יִדְּיוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ: עַמִּי נִגְשִׁיו מְעוֹלָל וְנָשִׁים
מִשְׁלוּ בוֹ עַמִּי מֵאֲשֶׁרֶיךָ מִתְּעִים וְדָרְךָ אֲרַחֲתֶיךָ בְּלַעוּ:
וְנָצַב לְרִיב י-הוָה וְעַמְד לְדָוִן עַמִּים: י-הוָה בְּמִשְׁפָּט
יָבוֹא עִם-זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׁרָיו וְאַתֶּם בְּעֶרְתֶּם הַפָּרֶם גְּזֹלַת
הָעֲנִי בְּבִתְיֶכֶם: מֵה-לָכֶם תִּדְּפָאוּ עַמִּי וּפְגַי עַנְיִים
תִּטְחָנוּ נָאִם-אֲ-דַגִּי י-הוָה צ-בָאוֹת: וַיִּנְאָמֶר י-הוָה

נעו פי גבהו בנות ציון ותלכנה גטויות גרון
ומשקרות עינים הלוד וטפף תלכנה וברגליהם
תעפסנה: וישפח א-דני קדקד בנות ציון וי-הנה
פתהו יערה: ביום ההוא יסיר א-דני את תפארת
העכסים והשבוסים והשהרגים: הנטפות והשירות
והרעלות: הפארים והצעדות והקשרים ובתי הגפש
והלחשים: הטבעות ונזמי האף: המחלצות
והמעטפות והמטפות והחריטים: והגלינים
והסדינים והצניפות והרדידים: והיה תחת בשם
מק יהיה ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה
קרתה ותחת פתיגיל מתגרת שק פיתחת לפי:
מתיד בחרב יפלו וגבורתה במלחמה: ואנו ואבלו
פתחיה ונקתה לארץ תשוב:

ד והחזיקו לשוב נשים באיש אחד ביום ההוא לאמר
לחמנו נאכל ושמלתנו נלבש רק יקרא שמך עלינו
אסף חרפתנו: ביום ההוא יהיה צמח י-הנה לצבי
ולכבוד ופרי הארץ לגאון ולתפארת לפליטת
ישראל: והנה הנשאר בציון והנותר בירושלם
קדוש יאמר לו פליהפיתוב לחיים בירושלם: אם
רחץ א-דני את צאת בנות ציון ואת דמי ירושלם
ידיח מקרבה ברוח משפט וברוח בער: וברא י-הנה
על פל-מכון הר-ציון ועל-מקראה עגן יומם ועשן
ונגה אש להבה לילה כי על-פל-כבוד חפה: וספה
תהיה לצליומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם
וממטר:

ה אשירה נא לידילי שירת דודי לכרמו כרם הנה
לידילי בקרו בן-שמו: ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו
שרק ניבן מגדל בתוכו וגם-יגב תצב בו ויקו
לעשות ענבים ויעש באשים: ועתה יושב ירושלם
ואיש יהודה שפטו-נא ביני ובין פרמי: מה-לעשות
עוד לכרמי ולא עשיתי בו מדוע קניתי לעשות
ענבים ויעש באשים: ועתה אודיעה-נא אתכם את
אשר-אני עשה לכרמי הסר משופתו והנה לבער
פרץ גדרו והנה למרמס: ואשיתהו בתה לא יזמר
ולא יעדר ועלה שמיר ושית ועל העבים אצוה
מהמטיר עליו מטר: כי כרם י-הנה צ-באות בית
ישראל ואיש יהודה נטע שעשועיו ויקו למשפט
והנה משפח לצדקה והנה צעקה: הוי מגיעי בית
בבית שדה בשדה יקריבו עד אפס מקום והושבתם
לבדכם בקרב הארץ: באזני י-הנה צ-באות אמ-לא

בתים רבים לשמה יהיו גדלים וטובים מאין יושב:
פי עשרת צמדי-כרם יעשו בת אחת ונרע חמר
יעשה איפה: הוי משפמי בבקר שקר ירדפו
מאתרי בנשא גיו גדליהם: והיה כנור ונבל תף
וחליל ונין משתייהם ואת פעל י-הנה לא יביטו
ומעשה ידיו לא ראו: לכו גלה עמי מבלי-דעת
וכבודו מתי רעב והמונו צחה צמא: לכו הרחיבה
שאול נפשה ופערה פיה לבלי-חק וירד הדרה
והמונה ושאונה ועלו בה: וישח אדם וישפל-איש
ועיני גבהים תשפלנה: ויגבה י-הנה צ-באות
במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה: ורעו כבשים
כדברם וחרבות מחים גרים יאכלו: הוי משכי העון
בחבלי השוא וכעבות העגלה תטאה: האמרים
ימהר יחיש מעשהו למען נראה ותקרב ותבואה
עצת קדוש ישראל ונדעה: הוי האמרים לרע טוב
ולטוב רע שמים חשך לאור ואור לחשך שמים מר
למתוק ומתוק למר: הוי חכמים בעיניהם ונגד
פניהם נבנים: הוי גבורים לשמות גיו ואנשי-חיל
למסד שחר: מצדיקי רשע עקב שחד וצדקת
צדיקים יסירו ממנו: לכו פאכל קש לשון אש
וחשש להבה ירפה שרשם פמק יהיה ופרחם פאבק
יעלה פי מאסו את תורת י-הנה צ-באות ואת אמרת
קדוש-ישראל נאצו: על-כן חרה אף-י-הנה בעמו
ויט ידו עליו ויפיהו וירגזו הקרים ותהי נבלתם
פסוזה בקרב חוצות בכל-זאת לא-ישב אפו ועוד ידו
גטויה: ונשא-גס לגוים מרחוק ושרק לו מקצה
הארץ והנה מהרה קל יבוא: אין-ענף ואין-כושל
בו לא גוים ולא יישן ולא נפתח אזור חלציו ולא
נתק שרוד געליו: אשר חציו שנונים וכל-קשתתיו
דרכות פרסות סוסיו פצר נחשבו וגלגליו פסופה:
שאגה לו פלביא ישאג כפפירים וינהם ויאחז טרף
ויפליט ואין מציל: וינהם עליו ביום ההוא פנהמת-
גם ונבט לארץ והנה-חשך צר ואור חשך בעריפייה:
ו בשנת-מות המלך עזיהו ונראה את-א-דני יושב
על-כסא רם ונשא ושוליו מלאים את-ההיכל:
שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים
לאחד בשתים | יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו
ובשתים יעופף: וקרא זה אל-זה ואמר קדוש קדוש
קדוש י-הנה צ-באות מלא כל-הארץ כבודו: וינעו
אמות הספים מקול הקורא והבית ימלא עשן:

וַיֹּאמֶר אוֹיֵלִי כִי־נִדְמִיתִי כִּי אִישׁ טָמֵא־שֹׁפְתִים
אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם־טָמֵא שֹׁפְתִים אָנֹכִי יוֹשֵׁב כִּי אֶת־
הַמֶּלֶךְ יִהְיֶה צְבָאוֹת רְאוּ עֵינַי: וַיִּנְעַף אֵלָיו אֶחָד מִן־
הַשָּׂרְפִים וּבִידָו רִצְפָה בְּמִלְקָתִים לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ:
וַיִּנְעַף עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִגַּע זֶה עַל־שֹׁפְתֶיךָ וְסָר עֲוֹנֶךָ
וַחֲטָאתֶךָ תִּכַּפֵּר: וַיֹּאשְׁמַע אֶת־קוֹל אֶ־דָּנִי אָמַר אֶת־
מִי אֲשַׁלַּח וּמִי יִלְדֶ־לְנוּ וַאֲמַר הִנְנִי שְׁלַחְנִי: וַיֹּאמֶר
לֵךְ וַאֲמַרְתָּ לְעַם הַזֶּה שְׁמְעוּ שְׁמֹעוּ וְאַל־תִּבְיִנוּ וְרָאוּ
רָאוּ וְאַל־תִּדְעוּ: הַשָּׁמַן לִבְהֶעָם הַזֶּה וְאֲזַנְיוֹ הַכֶּבֶד
וְעֵינָיו הַשֹּׁעַ פֶּן־יִרְאֶה בְּעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמַע וּלְכַבּוֹ
יָבִין וְשָׁב וּרְפָא לּוֹ: וַיֹּאמֶר עַד־מָתִי אֶ־דָּנִי וַיֹּאמֶר עַד
אֲשֶׁר אִם־שָׂאוּ עָרִים מֵאִין יוֹשֵׁב וּבְתִים מֵאִין אָדָם
וְהֵאֲדָמָה תִּשְׁאַה שְׁמָמָה: וַרְחַק יִהְיֶה אֶת־הָאָדָם
וּרְבֵה הַעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: וְעוֹד בָּהּ עִשְׂרֹלֶה וְשָׁבָה
וְהִיתָ לְבַעַר כְּאֵלֶּה וְכֵאלֹוֹן אֲשֶׁר בְּשִׁלְכַת מִצְבַּת בָּם
זָרַע קֹדֶשׁ מִצְבַּתָּה:

ז וַיְהִי בַיָּמֵי אֲחִיז בִּן־יֹוֹתָם בֶּן־עֲזַרְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
עָלָה רִצְיִן מֶלֶךְ־אַרְם וּפָקַח בֶּן־רַמְלֵיהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכַל לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ:
וַיִּגַּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר גָּחָה אַרְם עַל־אֶפְרַיִם וַיִּנְעַ
לְכַבּוֹ וּלְבָב עַמּוֹ פָּנוּעַ עֲצִי־יַעַר מִפְּנֵי־רוּחַ: וַיֹּאמֶר
יִהְיֶה אֶל־יִשְׁעֶיהָ צֹא־נָא לְקַרְאֵת אֲחִיז אִתָּהּ וּשְׂאֵר
יָשׁוּב בְּנֶךָ אֶל־קִצְיָה תַעֲלֵת הַבְּרֶכֶה הַעֲלִינָה אֶל־
מִסְלַת שְׂעֵה כּוּבֶס: וַאֲמַרְתָּ אֲלֵיו הַשְּׁמַר וְהַשְׁקֵט אֶל־
תִּירָא וּלְכַבֵּךְ אֶל־יָרֵךְ מִשְׁנֵי זַנְבוֹת הָאוֹדִים הַעֲשִׂנִים
הָאֵלֶּה בְּחַר־יָאֵף רִצְיִן וְאַרְם וּבֶן־רַמְלֵיהוּ: וַיַּעַן כִּי־
יַעֲזֵר עָלֶיךָ אַרְם רַעַה אֶפְרַיִם וּבֶן־רַמְלֵיהוּ לֵאמֹר:
וַעֲלֶה בִיהוּדָה וּנְקִי־צָנָה וּנְבַק־עֲנָה אֲלֵינוּ וּנְמַלִּיךְ מֶלֶךְ
בְּתוֹכָהּ אֶת בֶּן־טַבָּאֵל: כֹּה אָמַר אֶ־דָּנִי יִהְיֶה לֹא
תִקּוּם וְלֹא תִהְיֶה: כִּי רֹאשׁ אַרְם דְּמָשֶׁק וְרֹאשׁ דְּמָשֶׁק
רִצְיִן וּבְעוֹד שְׂשִׁים וַחֲמֵשׁ שָׁנָה יַחַת אֶפְרַיִם מֵעַם:
וְרֹאשׁ אֶפְרַיִם שְׁמֵרוֹן וְרֹאשׁ שְׁמֵרוֹן בֶּן־רַמְלֵיהוּ אִם
לֹא תֵאֱמִינוּ כִּי לֹא תֵאֱמַנּוּ: וַיִּוְסֶף יִהְיֶה דְבַר אֶל־
אֲחִיז לֵאמֹר: שְׂאֵל־לֶךְ אוֹת מֵעַם יִהְיֶה אֶ־לְהִיךְ
הַעֲמַק שְׂאֵלָה אוֹ הַגְּבֵה לְמַעְלָה: וַיֹּאמֶר אֲחִיז לֹא־
אֲשַׁאֵל וְלֹא־אֲנִסָּה אֶת־יִהְיֶה: וַיֹּאמֶר שְׁמַע־יָנָא בֵּית
דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם הַלְאֹות אֲנֹשִׁים כִּי תִלְאוּ גַם אֶת־
אֶ־לְהִי: לָכֵן יִתֵּן אֶ־דָּנִי הוּא לְכֶם אוֹת הַנֵּה הַעֲלִמָה
הָרָה וְיִלְדַת בֶּן וְקַרְאֵת שְׁמוֹ עֲמַנּוּ אֵל: חֲמָמָה וְדָבַשׁ
יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ מֵאוֹס בְּרַע וּבְחֹר בְּטוֹב: כִּי בְטָרָם יַדַע

הַנְעַר מֵאוֹס בְּרַע וּבְחֹר בְּטוֹב תַעֲזֹב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
אִתָּה לֶךְ מִפְּנֵי שְׁנֵי מַלְכֵיהָ: יָבִיֵא יִהְיֶה עָלֶיךָ וְעַל־
עַמּוֹךָ וְעַל־בֵּית אֲבִיךָ יָמִים אֲשֶׁר לֹא־בָאוּ לְמִיּוֹם סוּר־
אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה אֶת מֶלֶךְ אֲשׁוּר: וַיְהִיָּה | בַּיּוֹם
הַהוּא יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה לְזָבוּב אֲשֶׁר בִּקְצֵה יֵאֲרִי מִצְרַיִם
וְלְדְבוּרָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר: וַיָּבֹאוּ וַנְחֹו כָּלֵם בְּנִחְלֵי
הַבְּתוֹת וּבְנִקִּיָּהי הַסְּלָעִים וּבְכָל הַנְּעֻצוּצִים וּבְכָל
הַנְּהַלְלִים: בַּיּוֹם הַהוּא יִגְלַח אֶ־דָּנִי בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה
בְּעֶבְרֵי נֶהַר בְּמֶלֶךְ אֲשׁוּר אֶת־הָרֹאשׁ וְשַׁעַר הַרְגָלִים
וְגַם אֶת־הַנְּזָקוֹ תִסְפֶּה: וַיְהִיָּה בַּיּוֹם הַהוּא יַחֲיֶה־אִישׁ
עֲגָלַת בָּקָר וּשְׂתֵי־צֹאן: וַיְהִיָּה מְרַב עֲשׂוֹת חֶלֶב יֹאכֵל
חֲמָמָה כִּי־חֲמָמָה וְדָבַשׁ יֹאכֵל כָּל־הַנּוֹתָר בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ: וַיְהִיָּה בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה כָּל־מְקוֹם אֲשֶׁר
יְהִיָּה־שָׁם אֵלֶף גֶּפֶן בְּאֵלֶף כֶּסֶף לְשָׁמִיר וְלִשְׂמִיר יְהִיָּה:
בַּחֲצִים וּבְקִשְׁתַּי יָבֹוא שְׁמָה כִּי־שְׁמִיר וְשִׁית תִּהְיֶה
כָּל־הָאָרֶץ: וְכָל הַהָרִים אֲשֶׁר בְּמַעַדֵר יַעֲדוּן לֹא־
תָבֹוא שְׁמָה יִרְאֵת שְׁמִיר וְשִׁית וְהִיָּה לְמַשְׁלַח שׁוֹר
וּלְמַרְמֵס שָׁה:

ח וַיֹּאמֶר יִהְיֶה אֵלָי קַח־לֶךְ גְּלִיּוֹן גְּדוֹל וּכְתַב עָלָיו
בְּחֶרֶט אֲנֹוֹשׁ לְמַתָּר שְׁלָל תָּשׁ בָּז: וַאֲעִידָה לִי עֲדִים
נְאֻמָּנִים אֶת אוֹרֵיהָ הַכֶּהֶן וְאֶת־זִכְרֵיהָו בֶּן יִבְרָכְיָהוּ:
וַאֲקַרֵּב אֶל־הַנְּבִיאָה נַתְהַר וְתִלְדַּ בֶּן וַיֹּאמֶר יִהְיֶה
אֵלָי קָרָא שְׁמוֹ מַתָּר שְׁלָל תָּשׁ בָּז: כִּי בְטָרָם יַדַע
הַנְעַר קָרָא אָבִי וְאִמִּי יִשָּׂא | אֶת־חִיל דְּמָשֶׁק וְאֶת
שְׁלָל שְׁמֵרוֹן לְפָנֵי מֶלֶךְ אֲשׁוּר: וַיִּוְסֶף יִהְיֶה דְבַר אֵלָי
עוֹד לֵאמֹר: יַעַן כִּי מֵאוֹס הָעָם הַזֶּה אֶת מִי הַשְּׁלַח
הַהֲלָכִים לֵאט וּמַשׁוּשׁ אֶת־רִצְיִן וּבֶן־רַמְלֵיהוּ: וְלָכֵן
הִנֵּה אֶ־דָּנִי מַעְלָה עָלֶיהֶם אֶת־מִי הַנְּהַר הַעֲצוּמִים
וְהַרְבִּים אֶת־מֶלֶךְ אֲשׁוּר וְאֶת־כָּל־כְּבוֹדוֹ וְעָלָה עַל־
כָּל־אֶפְיָקוֹ וְהִלְךְ עַל־כָּל־גְּזוֹתָיו: וְחִלָּף בִּיהוּדָה
שְׁטָף וְעָבַר עַד־צוּאֵר גִּיעַ וְהִיָּה מִטּוֹת כְּפָנָיו מִלֹּא
רַחֲב־אַרְצָה עֲמַנּוּ אֵל: רָעוּ עַמִּים וַחֲתוּ וְהִאֲזִינוּ כָּל
מְרַחֲקֵי־אָרֶץ הַתְּאֲזָרוּ וַחֲתוּ הַתְּאֲזָרוּ וַחֲתוּ: עֲצוּ עֲצָה
וְתַפֵּר דְּבָרוֹ דְּבַר וְלֹא יִקּוּם כִּי עֲמַנּוּ אֵל: כִּי כֹה אָמַר
יִהְיֶה אֵלָי כְּחֻזְקַת הַיָּד וַיִּסְרְנִי מִלְכַת בְּדָרֵךְ הָעָם־
הַזֶּה לֵאמֹר: לֹא־תֵאֱמַרוֹן קָשָׁר לְכָל אֲשֶׁר־יֹאמֶר
הָעָם הַזֶּה קָשָׁר וְאֶת־מוֹרָאוֹ לֹא־תִירָאוּ וְלֹא תַעֲרִיצוּ:
אֶת־יִהְיֶה צְבָאוֹת אִתּוֹ תִקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרָאֲכֶם
וְהוּא מַעֲרַצְכֶם: וְהִיָּה לְמַקְדָּשׁ וּלְאָבֹן נִגְפָה וּלְצוּר
מִכְשׁוֹל לְשְׁנֵי בְתֵי יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשֵׁב

ירוּשָׁלַם: ׀ וְכָשְׁלוּ בָם רַגְלֵי וּנְפְלוּ וּנְשַׁפְרוּ וּנְקַשְׁוּ
וּנְלַפְדוּ: ׀ צֹר תְּעוּדָה חַתּוּם תּוֹרָה בְּלִמְדֵי: ׀ וְחַפְּיֹתַי
לִי-הִנֵּה הַמְּסַתִּיר פָּנָיו מִבַּיִת יַעֲקֹב וְקוֹנֵי יִלּוּ: ׀ הִגֵּה
אֲנֹכִי וְהִילָדִים אֲשֶׁר נָתַן-לִי י-הוָה לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים
בְּיִשְׂרָאֵל מֵעַם י-הוָה צ-בָאוֹת הַשְׁכַּן בְּהַר צִיּוֹן:
׀ וְכִי-יֵאמְרוּ אֲלֵיכֶם דַּרְשׁוּ אֶל-הָאֲבוֹת וְאֶל-
הַיְדוּעָנִים הַמְּצַפְצָפִים וְהַמְהַלְלִים הַלְּוֹא-עַם אֶל-
אֶל-לֵהֲיוּ יִדְרֹשׁ בְּעַד הַתִּיבִים אֶל-הַמְּתִים: ׀ לְתוֹרָה
וּלְתְּעוּדָה אִם-לֹא יֵאמְרוּ כַּדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין-לוֹ
שֹׁמֵר: ׀ וְעַבְרָה בָּהּ נִקְשָׁה וְרַעֲב וְהָיָה כִּי-יִרְעַב
וְהִתְקַצַּף וְקָלַל בְּמִלְכוֹ וּבֵא-לֵהֲיוּ וּפְנָה לְמַעְלָה:
׀ וְאֶל-אֶרֶץ יִבְיֹט וְהִנֵּה צָרָה וְחַשְׁכָּה מֵעוֹף צִוְיָה
וְאֶפְלָה מִגִּדְחָה: ׀ כִּי לֹא מוֹעֵף לְאֲשֶׁר מוֹצֵק לָהּ כִּפְעֹת
הָרֵאשׁוֹן הַקָּל אֶרְצָה זָבִלוֹן וְאֶרְצָה נִפְתָּלִי וְהֵאחֲרֹון
הַכְּבִיד דָּרָךְ הַיָּם עֶבֶר הַיַּרְדֵּן גְּלִיל הַגּוֹיִם:

ט ׀ הָעַם הַהֲלֹכִים בְּחֻשָׁף רָאוּ אֹר גָּדוֹל וְשָׁבִיל בְּאֶרֶץ
צִלְמֹנֹת אֹר נִגְהָ עֲלֵיהֶם: ׀ הַרְבִּית הַגְּיוֹי לוֹ הַגְּדֻלָּת
הַשְׁמִתָּה שְׁמִחוּ לְפָנֶיהָ כְּשִׁמְחַת בִּקְצִיר כְּאֲשֶׁר יִגְּלוּ
בְּחֻלְקֵם שָׁלֵל: ׀ כִּי ׀ אֶת-עַל סִבְלוֹ וְאֶת מִטָּה שְׁכֻמוֹ
שָׁבֹט הַנִּגְשׁ בּוֹ חֲחַתָּת כְּיוֹם מִדְּיוֹן: ׀ כִּי כָל-סֹאוֹן סֹאוֹן
בְּרַעַשׁ וְשִׁמְלָה מְגוֹלְלָה בְּדָמִים וְהִתָּה לְשֹׁרֶפֶת
מֵאֲכָלֹת אֵשׁ: ׀ כִּי-יִלָּד יִלְדֵי-לָנוּ בֶן נִתּוֹן-לָנוּ וְתִהְיֶה
הַמְּשֻׁרָה עַל-שְׁכֻמוֹ וְיִקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֶל גְּבוּר
אֲבִי-עַד שׁוֹר-שְׁלוֹם: ׀ לְמַרְבֵּה הַמְּשֻׁרָה וּלְשִׁלּוֹם אֵין-

לֵךְ עַל-פֶּסַס דָּוִד וְעַל-מַמְלַכְתּוֹ לְהַכִּין אֶתְּהָ וּלְסַעֲדָהּ
בְּמִשְׁפָּט וּבַצְּדָקָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם קִנְיַת י-הוָה
צ-בָאוֹת תַּעֲשֶׂה-זֹאת: ׀ דָּבָר שָׁלַח א-דָּוִד בְּיַעֲקֹב וּנְפַל
בְּיִשְׂרָאֵל: ׀ וְיִדְעוּ הָעַם כֹּלֹ אֲפָרַיִם וַיּוֹשֵׁב שְׁמֵרוֹן
בְּגִאָּה וּבְגִדְל לִבָּב לְאִמָּר: ׀ לְבָנִים נִפְלוּ וְגִזְיֹת נִבְנָה
שְׁקָמִים גִּדְעוּ וְאֶרְזִים נִחְלִיף: ׀ וַיִּשְׁגֹּב י-הוָה אֶת-צָרִי
רָצִין עָלָיו וְאֶת-אֵיבָיו יִסְכֶּסֶד: ׀ אַרְם מִקְדָּם
וּפְלִשְׁתִּים מֵאַחֲוֹר וַיֵּאכְלוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל בְּכָל-פֶּה בְּכָל-
זֹאת לֹא-שָׁב אִפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה: ׀ וְהָעַם לֹא-שָׁב
עַד-הַמָּכָהוּ וְאֶת-י-הוָה צ-בָאוֹת לֹא דָרְשׁוּ: ׀ וַיִּכְרַת
י-הוָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשׁ וְזָנַב כֶּפֶה וְאִגְמוֹן יוֹם אֶחָד:
׀ זָקוֹן וּנְשׂוֹא-פָנִים הוּא הָרֵאשׁ וְנִבְיָא מוֹרָה-שֹׁקֵר הוּא
הַזָּנַב: ׀ וַיִּהְיוּ מֵאֲשֶׁרֵי הָעַם-הַזֶּה מִתְעִים וּמֵאֲשֶׁרֵי
מְבַלְעִים: ׀ עַל-כֵּן עַל-בְּחוּרָיו לֹא-יִשְׁמַח ׀ א-דָּוִד
וְאֶת-יִתְמָיו וְאֶת-אֱלֻמְנוּתֵיו לֹא יִרְחֵם כִּי כָלוֹ חֲנָף
וּמִרְעָ וְכָל-פֶּה דָבָר נִבְלָה בְּכָל-זֹאת לֹא-שָׁב אִפּוֹ וְעוֹד
יָדוֹ נְטוּיָה: ׀ כִּי-בְעֵרָה כָּאֵשׁ רִשְׁעָה שְׁמִיר וְשִׁית
תֵּאכֵל וְתִצֵּת בְּסִבְכֵי הַלְעַר וַיִּתְאַבְּכוּ גֵאוֹת עֲשׂוֹן:
׀ בְּעֵבֶרֶת י-הוָה צ-בָאוֹת נִעַתְּם אֶרֶץ וַיִּהְיֶה הָעַם
כְּמֵאֲכָלֹת אֵשׁ אֶל-אֲחֵיו לֹא יִחְמְלוּ: ׀ וַיִּגְזֹר עַל-
יָמִין וְרַעֲב וַיֵּאכֵל עַל-שְׁמֹאוֹל וְלֹא שָׁבְעוּ אִישׁ בְּשֹׁר-
זָרְעוֹ יֵאכְלוּ: ׀ מִנְּשָׂה אֶת-אֲפָרַיִם וְאֲפָרַיִם אֶת-מִנְּשָׂה
יִחְדְּוּ הַמָּה עַל-יְהוּדָה בְּכָל-זֹאת לֹא-שָׁב אִפּוֹ וְעוֹד
יָדוֹ נְטוּיָה:

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ג

ג,א האוכל מעשר שני בטמאה לוקה, שנאמר "ולא- בערתי ממנו בטמא" בין שהמעשר טמא והאוכל טהור, בין שהמעשר טהור והאוכל טמא: והוא שיאכל אותו בירושלים, קדם שיפדה שאינו לוקה על אכילתו בטמאה, אלא במקום אכילתו. אבל אם אכלו בטמאה חוץ לירושלים, מפין אותו מפת מרדות. ואפלו להדליק בו את הגר אחר שנטמא אסור עד שיפדה, שנאמר "ולא- בערתי ממנו בטמא".

ג,ב כבר בארנו שהמעשר שנטמא, אפלו בירושלים פוידין אותו, ויאכל; ואוכלין את דמיו בטמאה, בתורת פרות מעשר פמו שיתבאר. אפלו נטמאו הפרות כלן כשהן טבל, מפריש מעשר שני בטמאה ופודהו.

ג,ג הערל כטמא; ואם אכל מעשר שני לוקה מן התורה, כדרך שלוקה על אכילת תרומה: שהתרומה קרויה קדש, ומעשר שני קרוי קדש שהרי נאמר בו "קדש, לה". וטמא שטבל אוכל מעשר שני, אף על פי שלא העריב שמשו.

ג,ד האוכל מעשר שני באנינות שלתורה לוקה, שנאמר "לא-אכלתי באני ממנו": והוא שיאכל אותו במקום אכילתו, בירושלים. אבל אם אכלו בחוץ באנינות, או שאכלו בפנים באנינות שלדבריהם מפין אותו מפת מרדות.

ג,ה איזה הוא אוגן: זה המתאבל על אחד מן הקרובים שהוא חייב להתאבל עליהו; וביום המיתה בלבד, הוא אוגן מן התורה, וללילה, אוגן מדבריהן שנאמר "ואכלתי חטאת היום, הייטב בעיני ה'", היום אסור וללילה מתר.

ג,ו נשתקה המת ימים רבים, ואחר כך נקבר פל אותו הימים שאחר יום המיתה עם יום הקבורה, הוא אוגן מדבריהן; ואין יום הקבורה תופס לילו. ולא מעשר שני בלבד, אלא פל הקדשים כלן אם אכלן באנינות שלתורה, לוקה; ובאנינות דבריהן, מפין אותו מפת מרדות.

ג,ז אין גותנין פרות מעשר שני לעם הארץ, ולא פרות הגלקחות במעות מעשר, ולא מעות מעשר מפני שהוא בתוקת טמאה; ומתר לאכל מעשר שני שלדמאי באנינות, ולתנו לעם הארץ והוא, שיאכל כנגדו.

ג,ח אין מפקידין מעשר שני אצל חבר, שמא ימות ונמצא המעשר תחת יד בנו עם הארץ; אבל מפקידין מעשר שני שלדמאי אצל עם הארץ.

ג,ט מעשר שני, אסור לאבד אפלו מעוטו בדרךים, אלא מוליכו פל שהוא, או מוליך דמיו לירושלים; ומתר לאבד מעוט מעשר שני שלדמאי בדרךים. וכמה הוא מעוט:

פחות מכגורת, בין באכל שלם בין בפרוד; אבל כגורת, אין מאבדין אותו.

ג,י המפריש מעשר שני שלדמאי פחות מכגורת, הרי זה גותנו לעם הארץ; ואוכל כנגדו. אבל לא יפרישו לכתחלה לאבדו, שאין מפרישין לאבד.

ג,יא מעשר שני נתן לאכילה ושתיה, שנאמר "ואכלת לפני ה' אלהיך"; וסיכה, כשתיה. ואסור להוציאו בשאר צרכיו, כגון שיקח בו פלים ובגדים ועבדים שנאמר "לא-נתתי ממנו, למת", פלומר לא הוצאתי אותו בדבר שאינו מקיים את הגוף; ואם הוציא ממנו בשאר דברים אפלו בדבר מצוה, כגון שלקח ממנו ארון ותכריכין למת מצוה הרי זה אוכל כנגדו בתורת מעשר.

ג,יב במעשר אוכל דבר שדרפו להאכל, ושוחה דבר שדרפו לשתות, וסך דבר שדרפו לסוד; ולא יסוד יין וחמץ, אבל סך הוא את השמן. ולא יסחט את הפרות להוציא מהן משקין, חוץ מזיתים וענבים בלבד. ואין מפטמין את השמן, אבל מפטמין את היין. ואין מתקבין אותו לאכל פת שעפשה, ושמן שנסרח; אלא פיון שנופסל מאכל אדם, פקעה ממנו קדשה.

ג,יג פל שמתר לזרים לאכלו בתרומה, כך מתר במעשר שני לאכלו בתורת חלין. שמרים שלמעשר שני שנתן עליהם מים ראשון הרי זה אסור כמעשר, ושני מתר כחלין; שלדמאי, ואפלו ראשון מתר.

ג,יד יין שלמעשר שנפל לתוכו דבש ותבלין והשביחו, השבח לפי חשבון; וכן דגים שנתבשלו עם קפלוטות שלמעשר שני והשביחו, השבח לפי חשבון. עיסה שלמעשר שאפיה והשביחה, השבח לשני. זה הפלל: פל ששבוהו גפר אם הותר במדה, השבח לפי חשבון; ואם לא הותרה מדה, השבח לשני בלבד. וכל שאין שבוהו גפר אפלו הותר במדה, השבח לשני בלבד.

ג,טו פיצד השבח לפי חשבון: יין שלמעשר ששונה שלושה, שנפל לתוכו דבש ותבלין שונה זוז אחד, והוסיפו במדתו, והשביחוהו והרי הפל שונה חמשה חושבין הפל בארבעה ורביע. וכן על דרך זו בשאר הדברים.

ג,טז מעשר שני אף על פי שנתן לסיכה אין גותנין אותו לא על גבי צנית, ולא על גבי חזזית; ואין עושין ממנו קמיע וכיוצא בו: שהרי לא נתן לרפואה.

ג,יז מעשר שני ממון גבוה הוא, שנאמר "לה", הוא. לפיכך אינו נקנה במתנה, אלא אם נתן לו הטבל והמקבל מפריש המעשר; ואין מקדשין בו את האשה, ואין

מוכרין אותו, ואין ממשכנין אותו, ואין מחליפין אותו, ואין מרהינין אותו.

ג, יח פיצד אין ממשכנין אותו לא יפנס לביתו, וימשכנינו מעשור שני שלו. עבר ומשכן, מוציאין אותו מידו. פיצד אין מרהינין אותו לא יאמר לו הא לך מעשור זה ויהיה בידך, ותן לי עליו חלין. פיצד אין מחליפין אותו לא יאמר הא לך מעשור, ותן לי שמן מעשור. אבל אומר לו, הא לך יין שאין לי שמן; ואם רצה חברו לתן לו שמן, מתר שהרי לא החליף עמו, אלא הודיעו שאין לו, ואם רצה הלה לתן, יתן.

ג, יט מעשור שני אין שוקלין כנגדו אפלו דינרי זהב, ואפלו לחלל עליהם מעשור שני אחר: גזרה שמה יכון ממנו משקלות, ונמצאו הפרות חסרים והוא שוקל בהן מעות לחלל עליהם מעשור אחר; ונמצא מוציא מעשור לחלין, בפחות מדמיו.

ג, כ האחים שחלקו מעשור שני, לא ישקלו זה כנגד זה. וכן מעות מעשור שני אין שוקלים כנגדו, ולא מוכרין

הלכות מעשור שני

ד, א הרוצה לפדות פרות מעשור שני, פודה אותן בדמיהן; ואומר הרי המעות האלו תחת הפרות האלו, או הרי הפרות האלו מחללות על המעות האלו. ואם לא פרש, אלא הפריש מעות בלבד כנגד הפרות דיו, ואינו צריך לפרש; ויצאו הפרות לחלין. ויעלו המעות לירושלים ויוציאם שם, שנאמר "וכי-ירבה ממך הדרך, כי לא תוכל שאתו".

ד, ב וכן אם רצה לחלל פרות המעשור על פרות אחרות יעל הפרות השניות, ויאכלו בירושלים. ולא יחלל ממין על שאינו מינו, ולא מן היפה על הרע ואפלו באותו המין; ואם חלל, הרי אלו מחללות.

ד, ג הפודה מעשור שני, מברך על פדיון מעשור שני; ואם חלל על פרות אחרות, או שחלל מעות על הפרות מברך על חלול מעשור שני. והפודה או המחלל מעשור שני שלדמאי, אינו צריך ברכה.

ד, ד כשפודין המעשור, אין פודין אותו לשם מעשור אלא לשם חלין; ואומרין כמה שווין פרות חלין אלו, ואף על פי שהכל יודעין שהן מעשור כדי שלא יתבזה.

ד, ה אין מחללין מעות מעשור שני על מעות אחרות בין שהיו אלו ואלו כסף, או אלו ואלו גחשת, או הראשונות כסף והשניות גחשת, או הראשונות גחשת והשניות כסף; ואם עבר וחלל, הרי אלו מחללין.

ד, ו אין מחללין מעות מעשור על הפרות; ואם חלל יעלו הפרות, ויאכלו בירושלים. ולא יחללם על בהמה חיה

אותם, ולא מחליפין, ולא מרהינין, ולא יתנם לשלחני להתנאות בהן, ולא ילנה אותן להתגדל בהן; ואם הלון שלא יעלו חלודה, מתר. ואין פורעין מהם את המלוה, ואין עושין מהן שושבינות, ואין משלמין מהן תגמולין, ואין פוסקין מהם צדקה בבית הפנסת; אבל משלמין מהן דברים שלגמילות חסדים, וצריך להודיע.

ג, כא לא יאמר אדם לחברו, העל את הפרות האלו לירושלים, ואמה נוטל מהן חלקך שנמצא זה פנותן שכר ממעשור שני על הבאתו לירושלים; אבל אומר לו העלם, שנאכלם ושושנתם בירושלים. ואומר אדם לחברו בירושלים לסוף אותו בשמן מעשור שני, ואף על פי שידו נסוכה; ואין זה כשכר סיכתו.

ג, כב כבר בארנו, שהמעשור ממון גבוה. לפיכך אני אומר שהגונב מעשור שני, אינו משלם תשלומי כפל; והגוזלו, אינו משלם חמש. המקדיש מעשור שני שלו לבדק הבית הרי זה פודה אותו מי שפודהו, על מנת לתן להקדיש את שלו ולמעשור שני את שלו.

ונטע רבעי פרק ד

ו, א עוף חיים; ואם חלל לא קנה מעשור, שמה יגדל מהם עדרים. אבל אם חלל על השחויטים הרי הן כשאר הפרות, ויעלו ויאכלו בירושלים; ויצאו המעות לחלין. ד, ב בשעת הדחק, מתר לחלל מעות הפסח על שלחשת לא שיקנם אלא עד שימצא רוח, ויחזור ויחלל מעות הנחשת על מעות הפסח.

ד, ג מעשור שני שלדמאי מחללים אותו לכתחלה פסח על פסח, וכסף על גחשת, וגחשת על פסח, וגחשת על פסח, ויאכלו בירושלים.

ד, ד אין פודין פרות מעשור אלא בפסח, שנאמר "וצרת הפסח"; וכן אם פדה לעצמו והוסיף חמש, לא יהיה החמש אלא כסף בקרן. ואין פודין בפסח שאינו מטבע, אלא בכסף מרמח שיש עליו צורה או כתב; ואם פדה בלשון שלכסף וכיוצא בו, הוא הנקרא אסימון לא עשה פלום. ואין פודין בפחות מפרוטה, מפני שהוא כפודה באסימון.

ד, ה אין פודין במטבע שאינו יוצא באותו זמן ובאותו מקום שנאמר "ונתתה הפסח בכל אשר-תאנה נפשך", עד שיהיה ראוי להוצאה; ומטבע מלכים הראשונים אם יוצא משמם, פודין בו.

ד, ו יא אינו פודה במעות שאינן ברשותו, שנאמר "וצרת הפסח, בידך". נפל כיסו לבור, והוא יכול להוציאו פודה בו, מפני שהוא ברשותו. הנה בא בדרך ומעות בידו, ואנס

בא פנגדו אם יכול להציל על ידי הדחקה, פודה בהן פרות שבביתו; ואם אינו יכול להציל, ואמר פרות שיש לי בתוך ביתי מחללין על המעות האלו לא אמר כלום. ד, יב המניח מעות להיות מחלל עליהן מעשר שני, הרי זה פודה בהן בחזקת שהן קמיים; מצאן שאבדו, חושש לכל מה שפודה בהן למפרע.

ד, יג מי שהיה עומד בטבריה, ויש לו מעות ממטבע בבבל בבבל אינו מחלל עליהם; היו לו מעות ממטבע טבריה בבבל, מחלל עליהם. וכן כל פיוצא בזה.

ד, יד האומר מעשר שני מחלל על סלע שתעלה בידי מפיס זה, על סלע שאפרט מדינר זהב זה, על פנדיון שאפרט מסלע זו הרי זה חלל; וסלע שתעלה בידי או שיפרט, תהי מעשר. אמר הרי המעשר מחלל על סלע שהיתה בידי בני לא חלל, שמא לא היתה בידי באותה שעה.

ד, טו הפודה מעשר שני קדם שיפריש אותו, כגון שאמר מעשר שני שלפרות אלו פדוי במעות אלו לא אמר כלום, ולא קבע מעשר; אבל אם קבעו, ואמר מעשר שני שלהן בצפון או בדרום מחלל על מעות אלו הרי זה פדוי.

ד, טז כשפודין מעשר שני, פודין אותו בשויו. ויש לו לפדות כשער הזול, כמות שהחנוני לוקח, לא כמות

שהוא מוכר; ונותן המעות, כמות שהשליחני פורט לא כמות שהוא מצרף. ואם עבר ופדה שונה מנה בפרוטה, או חלל שונה מנה על שונה פרוטה הרי זה מחלל.

ד, יז היתה הסלע חסרה שתות, או פחות משתות אם היתה יוצאת על ידי הדחקה מחלל עליה לכתחלה בשונה סלע, ואינו חושש; פדה בסלע, ונמצאת רעה יחליף אותה.

ד, יח אין פודין מעשר שני אכסרה; אלא מדקדק במדתו או במשקלו, ונותן דמיו. אם היו דמיו ידועים, יפדה על פי אחד. ואת שאין דמיו ידועים כגון יין שהתחיל להחמיץ, ופרות שהרקיבו, ומעות שהחלידו ופדו על פי שלושה תגרים; ואפלו היה אחד מהן גוי, או בעל המעשר, ואפלו איש ושתי נשיו פודין על פיהם. וכופין את הבעלים לפתח ראשון, וזה חמר במעשר מבהקדש.

ד, יט אין מוליכין פרות מעשר ממקום למקום, לפדותם שם; והמוליך ממקום היקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היקר פודה כשער מקום הפדיה. ואם היו דמאי פודין אותן כשער הזול, הואיל ונראו להמכר בזול.

ד, כ היו לו פרות מעשר שני בגרן, והוציא עליהם יציאות מביתו עד שהביאן לעיר, והשביתו פודה כשער העיר, והפסיד יציאתו.

וְנִטְעַ רְבֵעֵי פֶרֶק הַ

דמיו, לא נתפסה התוספת למעשר.

ה, ה בעל הבית אומר בסלע, ואחד אומר בעל הבית קודם, מפני שהוא מוסיף חמש. בעל הבית אומר בסלע, ואחד אומר בסלע ופרוטה האחר קודם, מפני שהוסיף על הקרו.

ה, ו מתר להערים על פדיון מעשרו. פיצד: אומר אדם לבנו ובתו הגדולים, לעבדו העברי, הא לך את המעות האלו ופדה לך בהן המעשר כדי שלא יוסיף חמש; אבל לא יאמר לו, פדה לי בהן. וכן אם אמר לו, פדה לך משלך אינו מוסיף חמש.

ה, ז אבל לא יתן המעות לפדות לבנו ובתו הקטנים, לעבדו ושפחתו הפנעניים מפני שיגדון פידו. נתן לשפחתו העבריה אם מעשר שני זה מדבריהם, כגון שהיה מעציץ שאינו נקוב דבריו קמיין: שאמה עבריה קטנה היא, והקטן אינו זוכה לאחרים אלא בדבר שהוא מדבריהם.

ה, ח וכן מערים, ונותן המעשר מתנה כשהוא בטבלו; ואומר הנותן, הרי הפרות האלו מחללין על מעות שבביתי. שני אחים, שני שתפין, אב ובנו פודין זה לזה מעשר שני, כדי שלא יוסיפו חמש.

הַלְכוֹת מַעְשֵׁר שְׁנֵי

ה, א הפודה מעשרו לעצמו בין שהוא שולו, בין שנפל לו בירשה, בין שנתן לו בטבלו מתנה כמו שבארנו הרי זה מוסיף עליו חמש; אם היה שונה ארבעה, נותן חמשה: שנאמר "ואם גאל וגאל איש, ממעשרו חמשיתו, יסה עליו". ואשה שפדת מעשר שני שלה לעצמה, אינה מוסיפה חמש מפני השמועה למדו "איש, ממעשרו", "איש" ולא אשה.

ה, ב וכן אם פדה פדיון פרות המעשר לעצמו, מוסיף חמש. פדה פרות מעשרו, והוסיף חמש, וחזר ופדה הפדיון לעצמו פעם שניה מוסיף חמש שני על הקרן בלבד, ואינו מוסיף חמש על החמש.

ה, ג מעשר שני שאין בחמשו פרוטה, אינו מוסיף עליו חמש; וכן מעשר שאין דמיו ידועין, דיו שיאמר הוא וחקמשו מחלל על הסלע הזו. וכל מעשר שאינו הוא ופדיונו משלו, אינו מוסיף חמש; ומעשר שני שלדמאי, אינו מוסיף עליו חמש.

ה, ד הפודה מעשר שני, והיה לו מעשר שני אחר שלא נפדה אם אין בחמשו שונה פרוטה דיו שיאמר הוא וחקמשו מחלל על מעות הראשונות, לפי שאי אפשר לאדם לצמצם את מעותיו. והפודה מעשר ביותר על

ה, ט אשה שהכניסה לבעלה מעשר שני הואיל והוא
מזון גבוה כמו שבארנו, לא קנה בעל; לפיכך אם פדה
אותו, אינו מוסיף חמש.

ה, הפודה מעשר שני לעצמו, ונתן את הקרן ולא נתן
את החמש אף על פי שאין החמש מעכב, והרי נתחלל
לא יאכל עד שיתן החמש, ואפלו בשבת: גזרה שמה
יפשע, ולא יתן.

ה, היא מעות מעשר שני אם רצה לצרף אותן בדינרי זהב
כדי להקל משאו, מצרף; ואם צרפן לעצמו אינו מוסיף
חמש, שאין זה דרוך פדיה.

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ו

ה, יב הפורט סלע ממעות מעשר שני, בין בירושלים בין
חוץ לירושלים לא יצרף אותה פלה במעות הנחשת, אלא
בשקל מעות כסף ובשקל מעות נחשת.

ה, יג מתר לחלל כסף מעשר עם פרות המעשר, על הכסף
והוא שיהיה בפרות, פחות משונה דינר; אבל אם היה
שונה דינר לא יחלל אותן עם הכסף, אלא בפני עצמן.

ה, יד פיצד: היו לו פרות שונה דינר, ושלושה דינרין
שלמעשר שני אינו מחלל הכל על סלע אחת; אבל אם
היה לו חצי דינר פרות, וחצי דינר מעות מחלל שניהם
על דינר אחד.

ומצאו שם מעות הרי אלו חלין; טמן מעות בפניהם,
ואמר להם שלפלוני הו, או שלמעשר שני הן אם
כמערים, אין חוששין לדבריו; ואם כמתפונן, דבריו
קימין.

ו, ט המוצא פלי, וכתוב עליו מים הרי מה שבתוכו מעשר
שני; דלת, דמאי; טית, טבל; תו, תרומה; קוח, קרפון;
ואם היה שלמתכת, הוא ומה שבתוכו קרפון: שפן היו
פותבין אות אחת מן השם, בשעת הספנה.

ו, מעות הנמצאות בירושלים אפלו דינרי זהב עם הכסף
ועם המעות הרי אלו חלין, הואיל ושוקי ירושלים
מתכבדין בכל יום. מצא בתוכן חרס, וכתוב בו מעשר הרי
אלו מעשר שני. במה דברים אמורים, בשאר ימות
השנה; אבל בשעת הרגל, הכל מעשר.

ו, יא מעות הנמצאות לפני סוחר ביהמה בירושלים,
לעולם מעשר שחזקת רב העם מביאין מעות מעשר שני,
וקונין בו בהמות; והנמצאות בהר הבית, לעולם חלין
שחזקתן מתרומת הלשפה, שחללום הגזפרין על
הבהמה.

ו, יב תבה שגשתמש בה חלין ומעשר שני, ומצא בתוכה
מעות אם רב מניחי מעשר, הרי המעות מעשר; ואם רב
מניחי חלין, חלין; מחצה למחצה, חלין. מצא פרות בין
פרות מעשר לפרות תרומה, יפלו לקרוב. מחצה למחצה,
יאכלו פחמרי שניהן אסורין לזרים וטעונין רחיצת ידים
והערב שמש, כתרומה; ואסורים לאונן וטעונים הבאת
מקום, כמעשר. וכן במעות הנמצאות בין חלין למעשר.

ו, יג מעשר שני שלדמאי ושלודאי שנתערבו, יאכלו
כחמר שלהן. פרות מעשר שנתערבו בפרות חלין יאכל
הכל בטהרה במקום, או יפדה את המעשר. לפיכך אם
נתערבו בירושלים, אסורין בכל שהן במינן הואיל והוא
בירושלים, הרי הוא כדבר שיש לו מתירין; ויאכל הכל
בטהרה.

ו, א מעות חלין ומעות מעשר שנתפזרו, ולקט מכאן
ומכאן מה שלקט, לקט למעשר עד שישראלים; והשאר
חלין. ואם בלל וחסן, או שלקט מצד אחד, ומצא חסר
הרי זה לפי חשבון.

ו, ב פיצד: היו מאתים מעשר שני, ומאה חלין, נתפזרו
ובללן וחסן הכל, נמצאו מאתים ושבעים הרי מאה
ושמונים מהן מעשר, ותשעים חלין. זה הפלל
המתלקטין, למעשר שני; והנבללין, לפי חשבון. ומתנה
ואומר: אם אלו שבידי הן המעשר, השאר חלין; ואם הן
חלין, הרי מעות המעשר בכל מקום שהן מחללין עליהם.
ו, ג סלע שלמעשר שני ושלחלין שנתערבו מביא בסלע
מעות, ואפלו מעות נחשת, ואומר סלע שלמעשר שני
בכל מקום שהוא, מחללת על המעות האלו; ואחר כך
בורר את היפה שבשתיהן ומחלל המעות שלנחשת
עליה, ותחזר הסלע היפה למעשר.

ו, ד האומר לבנו מעשר שני בזוית זו, ונמצאת בזוית
אחרת הרי אלו חלין; אמר לו הרי שם מנה, ומצא מאתים
השאר חלין; הרי שם מאתים, ומצא מנה הרי היא חלין.
הניח מנה מעשר ומצא מאתים, מאתים ומצא מנה אפלו
היו בשני פיסין, הכל חלין.

ו, ה אמר לו אביו, פיס מעשר שני לי בבית, הלך ומצא
שם שלושה פיסים הגדול שבכלן מעשר, והשאר חלין;
ואף על פי כן לא יאכל מן הקטנים, עד שיתללם על
הגדול.

ו, ו מי שגשתמק ואמרו לו, מעשר שני שלך במקום
פלוגי, והרפין בראשו בודקין אותו שלושה פעמים כדרך
שבדקין לגטין, ויהיו דבריו קימין.

ו, ז אמרו לו בחלום, מעשר שני שלאביך שאמה מבקש,
הרי הוא במקום פלוגי אף על פי שמצא שם מה שצאמר
לו, אינו מעשר: דברי תלומות, לא מעלין ולא מורידין.
ו, ח האומר לבניו, אפלו אתם מתים, אל תגעו בזוית זו,

ו, יד הזרע מעשור שני אחר שגכנס לירושלים, הגדולין מעשור שני. אבל אם זרעו קדם שיכנס הגדולין חליו, ואפלו בדבר שאין זרעו כולה; ופודין אותו בשעת זריעתו.

ו, טו מעשור שני, בטל ברב. באיזה מעשור אמרו: במעשור

הלכות מעשור שני ונטע רבעי פרק ז

ז, א פרות הנלקחות בכסף מעשור שני אינן נפדין ברחוק מקום, אלא אם פן נטמאו באב הטמאה; אלא יעלו הן עצמן, ויאכלו בירושלים: זה חמר בלקוח בכסף מעשור, מפרות מעשור עצמן. ואם נטמאו בולד הטמאה, יפדו ויאכלו בירושלים.

ז, ב אין גלקח בכסף מעשור אלא מאכל אדם שגדוליו מן הארץ, או גדולי גדוליו מן הארץ כגון הפרט המפרש בתורה "בבקר ובצאן, ובין ובשכר".

ז, ג לפיכך אין לוקחין בכסף מעשור מים ומלח, כמהין ופטוריות לפי שאין גדוליהם מן הארץ; ולא פרות מחברין לקרקע, ולא פרות שאינן יכולים להגיע לירושלים לפי שאינן דומין לבקר וצאן. הדבש והחלב והביצים, הרי הן כבקר וצאן שאף על פי שאינן גדולי קרקע, הן גדולי גדוליה.

ז, ד התמיד עד שלא החמיץ אינו גלקח בכסף מעשור, מפני שהוא פמים; ומשהחמיץ, גלקח פניו וכשכר. לקחו עד שלא החמיץ, והחמיץ קנה מעשור. במה דברים אמורים, בשנתן שלושה מים ומצא פחות מארבעה; אבל אם נתן שלושה, והוציא ארבעה הרי זה פניו מזוג, ונלקח בכסף מעשור.

ז, ה לולבי נרדין והתרובין עד שלא נמתיקו, אין גלקחין; ואחר שינמתיקו, גלקחין. אבל הלוח והחרדל והתרמוסין ושאר פל הנכבשים, בין משנימתיקו בין עד שלא נמתיקו גלקחין. והקור גלקח בכסף מעשור.

ז, ו הפרכס אינו גלקח בכסף מעשור, שאינו אלא למראה; וכן פל פיוצא בו מנותני ריח ומראה וטעם הואיל ואינן לאכילת גופן אלא לטעם שנותנין, אין גלקחין בכסף מעשור.

ז, ז לפיכך ראשי בשמים, והפלפלין, והקושט, והחלתית, ותלות תריע, וכל פיוצא באלו אין גלקחין בכסף מעשור. השבת אם לתן טעם בקדירה, אינה גלקחת; ואם לכמו וכיוצא בו שהוא אוכל גופה, גלקחת בכסף מעשור.

ז, ח ערב מים ומלח אם נתן לתוכן שמו הרי הן כמרס, ולוקח מהן בכסף מעשור; ומבליע דמי המים והמלח, בדמי השמן.

ז, ט אין לוקחין תרומות בכסף מעשור מפני שהוא ממעט

שגכנס לירושלים ויצא, ונפלו מחצות שהרי אין שם מחצות להחזירו לשם, ואי אפשר לפדותו מאחר שגכנס, ואף על פי שאין בו שוה פרוטה; ונמצא דבר שאין לו מתירין, ובטל ברב כמו שבארנו בהלכות אסורי מאכלות.

ז, י ואכילתו, ואכילתה: שאין אוכלין אותה אלא פוהגים מערבי שמש, ומתרת לאונן, ונאכלת בכל מקום; והמעשור מתר לזרים, ולטבול יום, ואסור לאונן, ואינו נאכל אלא בירושלים. נמצא ממעט אכילת המעשור, ואכילת התרומה.

ז, יא לוקחין בהמה לזבחי שלמים מכסף המעשור, מפני שהשלמים נאכלים לזרים. בראשונה היו לוקחין בהמות לאכלן חליו מכסף מעשור שני, כדי להבריחה מעל המזבח; גזרו בית דין שאין לוקחין בהמה ממעות מעשור אלא לשלמים בלבד. אבל חיה ועוף לוקחין, שאינן ראויים לשלמים. ואין לוקחין פרות שביעית מכסף מעשור לפי שהוא חייב לבער, כמו שיתבאר.

ז, יב הלוקח מים ומלח, או פרות מחברין, או פרות שאינן יכולין להגיע לירושלים לא קנה המעשור, אף על פי שניצאו המעות לחליו.

ז, יג יב הלוקח פרות חוץ לירושלים בכסף מעשור בשוגג, כופין את המוכר להחזיר הדמים לבעלים; והן מעשור, כמות שהיו. במזיד, יעלו הפרות ויאכלו בירושלים. ואם אין מקדש, יניחם עד שירקבו.

ז, יד יב הלוקחין בהמה בכסף מעשור, חוץ לירושלים. ואם לקח בשוגג, יחזרו הדמים למקומן; במזיד, תעלה ותאכל בירושלים. ואם אין מקדש, תקבר היא ועורה.

ז, טו לקח עבדים וקרקעות ובהמה טמאה, בין במזיד בין בשוגג אם ברח המוכר, הרי זה יאכל כנגד אותן המעות בירושלים בתורת מעשור. זה הפלל: פל שהוציא חוץ לאכילה ושתיה וסיכה מדמי מעשור, וברח המוכר או מת יאכל כנגדו; ואם היה המוכר קים, יחזרו דמים למקומן. וכן אם הביא עולות ותטאות ואשמות מדמי מעשור, יאכל כנגדן.

ז, טז לקח חיה לזבחי שלמים, ובהמה לבשר תאנה הרי זה כמי שקנה שור לחרישה, ולא קנו שלמים. לקח בהמה לשלמים, ונפל בה מום פקעה ממנה קדשת מעשור, ופודה אותה; ואין הדמים מעשור. ואף על פי כן, אם פדיה לעצמו מוסיף חמש.

ז, טז המתפיס מעות מעשור לשלמים, לא קנו שלמים שקדשת שלמים אינה חלה על קדשת מעשור, שהמעשור

ממון גבוה הוא. ואין צריך לומר אם התפיס פרות המעשר עצמן לשלמים, שלא קנו שלמים.

ז, וזו האוכל מעשר שני בתורת חליו, אפלו במזיד אם

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ח

ח, א הלוקח בהמה לזבחי שלמים, ותינה לבשר תאנה, ממי שאינו תגר, ואינו מזדקק יצא העור לחליו, אפלו היו דמי העור מרבין על דמי הבשר; אבל הלוקח מן התגר, לא יצא העור לחליו.

ח, ב וכן הלוקח פדי יין סתומות, מקום שדרךם להמכר סתומות, ממי שאינו תגר יצא הקנקן לחליו; לפיכך צריך המוכר לפתח ראשי הפדים, כדי שלא יצא הקנקן לחליו. ואם רצה להתמיר על עצמו, ולמכר במדה יצא הקנקן לחליו.

ח, ג לקחן פתוחות או סתומות, במקום שדרךן להמכר פתוחות, או שלקח מן התגר שמדקדק במכירתו לא יצא הקנקן לחליו.

ח, ד לקח סלי תאנים וענבים עם הכלי, לא יצאו דמי הכלי לחליו. לקח אגוזים ושקדים וכיוצא בהן, יצאו קלפיהן לחליו. לקח חותל תמרים, יצא החותל לחליו. קפה שלתמרים אם דרוסות, יצאו הקפות לחליו; ואם אינן דרוסות, לא יצאו הקפות לחליו.

ח, ה מי שתינה לו יין שלמעשר שני, והשאיל קנקניו לאותו מעשר אף על פי שסתם את פיהם, לא קנה המעשר את הקנקנים. פנס את היין לתוכן סתם אם קרא שם ועשהו מעשר עד שלא סתם את פיהם, לא קנה מעשר; ואם משסתם, קרא שם ועשהו מעשר קנה מעשר את הקנקן.

ח, ו הפקיד לתוך הקנקן רביעית חליו, או שפנס לתוכן שמן או חמץ או ציר ודבש שלמעשר שני סתם בין משסתם בין עד שלא סתם, לא קנה מעשר את הקנקנים. ח, ז צבי שלקחו בכסף מעשר, ומת יקבר בעורו; לקחו חי, ושחטו, ונטמא הרי זה יפדה כשאר פרות מעשר שנטמאו.

ח, ח המניח דינר שלמעשר שני, להיות אוכל פגדו עד שיצא לחליו, והיה הדינר יוצא בעשרים מעה, אכל עליו בעשר מעין, והוזלו המעות לאחר זמן, והרי הדינר יוצא בארבעים מעה צריך לאכל עליו בעשרים מעה, ואחר כך יצא לחליו; הוקרו המעות, והרי הדינר יוצא בעשר מעין אוכל עליו בחמש מעין, ואחר כך יצא לחליו.

ח, ט הלוקח פרות בסלע שלכסף מעשר, ומשך הפרות, ולא הספיק לתן הסלע, עד שהוקרו הפרות ועמדו בשתיים הרי זה מפריש עליהן סלע בלבד: שנטמא 'ונתן את-

פרות המעשר עצמן אכל, יצעק לשמים. ואם פסח מעשר אכל יחזרו דמים למקומם, ויעלו ויאכלו בירושלים; או יאכל פגדן בירושלים, אם אינו יכול להחזיר את הדמים.

הכסף, וקם לו", בגתינת הכסף קונה; והשכר למעשר. ח, י משך פרות בשתי סלעים, ולא הספיק לתן המעות, עד שהוזלו הפרות ועמדו בסלע אינו מפריש עליהן ממעות מעשר שני אלא סלע אחת; ומוסיף עליה סלע שניה מן החליו, ונותן למוכר. ואם היה המוכר עם הארץ, הרי זה מתן לתן לו סלע שניה ממעות מעשר שני שלדמאי.

ח, יא נתן לו סלע שלמעשר, ולא הספיק למשך את הפרות, עד שעמדו בשתיים מה שפדה פדה, והדין ביניהן; נתן לו שתי סלעים שלמעשר, ולא הספיק למשך את הפרות, עד שחזרו להיות בסלע מה שפדה פדה, ומדת הדין ביניהם: שמעשר שני, פדיתו היא משיכתו. ח, יב מי שתינה לו פרות חליו בירושלים, והיו לו מעות מעשר שני חוץ לירושלים אומר הרי המעות הן מחליו; ויבטלן על הפרות האלו, ויאכל הפרות שם בטרה; ויצאו אותן המעות לחליו במקומן.

ח, יג היו לו מעות מעשר בירושלים, ויש לו פרות חוץ לירושלים אומר הרי המעות האלו מחליו על הפרות הן, ויצאו המעות לחליו; ויעלו הפרות, ויאכלו בירושלים: שאינו צריך להיות המעות והפרות במקום אחד, בשעת החלול.

ח, יד מי שתינה לו מעות מעשר בירושלים, וצרך להם, ויש לחברו פרות חליו שרוצה לאכלן אומר לחברו, הרי המעות האלו מחליו על פרותיך; ונמצאו אותם הפרות לקוחין בכסף מעשר, ויאכל אותם חברו בטרה; ולא הפסיד פלוס, ויצאו המעות לחליו.

ח, טו במה דברים אמורים, בשהיה חברו בעל הפרות חבר שאין מוסרין פרות מעשר שני שלודאי אלא לחבר; לפיכך אם היו המעות שלדמאי, אומר פן אף לעם הארץ; ומתן לחלל מעשר שני על פרות עם הארץ, ועל מעותיו; ואין חוששין להם שמא שלמעשר שני הם.

ח, טז המניח דינר שלמעשר להיות אוכל פגדו והולך פיון שאכל עליו עד שלא נשאר ממנו אלא פחות מפרוטה, יצא לחליו. במה דברים אמורים, בשלדמאי; אבל בשלודאי לא יצא לחליו עד שישאר ממנו פחות משוה פרוטה אחר שמוסיפין את החמש, כגון שישאר ממנו פחות מארבעה חמשי פרוטה.

ח, יז טמאים וטהורים שתינו אוכלין או שותין כאחד

בירושלים, ורצו הטהורים להיותן אוכלין מעשר שני שלהם מניחין סלע שלמעשר שני, ואומרין, פל שהטהורין אוכלין ושותין, סלע זו מחלקת עליו; ותצא

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ט

ט, א נטע רבעי הרי הוא קדש, שנאמר "ובשנה הרביעית, יהיה, פל-פריו קדש הלולים, לה"; ודינו להאכל לבעליו בירושלים, כמעשר שני. וכשם שאין מעשר שני בסוריה, כך אין נטע רבעי בסוריה. ובנטע רבעי הוא אומר "ואיש את-קדשיו, לו יהיו" שאין לה קדש שלא נתפרש דינו בתורה למי הוא, חוץ מנטע רבעי.

ט, ב הרוצה לפדות נטע רבעי, פודה כמעשר שני; ואם פדהו לעצמו, מוסיף חמש. ואין פודין אותו, עד שיעיב לעונת המעשרות שנאמר "להוסיף לכם, תבואתו", עד שיעשה תבואתו; ואין פודין אותו במחבר, כמעשר שני. והרי הוא ממון גבוה, כמעשר; לפיכך אינו נקנה במתנה, אלא אם נתנו בסר. ודינו בשאר הדברים, לענן אכילה ופדיה כמעשר. והפודה כרם רבעי רצה, פודהו ענבים, רצה, פודהו יין; וכן הזיתים. אבל שאר פרות, אין משנין אותן מברייתן.

ט, ג כרם רבעי אין לו שכחה, ולא פאה, ולא פרט, ולא עוללות; ואין מפרישין ממנו תרומה ומעשרות, כשם שאין מפרישין ממעשר שני: אלא פלו עולה לירושלים, או נפדה ובעלו הדמים ונאכלו בירושלים כמעשר.

ט, ד ענבים שלכרם רבעי התקינו בית דין שיהיו עולין לירושלים מהלך יום לכל צד, כדי לעטר שוקי ירושלים בפרות; ומשחרב בית המקדש, נפדה אפלו סמוך לחומה. ושאר פל הפרות, אפלו בזמן המקדש נפדין סמוך לחומה.

ט, ה כיצד פדיון נטע רבעי: מניח את הסל על פי שלושה, ואומר כמה אדם רוצה לפדות לו בסלע על מנת שיוציא יציאות השומרים מביתו, והתמרים והפועלים מביתו; ואחר שקוצבין את השער, מניח את המעות, ואומר פל הגלקט מזה מחלל על המעות האלו, משער כך וכך סלים בסלע.

ט, ו ובשביעית, פודהו בשניו: שאין שם לא שומרים, ולא פועלים; ואם הנה הפקר, אין לו אלא שכר לקיטה בלבד.

ט, ז מי שהיה לו נטע רבעי בשנת השמיטה, שיז הפל שונה צריך לצינו בקוזזות אדמה, כדי שפיירו בו, ולא יאכלו ממנו, עד שיפדו. ואם הנה בתוך שני ערלה מציינין אותו בתרסית, כדי שיפרשו ממנו: שאם צינו בקוזזות

הסלע לחליו: שהרי אכלו ושתו בשניה בטורה ובלבד שלא יגעו הטמאים במאכל, שלא יטמאוהו.

אדמה שמא יתפרדו שאסור ערלה חמור הוא, שהיא אסורה בהנחה. והצנועין היו מניחין את המעות בשנת השמיטה ואומרין, פל הגלקט מפרות רבעי אלו מחלל על המעות האלו שהרי אי אפשר לפדותו במחבר, כמו שבארנו.

ט, ח באחד בתשרי, ראש השנה לערלה ולרבעי; ומאימתי מונין לערלה ורבעי, משעת נטיעה. ואינו מונה מראש השנה לראש השנה, אלא שלוש יום בשנה חשובין שנה והוא שתקלט הנטיעה, קדם השלושים יום; וכמה הוא סתם קליטה, לכל האילנות שתי שבתות.

ט, ט נמצאת למד, שהנטע ארבעה וארבעים יום קדם ראש השנה, עלתה לו שנה; ואף על פי כן אין פרות הנטיעה הזאת מתרין בערלה או ברבעי, עד חמשה עשר יום בשבט שהוא ראש השנה לאילן.

ט, י כיצד: הנטע אילן מאכל בחמשה עשר באב משנה עשירית ביובל הרי הוא בתוך שני ערלה, עד חמשה עשר בשבט משנת שלוש עשרה; וכל מה שיוציא האילן בתוך זמן זה הרי הוא ערלה, אף על פי שנגמרו לאתר כמה ימים.

ט, יא ומחמשה עשר בשבט משנת שלוש עשרה ביובל, עד חמשה עשר בשבט משנת ארבע עשרה הוא נטע רבעי; וכל מה שיוציא בתוך זמן זה הרי הוא רבעי, וצריך פדיון. ואם נתעברה השנה, נתעברה לרבעי או לערלה.

ט, יב נטעו בששה עשר באב משנת עשר לא עלתה לו שנת עשר, אלא הרי הוא ערלה שנת אחת עשרה ושנת שתיים עשרה ושנת שלוש עשרה פלה; והרי הוא נטע רבעי מראש השנה שלשנת ארבע עשרה, עד סופה.

ט, יג נטע הנטיעה מראש חדש עד חמשה עשר יום בשבט מונה לה שלוש שנים מיום ליום לערלה, ומיום ליום לרבעי. וראיתי לגאונים דברים בתשבון ערלה ורבעי אין ראוי להאריך ולהשיב עליהן, ונדאי טעות סופרים הם; והאמת כבר בארנו דרבה.

ט, יד העליו, והלולבין, ומי גפנים, והסמדר מתרין בערלה, וברבעי. והענבים ששדפן הקדים והפסידו, והתרצנים והזוגין והתמז שלקו, וקלפי רמון והגץ שלו, וקלפי אגוזים, והגרענים אסורין בערלה, ומתרין ברבעי; והנובלות, פלן אסורות.

דער בעל שם טוב זי"ע האט געהאט א תלמיד א גרויסער ארימאן. איין מאן, ווען זיין ווייב האט שוין מער נישט געקענט דערהייבן די שווערע ארימקייט, האט זי אנגעהויבן דרוקן אויף איר מאן אז ער זאל גיין צו די שטאל פון פערד פונעם בעל שם טוב, און נעמען איין פערד, ער זאל כאטש קענען אנהייבן צו טון עפעס פאר פרנסה, "דער בעל שם טוב האט גענוג פערד, עס וועט נארנישט געשען אויב דו וועסט נעמען איין פערד".

דער מאן האט נישט געוואלט הערן פון אזא זאך, אבער זי האט אים נישט אויפגעהערט צו מוטשען ביז ער האט געמוזט מסכים זיין, און ער האט אפגעמאכט אז ביינאכט וועט ער גיין נעמען איין פערד.

דער בעל שם טוב וואס האט דאס אלעס געזען מיט רוח הקודש, האט געהייסן פאר'ן גוי וואס האט אכטונג געגעבן אויפ'ן שטאל, אז ער זאל לאזן די פערד אויף הפקר ביינאכט, און אויב איינער וועט קומען נעמען א פערד זאלסטו אים נישט שטערן, ביינאכט האט טאקע דער תלמיד גענומען א פערד.

אבער אזוי ווי ער איז דאך געווען א עני ואביון, האט ער נישט געהאט קיין געלט צו קויפן עסן פאר די פערד... און נאך דריי טעג איז ער געגאנגען צום בעל שם טוב, וואס איז אים אקעגן געקומען און געזאגט: "וואס וועסטו שוין האבן אז דער פערד וועט שטארבן? וועסטו דאך האבן נאך גרעסערע צרות ווי אזוי פטור צו ווערן פונעם פערד..."

דעמאלט האט דער תלמיד פארשטאנען אז זיין רבי האט אלעס געזען מיט רוח הקודש, ער האט זייער חרטה געהאט אויף וואס ער האט געטון, און ער איז אהיים געגאנגען און דערציילט פאר זיין ווייב די גאנצע מעשה, און זיי האבן צוריק געגעבן די גע'ננב'טע פערד.

ועט מען פון די מעשה אז עס וועט נארנישט העלפן פאר פרנסה ווען מען גנב'ט, עס וועט נאר ערגער מאכן. ווען די פרנסה גייט זייער שווער איז נאר דא איין עצה, צו גיין צום אייבערשטן און אים בעטן, ווייל עס ליגט נאר אין זיינע הענט.

2	ראשון	כה 25	<p>מ לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:40 בבלי: בבא מציעא צה • ירושלמי: פסחים טו • תוספתא: עבודה זרה א נ"ך: מלכים ב כא-כב • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ג</p>
3	שני	כו 26	<p>מ לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:40 בבלי: בבא מציעא צו • ירושלמי: פסחים טז • תוספתא: עבודה זרה ב נ"ך: מלכים ב כג-כד • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ז</p>
4	שלישי	כז 27	<p>מ לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:41 בבלי: בבא מציעא צז • ירושלמי: פסחים יז • תוספתא: עבודה זרה ג נ"ך: מלכים ב כה - ישעיה א • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ה</p>
5	רביעי	כח 28	<p>מ לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:41 בבלי: בבא מציעא צח • ירושלמי: פסחים יח • תוספתא: עבודה זרה ד נ"ך: ישעיה ב-ג • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ו</p>
6	חמישי	כט 29	<p>יום כפור קטן, מד לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:42 בבלי: בבא מציעא צט • ירושלמי: פסחים יט • תוספתא: עבודה זרה ה נ"ך: ישעיה ד-ה • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ז</p>
7	ששי	א 1	<p>ראש חודש סיון, מה לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:42 בבלי: בבא מציעא ק • ירושלמי: פסחים כ • תוספתא: עבודה זרה ו נ"ך: ישעיה ו-ז • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ח</p>
8	שבת	ב 2	<p>במדבר, מו לעומר, פרק ו</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 שקיעה _____ 7:43 בבלי: בבא מציעא קא • ירושלמי: פסחים כא • תוספתא: עבודה זרה ז נ"ך: ישעיה ח-ט • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ט</p>

יבאל	חיפה	ת"א	ירושלים	הדלקת הנרות
7:03	7:16	7:24	7:02	

יבאל	חיפה	ת"א	ירושלים	מוצ"ש ר"ת
8:28	8:30	8:29	8:26	
8:57	8:59	8:58	8:56	

בגדי אדם מרמזים על מדותיו של אדם.

(ספר המדות אית בגדים סיון א')